håndbogsrum 2

TV I GRØNLAND

Betænkning afgivet

af

Det grønlandske TV-udvalg

ex. 2
DET JURIDISKE LABORATORIUM VED KØBENHAVNS UNIVERSITET
18.830b

BETÆNKNING NR. 739
KØBENHAVN 1975

ISBN 87 503 1726 1

Statens trykningskontor
Un 00-735-bet.

I N D H O L D S F O R T E G N E L S E

		Side
I.	INDLEDNING.	11
A.	DET GRØNLANDSKE TV-UDVALGS NEDSÆTTELSE OG OPGAVER.	11
B.	ARBEJDETS TILRETTELÆGGELSE.	12
C.	SAMMENFATNING AF UDVALGETS OVERVEJELSER OG INDSTILLINGER.	13
II.	BAGGRUNDEN FOR NEDSÆTTELSEN AF DET GRØNLANDSKE TV-UDVALG.	21
A.	UDVALGET TIL UNDERSØGELSE AF DE TEKNISK-ØKONOMISKE BETINGELSER FOR INDFØRELSE AF FJERNSYN I GRØNLAND.	21
1.	Fjernsyn til alle beboede pladser.	21
2.	Fjernsyn til de fleste byer.	22
3.	Fjernsyn baseret på radiokæden Nanortalik-Diskobugten.	22
B.	UDVALGET VEDRØRENDE FOLKEOPLYSNINGEN I GRØNLAND.	23
C.	PLANLÆGNINGSUDVALGET VEDRØRENDE UDBYGNINGEN AF GRØNLANDS RADIO.	25

Side

III. DE NUVÆRENDE FORHOLD I GRØNLÆND. 27

A. RADIO., 27

1. Oprettelsen af Grønlands Radio. Retsgrundlag. 27

2. Opbygning. 28

3. Virksomhed. 29

B. DE LOKALE KABEL-TV-NET. 30

1. Opståen. Retsgrundlag. 30

2. Antal og organisation. 32

3. Virksomhed m.v. 34

IV. UDVALGETS PRINCIPIELLE SYNSPUNKTER. 37

A. ALMINDELIGE BEMÆRKNINGER. 37

B. FORMÅLSBESTEMMELSE. 38

C. ERFARINGER FRA VISSE ANDRE LANDE. 41

Side

D. DEN FREMTIDIGE TV-ORDNING. 43

1. Løsning 1. 44

2. Løsning 2. 46

3. Løsning 3. 48

4. Løsning 4. 49

5. Løsning 5. 50
a. Inden for radiokædens område. 50
b. Uden for radiokædens område. 51

E. PERSONALE. UDDANNELSE. PÆLLES PERSONALE FOR RADIO OG FJERNSYN. 51

F. FARVEFJERNSYN. 54

G. KABEL-UDSENDELSE - TRÅDLØS UDSENDELSE. VIDEO-KASSETTEN.

1. Den lokale udsendelsesform. 54

2. Video-Kassetten. 56

H. TV - RADIOPROGRAM 2. 57

I. TV I UNDERVISNINGEN. 59

1. Voksenundervisning. 59

2. Skole-TV. 61

J. RETSGRUNDLAG. 62

Side

V. SÆRLIGT VEDRØRENDE DE ENKELTE LØSNINGER. 65

A. LØSNING 1. 65

B. LØSNING 2. 65

C. LØSNING 3. 67

1. Løsning 3 i begrænset form. 67

2. Løsning 3 i udbygget form. 69

a. Sendetid m.v. 69

b. Personale. 70

c. Lokaler. 71

D. LØSNING 4. 72

1. Uden for radiokædens område. 72

2. Inden for radiokædens område. 73

E. LØSNING 5. 74

VI. DE ØKONOMISKE KONSEKVENSER VED DE ENKELTE LØSNINGER. 75

A. LØSNING 1. 76

B. LØSNING 2. 76

		Side
C.	LØSNING 3.	78
1.	Jdgifter til gennemførelse af løsning 3 i begrænset form.	78
a.	Udgifter i Danmark.	78
To.	Udgifter i Grønland.	79
2.	Udgifter til gennemførelse af løsning 3 i udbygget form.	80
a.	Udgifter i Danmark.	80
b.	Udgifter i Grønland.	81
D.	LØSNING 4.	81
1.	Udgifter i Danmark.	82
2.	Udgifter i Grønland.	82
E.	LØSNING 5.	84
F.	SAMMENFATNING AF ANLÆGS- OG DRIFTSUDGIFTER VEDRØRENDE DE ENKELTE LØSNINGER.	86
G.	TIDSTERMINER.	87
H.	FORBRUGERNES STILLING.	88
1.	Løsningernes betydning for forbrugerne.	88
2.	Spørgsmålet om licens.	89
3.	Støtte til indkøb af TV-modtagere.	90

Side

VII. DE OPHAVSRETLIGE PROBLEMER M.V. 91

A. RETTIGHEDER OVER TV-PROGRAMMER. 91

B. DANMARKS RADIOS STILLING. 92

C. DE NTJVÆRENDE FORHOLD I GRØNLAND. 93

D. STILLINGEN UNDER EN FREMTIDIG GRØNLANDSK TV-ORDNING. 94

1. Løsning 1. 95

2. Løsning 2. 95

3. Løsning 3, 4 og 5. 96

VIII. FORHOLDET TIL DANMARKS RADIO. 97

A. DET BESTÅENDE SAMARBEJDE. 97

B. SPØRGSMÅLET OM EN NÆRMERE TILKNYTNING AF GRØNLANDS RADIO TIL DANMARKS RADIO. 98

1. Styrelsesforhold. 99

2. Programproduktion. 100

3. Personale. 100

4. Tekniske forhold. 100

5. Økonomi. 100

6. Rettighedsspørgsmål. 101

7. Konklusion. 101

B I L A G

		Side
1.	Ministeriet for kulturelle anliggenders skrivelse af 25. marts 1971 (Kommissorium).	105
2.	Ministeriet for kulturelle anliggenders skrivelse af 8. februar 1972.	107
3.	Ministeriet for kulturelle anliggenders skrivelse af 12. oktober 1972.	108
4.	Ministeriet for Grønlands skrivelse af 22. juni 1972.	109
5.	Det grønlandske TV-udvalgs sammensætning.	112
6.	Nogle af Folkeoplysningsudvalgets synspunkter og forslag og de senere resultater.	114
7.	Lov nr. 421 af 15. juni 1973 om radio- og fjernsynsvirksomhed, §§ 7, 24 og 25, og lov nr. 84 af 11. maj 1897 om telegrafer og telefoner, § 13.	116
8.	Forretningsorden for Grønlands Radios styrelse af 12. august 1971.	117
9.	Instruks for chefen for Grønlands Radio af 12. august 1971.	120
10.	Eksempel på tilladelse til oprettelse og drift af et kabelnet for fjernsyn i Grønland.	121
11.	Lov nr. 158 af 31. maj 1961 om ophavsretten til litterære og kunstneriske værker, § 2 og § 22, som ændret ved lov nr. 174 af 21. marts 1973.	123
12.	Godthåb lukkede Telenets egne optagelser. 1. halvår 1973.	124
13.	Skitse til fjernsynsprogram.	126
14.	Forhold i andre lande.	128
15.	Overslag vedrørende anlægs- og driftsudgifter for et kabel-TV-net med 35 abonnenter.	132
16.	Grønlandskort.	135

I. INDLEDNING.

A. DET GRØNLANDSKE TV-UDVALGS NEDSÆTTELSE OG OPGAVER.

Ved skrivelse af 7. juli 1971 nedsatte Ministeriet for kulturelle anliggender et udvalg, Det grønlandske TV-udvalg (GTV), med den opgave at undersøge de programproduktionstekniske, juridiske og økonomiske problemer i forbindelse med tilvejebringelsen af programmer til et grønlandsk fjernsyn samt overveje den målsætning, der bør være retningsgivende for produktion, udvælgelse og bearbejdelse af programstoffet. [1]

Baggrunden for udvalgets nedsættelse var en betænkning fra 1968 vedrørende de teknisk-økonomiske betingelser for indførelse af fjernsyn i Grønland og en betænkning fra 1969 om folkeoplysningen i Grønland.

Udvalgets opgave blev i februar 1972 udvidet, således at det nu også blev pålagt udvalget at afgive en redegørelse til brug ved den politiske afgørelse af, om TV skal indføres i Grønland og om dettes eventuelle prioritering i forhold til et radioprogram 2. Redegørelsen forudsattes i store træk at behandle de personale- og lokaleproblemer, der knytter sig til de forskellige løsningsmuligheder. [2]

Med henvisning til, at der allerede var oprettet nogle private fjernsynsnet i Grønland, og at der var stor interesse for oprettelse af flere, anmodede Ministeriet for kulturelle anliggender i oktober 1972 udvalget om at overveje mulighederne for etablering af en midlertidig løsning eller overgangsordning før indførelse af et egentligt statsligt fjernsyn. Overgangs-

1) Ministeriets skrivelse af 25. marts 1971, der indeholder udvalgets kommissorium, er gengivet som bilag 1.

2) Se bilag 2, ministeriets skrivelse af 8. februar 1972.

ordningen -bænkes baseret på statens overtagelse af de lokale kabelnets programforsyning.[3]

Det grønlandske TV-udvalg, der fik stiftamtmand P.H. Lundsteen som formand og landsrådsformand Lars Chemnitz som næstformand, blev sammensat af 2 arbejdsgrupper, hver på 6 medlemmer, én i Godthåb med Chemnitz som formand og én i København med Lundsteen som formand.

Blandt andet denne opdeling af udvalget i 2 grupper - der har haft sin begrundelse i et rimeligt ønske om en saglig fordeling og placering af arbejdsopgaverne - samt den geografiske afstand mellem arbejdsgrupperne har skabt nogen forsinkelse i udvalgsarbejdet. Medvirkende hertil har i øvrigt også været ændringerne af kommissoriet og den stedfundne fjernsynsteknologiske udvikling.

B. ARBEJDETS TILRETTELÆGGELSE.

Hele udvalget har været samlet til fælles møder 4 gange. Gruppen i Godthåb har holdt 9 møder, og gruppen i København har holdt 8 møder. Når der har været lejlighed til det, har medlemmer fra den ene gruppe deltaget i den anden gruppes møder.

Arbejdsgruppen i Godthåb har - i overensstemmelse med kommissoriet - særlig beskæftiget sig med ønskeligheden af TV i Grønland, - herunder ordninger baserede på de lokale kabelnet - de geografiske muligheder, målsætningen for fjernsynsvirksomheden og retningslinierne for programsammensætningen. Gruppen har desuden arbejdet med spørgsmål om programansvar, styrelsesforhold og personalets rekruttering og uddannelse.

3) Se bilag 3, Kulturministeriets skrivelse af 12. oktober 1972, og bilag 4, Ministeriet for Grønlands skrivelse af 22. juni 1972.

4) Se bilag 5 om udvalgets sammensætnrng.

Arbejdsgruppen i København har hovedsageligt behandlet den tekniske, juridiske og økonomiske side af programproduktionen og har som baggrund herfor lagt Godthåb-gruppens vedtagelser af principiel karakter til grund.

Der har i øvrigt ikke været nogen skarp adskillelse mellem de 2 gruppers arbejde eller nogen uoverensstemmelse mellem synspunkterne, og udvalgets forslag fremsættes herefter som det samlede udvalgs indstilling.

Udvalget har bl.a. modtaget meget betydelig bistand fra Danmarks Radio og Grønlands tekniske Organisation (GTO). Konsulent ved Grønlands Radio, kontorchef Sv. Å. Kielmann har deltaget i møder i Godthåb såvel som i møderne i København.

Udvalget har bestræbt sig på at være i kontakt ikke alene med vedkommende grønlandske myndigheder, men også med private fjernsynsforeninger i Grønland, bl.a. ved direkte fra disse at indhente oplysning om foreningernes virksomhed.

C. SAMMENFATNING AF UDVALGETS OVERVEJELSER OG INDSTILLINGER.

1. Udvalget har konstateret, at der i Grønland er tilvejebragt en betydelig fjernsynsvirksomhed, baseret på kabelnet, nu i alt 15 steder, organiseret af private foreninger og med et stort antal medlemmer, både grønlandske og danske. (Kapitel III.B.).

2. Udvalget har drøftet betydningen af fjernsyn i Grønland, og hvorledes formålet for en udsendelsesvirksomhed bør defineres.

Udvalget er kommet til det resultat, at den ved loven om radio- og fjernsynsvirksomhed af 1973 formulerede formålsbestemmelse i tillempet form vil være egnet også for et grønlandsk fjernsyn. Bestemmelsen ville herefter komme til at lyde således:

"Fjernsynet i Grønland har til opgave at udsende programmer, der omfatter nyhedsformidling, oplysning, underholdning og kunst, og som er bestemt til modtagelse af almenheden i Grønland. Ved programlægningen skal der lægges afgørende vægt på hensynet til informations- og ytringsfriheden, og der skal i programudbuddet tilstræbes den størst mulige alsidighed." (Kapitel IV.A. og B.)

3. Udvalget har orienteret sig om fjernsynsordninger i visse andre lande. De indhentede oplysninger har ikke vist vej til nogen bestemte løsninger for Grønlands vedkommende. (Kapitel IV.C.)

4. Udvalget var en overgang - som af ministeriet ønsket - indstillet på at pege dels på en bestemt endelig løsning med hensyn til etableringen af fjernsyn i Grønland, dels på en nærmere beskrevet overgangsløsning.

På et givet tidspunkt ændrede udvalget imidlertid opfattelse.

Både udviklingen i Grønland og den anspændte økonomiske situation overbeviste udvalget om, at udvalget burde indskrænke sig til at opstille nogle praktisk mulige løsninger. Udvalget henviser - uden at foretage nogen prioritering - valget mellem disse løsninger til politisk afgørelse. (Kapitel IV.D.)

5. Udvalget skitserer hermed under de følgende punkter a-e 5 teknisk mulige løsninger, der reelt udgør en trinfølge.

a. Løsning 1: Opretholdelse af de nu bestående forhold, d.v.s. at fjernsynsudsendelserne beror på lokale foreningers initiativ og programmæssige, tekniske og økonomiske ansvar og formåen. De er baseret på udnyttelse af lokale kabelnet med tilladelse fra staten i overensstemmelse med den hidtil fulgte godkendelsespraksis. (Kapitel IV.D„1. og V.A.)

b. Løsning 2: Opretholdelse af de bestående forhold i modificeret form, hvorefter staten med hjemmel i en *ny* lovbestemmelse får eneretten til at drive kabelfjernsyn. Ved koncessioner, kombineret med detaillerede vilkår for virksomheden, gives retten til drift af kabelfjernsyn til lokale foreninger, således at foreningerne har programansvaret. Ordningen suppleres eventuelt med en vis moralsk, teknisk eller økonomisk støtte fra det offentliges side. (Kapitel IV.D.2. og V.B.)

c. Løsning 3: Staten overtager ligesom under løsning 2 eneretten. Pro gramansvaret placeres hos G-rønlands Radio, og der gives koncessioner til lokale foreninger, som driver kabelnet.

G-rønlands Radio forsyner nettene med programmer på bånd, som forudsættes brugt og brugt i uændret skikkelse. Herudover kan foreningerne producere og vise egne programmer under det i koncessionerne fastsatte ansvar.

Udvalget peger på muligheden for valg mellem en begrænset form af løsning 3, der kun forudsætter en beskeden offentlig indsats, og en udbygget form med en betydelig centraliseret programproduktion. (Kapitel IV.D.3. ogV.C.)

d. Løsning 4: Samme ordning som løsning 3, men med den tekniske ændring, at radiokæden på Vestkysten mellem nanortalik og Diskobugten udbygges således, at programmerne kan fremføres på radiokæden (og altså samtidigt) fra Godthåb til kabelnettene i dette område. (Kapitel IV.D.4 og V.D.)

e. Løsning 5: Samme ordning som løsning 4, men med den udbygning, at den lokale udsendelse af TV-programmerne sker trådløst og ved offentlig foranstaltning. (Kapitel IV.D.5. og V.E.)

Både løsning 4 og løsning 5 tænkes uden for radiokædens område, d.v.s. på Vestkysten nord for Diskobugten og i Østgrønland, kombineret med en båndforsyningsordning som den under løsning 3 omtalte.

6. Det anbefales, at der snarest muligt gives adgang til lokal trådløs udsendelse som alternativ til det nu udbredte kabel-TV, hvis praktiske lokale forhold taler derfor.

Muligheden for etablering af lokal trådløs udsendelse i større almindelighed bør tages i betragtning. (Kapitel IV.G.1.)

7. Udvalget er klar over, at spørgsmålet om tilvejebringelse af specialuddannet grønlandsk personale til teknisk tjeneste og programtjeneste, herunder journalistvirksomhed, må indgå i overvejelserne om erhvervsuddannelse i almindelighed; men udvalget finder, at man i hvert fald indtil videire også med henblik på fjernsynstjeneste bør videreføre den uddannelsespraksis, der lægges an på i samarbejde med Danmarks Radio. (Kapitel IV.E.)

8. Udvalget foreslår, at man indstiller sig på udsendelse af fjernsyn i farver, men er opmærksom på, at økonomiske og praktiske forhold indtil videre vil begrænse mulighederne for egenproduktion i Grønland af programmer i farver. (Kapitel IV.F.)

9. Udvalget finder at video-kassetter ikke kem spille nogen selvstændig rolle i spørgsmålet om formen for etablering af fjernsyn i Grønland, men dog nok ved f.eks. lokale udsendelser. (Kapitel IV.G.2.)

10. I tilknytning til de skitserede 5 løsninger har udvalget (i kapitel VI.) søgt at belyse de økonomiske konsekvenser ved disse løsninger i forbindelse med personale-, lokale- og materielbehov. Disse opstillinger tænkes anvendt ved vurderingen både af de enkelte løsninger og den indbyrdes økonomiske forskel imellem dem. (Kapitel VI.A.-P.)

Uden at gå ind i en nærmere vurdering af løsningerne i forhold til de mulige udgifter vil udvalget give udtryk for, at løsningerne 3 (i udbygget form) samt 4 og 5 bedst svarer til den målsætning for et fjernsyn, som udvalget er gået ind for. Disse løsninger vil endvidere lette forholdet til rettighedshaverne. Ved løsning 4 og 5 skabes praktisk mulighed for fjernsyn til maksimalt 3/4 af befolkningen.

11. Udvalget har løseligt anslået, hvor lang tid der kan forventes at gå fra principbeslutningen indtil det tidspunkt, da hver af de enkelte løsninger kan være realiseret i fuld omfang. (Kapitel VI.G.)

12. Licensspørgsmålet har udvalget ikke beskæftiget sig meget med. Det er af rent politisk karakter. (Kapitel VI.H.2.)

13• Udvalget tilråder, at der søges mulighed for støtte til anskaffelse af TV-modtagere. (Kapitel VI.H.3.)

14. Udvalget finder, at spørgsmålet om, hvorvidt fjernsyn skal foretrækkes frem for (prioriteres forud for) et radioprogram 2, må afhænge af, hvilken form for fjernsyn der vælges. Et radioprogram 2 bør fremmes, hvis fjernsynsløsningerne 1 eller 2 vælges, men bør træde i baggrunden for løsningerne 3-5. (Kapitel IV.H.)

15. Udvalget finder, at det vil være i overensstemmelse med den foreslåede målsætning i vidt omfang at udnytte et fjernsyn i voksenundervisningen.

Derimod synes "Skole-TV" normalt ikke at være egnet som fjernsynsudsendelser til offentligheden. (Kapitel IV.I.)

16. Udvalget anset det for hensigtsmæssigt, at en offentlig fjernsynsvirksomhed i Grønland henlægges til Grønlands Radio, således at radio og fjernsyn får fælles ledelse, fælles personale, samordnet programlasgning og så vidt muligt husrum i samme bygning. (Kapitel IV.D.3. og IV.E.)

17. Løsningerne 2 - 5 forudsætter et koncessionssystem, der nødvendiggør en sådan ændring af radio- og fjernsynsloven af 1973, at staten får eneret også på kabel-TV i Grønland.

Radiofoni- og fjernsynsvirksomhed skønnes imidlertid at være et så vigtigt samfundsanliggende, at dette kunne motivere en særlig grønlandsk lovgivning herom. Udvalget henstiller, at dette spørgsmål overvejes, særlig hvis en mere omfattende offentlig indsats inden for TV-virksomheden besluttes. (Kapitel IV.J.)

18. Udvalget belyser rettighedsproblemerne. Disse problemer knytter sig hovedsagelig til anvendelsen af programmer fra Danmarks Radio. Udvalget peger på, at løsningerne 3 - 5 , som centraliserer programforsyningen hos en offentlig myndighed (Grønlands Radio), vil være egnede til at overvinde rettighedsproblemerne. (Kapitel VII.)

19. Udvalget vil ikke tilråde, at Grønlands Radio henlægges under Danmarks Radio, selv som en art regionalradio med vidtgående selvstændighed. I stedet anbefales det, at det bestående samarbejde mellem de 2 radiofonier udbygges gennem indbyrdes aftaler. (Kapitel VIII.)

Godthåb og København i januar 1975.

Jørgen Chemnitz	lars Chemnitz (næstformand)	Bent G-ynther
Hans Hansen	Peter Heilmann	A.P. Husfeldt
Ejnar Jensen	Jørgen Kleener	H. Lassen
P.H. Lundsteen (formand)	Finn Lynge	¥. Weincke
K. G-roos	Anne G. Lauridsen	

II. BAGGRUNDEN FOR NEDSÆTTELSEN AF DET GRØNLANDSKE TV-UDVALG.

A. UDVALGET TIL UNDERSØGELSE AF DE TEKNISK-ØKONOMISKE BETINGELSER FOR INDFØRELSE AF FJERNSYN I GRØNLAND.

I september 1967 nedsatte Ministeriet for Grønland et udvalg med repræsentanter for Ministeriet for Grønland, Ministeriet for kulturelle anliggender, Post- og telegrafvæsenet, Danmarks Radio og Grønlands tekniske Organisation. Udvalget fik som opgave at redegøre for de tekniske muligheder for at indføre TV i Grønland gennem enten landsdækkende eller lokale udsendelser og at belyse udgifterne i forbindelse hermed; det måtte herved sigte på så teknisk enkle, prisbillige og driftssikre anlæg som muligt.

Dette udvalg redegjorde i sin betænkning af 1968 , ud fra de da kendte forudsætninger, for sine overvejelser om følgende muligheder:

1. et fjernsyn, der dækker hele Grønland,
2. et fjernsyn, der omfatter de fleste byer,
3. et fjernsyn, der tilgodeser byerne fra Nanortalik i syd til Diskobugten i nord, d.v.s. de lokaliteter, der vil indgå i den radiokæde baseret på VHF/UHF-systemet, hvis opbygning ventes afsluttet i 1977.[2)]

1. Et fjernsynssystem, der skulle dække praktisk taget alle beboede pladser i Grønland med samtidige udsendelser, kunne

1) Betænkning vedrørende de teknisk-økonomiske betingelser for indførelse af fjernsyn i Grønland. Maj 1968.

2) VHF (Very high frequency): betegnelse for radiobølger i frekvensområdet 30-300 MHz. UHF (Ultra high frequency): betegnelse for radiobølger i frekvensområdet 300-3000 MHz. Radiokæden Nanortalik-Godthåb-Diskobugten udbyggedes oprindelig som en VHF-kæde, men baseres nu på UHF-systemet.

teoretisk opbygges enten på radiokæder eller ved hjælp af en satellit. Begge disse muligheder kunne udvalget imidlertid uden videre afvise med henvisning til, at de ville medføre anlægs- og driftsudgifter, som var "ude af relation til de grønlandske investerings- og driftsprogrammer".

Det ansås for uvist, om en fjernsynstjeneste baseret på satellit med tiden kunne blive økonomisk overkommelig.

2. Den anden mulighed, som nævnte udvalg af økonomiske grunde anbefalede realiseret, vs.r et system baseret på cirkulation fra Godthåb af videobånd og film til udsendelse fra lokale fjernsynsstationer i de fleste byer (trådløs udsendelse).

Dette system var som et eksempel opstillet i en udbygning over 4 etaper til at omfatte i alt 20 stationer:

Etape I: Godthåb.
Etape II: Sukkertoppen, Eolsteinsborg, Upernavik.
Etape III: Frederikshåb, Grønnedal, Søndre Strømfjord, Angmagssalik.
Julianehåb, Nanortalik, Narssaq, Sooresbysund.
Etape IV: Egedesminde, Godhavn, Thule Air Base, Thule.
Christianshåb, Jakobshavn, Qutdligssat, Umanak.

Tanken var, at 5 sæt kopier skulle rundsendes til udsendelse hver i 4 byer. Udvalget tog ikke stilling til de tekniske, økonomiske eller juridiske problemer, som tilvejebringelsen af programmer ville rejse. Man gik ud fra, at programmerne helt overvejende ville blive tilført udefra, men forudså dog, at en beskeden grønlandsk lokal produktion kunne kræve personale og tekniske faciliteter. Man regnede med en ugentlig sendetid på ca. 25 timer - eventuelt suppleret med skole-TV.

3. Endelig måtte dette udvalg - også af økonomiske grunde - afstå fra at foreslå fremføring af programmer via radiokæden fra Godthåb til byerne fra Nanortalik til Diskobugten, hvil-

ket på daværende tidspunkt skønnedes at ville kræve ca. 60 mill, kr. i anlægsudgift og ca. 2 mill. kr. i årlig driftsudgift.

Udvalget forudså dog, at udviklingen af VHF/UHF-systemet formentlig nogle år senere kunne indicere en noget "billigere løsning.

Det påhviler G-TV at tage hensyn til den siden betænkningens fremkomst skete tekniske udvikling. På dette sted skal man kun konstatere, at der er sket en teknisk udvikling, som afgørende ændrer muligheden for at anvende radiokæden mellem Nanortalik og Diskobugten til fremføring af fjernsyn. I 1971-72 fremkom en ny teknik for UHF-systemer, som bevirkede, at det system, der idag er under etablering, vil kunne udvides til fremføring af et TV-program for ca. 13 mill. kr.

B. UDVALGET VEDRØRENDE FOLKEOPLYSNINGEN I GRØNLAND.

Den 8. september 1967 nedsatte Ministeriet for Grønland et udvalg vedrørende Folkeoplysningen i Grønland med repræsentanter for Grønlands Landsråd, Ministeriet for Grønland, Dansk Folkeoplysnings Samråd, Undervisningsministeriet (Direktoratet for ungdomsundervisningen) og Ministeriet for kulturelle anliggender.

Udvalgets opgave var systematisk at gennemgå de former, hvorunder det folkelige oplysningsarbejde i Grønland blev drevet, og tilvejebringe oplysninger om arbejdets nærmere karakter. I samarbejde med de interesserede parter skulle udvalget søge klarhed over, på hvilke punkter arbejdet ville kunne intensiveres.

Udvalget skulle desuden på basis af udviklingsplanerne inden for de forskellige oplysningsområder opstille prioriterede behovsplaner for investeringer og personaleudvidelser. Endelig skulle udvalget foretage en vurdering af det folkelige oplysningsarbejdes struktur og - såfremt det skønnedes fornødent - fremkomme med forslag til, hvorledes de administrative, koordinerende, rådgivende og initiativtagende opgaver på dette

område bedst kunne varetages, herunder om de bedst kunne løses af det offentlige eller ved privat indsats.

Udvalget afgav betænkning i foråret 1969.

På baggrund af betænkningen om de teknisk-økonomiske betingelser for indførelse af fjernsyn i Grønland fremhævede udvalget, at TV i andre lande, og ikke mindst i udviklingsområder, har fået en høj prioritet i oplysningsarbejdet, og at der næppe var nogen tvivl om, at et rigtigt tilrettelagt fjernsyn ville få overordentlig stor betydning for folkeoplysningsarbejdet i Grønland. Der var imidlertid i udvalget enighed om, at de fleste programmer måtte bearbejdes for den grønlandske befolkning under hensyntagen til dens særlige sproglige *og* kundskabsmæssige forudsætninger, og at det måtte forudses, at en sådan beartejdelse kunne blive temmelig kostbar. Skete denne bearbejdelse ikke, ville fjernsynet blive en underholdende fritidsbeskæftigelse, men ikke nogen virkelig folkeoplysende faktor.

Udvalget anbefalede derfor Ministeriet for Grønland, at der, som et første skridt til en hurtig realisering af TV i Grønland, blev rettet henvendelse til Ministeriet for kulturelle anliggender om nedsættelse af en speciel arbejdsgruppe til undersøgelse af de programmæssige problemer i forbindelse med etablering af et grønlandsk TV. Under hensyn til de betydelige oplysningsmæssige muligheder, der skønnedes at ligge i fjernsynet, henstillede udvalget, at dette arbejde blev fremmet mest muligt, og at sagen, såsnart dette arbejde var afsluttet, blev lagt op til politisk beslutning.

1) 3etænkning fra Udvalget vedrørende Folkeoplysningen i Grønland. Karts 1969. En række af udvalgets synspunkter og forslag og de senere resultater er omtalt i bilag 6.

G. PLANLÆGNINGSUDVALGET VEDRØRENDE UDBYGNINGEN AF GRØNLANDS RADIO.

15. juni 1967 nedsatte Ministeriet for kulturelle anliggender en kommission til -undersøgelse af en række spørgsmål i forbindelse med Danmarks Radios fremtidige udbygning og udvikling ("Radiokommissionen"). I kommissoriet omtaltes foruden spørgsmålene angående Danmarks Radio og Fjernsyns udsendelser m.m., at der på initiativ af Radiostyrelsen i Grønland ville blive nedsat et planlægningsudvalg for Grønlands Radio, jfr. nedenfor. Det forventedes, at kommissionen ville yde dette udvalg bistand i form af afgivelse af oplysninger og vejledende udtalelser i den udstrækning, udvalget måtte fremsætte ønske herom. Det skulle endvidere stå kommissionen frit for at tage stilling til spørgsmålet om Danmarks Radios samarbejde med Grønlands Radio, hvis dette fandtes ønskeligt.

I oktober 1970 afgav Radiokommissionen betænkning (nr. 592,1970). Det hed heri, at den ikke havde modtaget nogen henvendelse fra planlægningsudvalget, og at kommissionen ikke selv havde fundet anledning til at behandle spørgsmål vedrørende samarbejdet mellem de to radiofonier.

Det nævnte planlægningsudvalg nedsattes af Radiostyrelsen i Godthåb 29. september 1967. Udvalgets kommissorium var meget omfattende, idet opgaven var at gennemgå og fremsætte forslag til Grønlands Radios udvikling både på kort sigt og med henblik på den mere langsigtede udvikling. Herunder skulle udvalget bl.a. også undersøge, om der under Grønlands Radio kunne indføres TV i Godthåb på forsøgsbasis, og søge at opstille planer for udbygning af fjernsyn i Grønland uden for Godthåb. Udvalget ville kunne optage ethvert forhold til behandling, som skønnedes af betydning for radiofoniens videre udvikling. Udvalget fik 13 medlemmer, deriblandt 5 udpeget af Grønlands Landsråd, repræsentanter for Radiostyrelsen, Grønlands Radio og GTO's teletjeneste.

Planlægningsudvalget afholdt møder 1967 - 70 og drøftede en række spørgsmål, såsom modtageforholdene i yderdistrikterne, sammenlægning af radiofonien og radioavisen m.m.. Gentagne

gange var i3pørgsmålet om indførelse af TV i Grønland til debat, men udvalget nåede ikke til en egentlig indstilling herom, selv om der kunne konstateres en vis overvægt til fordel for indførelsen af TV frem for indførelsen af dobbeltprogrammer i radio.

III. DE NUVÆRENDE FORHOLD I GRØNLAND.

A. RADIO.

1. Oprettelsen af Grønlands Radio. Retsgrundlag.

Den beskedne begyndelse til radioudsendelse i Grønland blev gjort i 1926, da telegrafbestyreren i Godhavn begyndte at udsende lokalnyt og skibspositionslister. Siden fulgte man i Godthåb og Julianehåb dette eksempel.

Først under krigen, den 5. januar 1942, optog man regelmæssige udsendelser - særlig af nyheder - fra et lille studie etableret ved telegrafstationen i Godthåb over en 1 kW-sender. Grønlands Radio oprettedes i sin nuværende form i henhold til regeringens beslutning pr. 1. april 1958, og radiohuset i Godthåb blev taget i brug 3. maj 1958.

Lov nr. 421 af 15. juni 1973 om radio- og fjernsynsvirksomhed, der ligesom sin forgænger loven om radiospredning af 1959 lovfæster, at Danmarks Radio har eneret på radiospredning (både radio og fjernsyn), gælder ifølge sin § 24, stk. 3, i sin helhed ikke for Grønland. Lovens § 25 fastslår ligesom den tilsvarende bestemmelse i den tidligere lov: "Den danske stat har i Grønland eneret til ved hjælp af radioanlæg at sprede lyd- og billedprogrammer, der er bestemt til modtagelse af almenheden" .[1]

Nærmere bestemmelser om Grønlands Radio fastsattes af Ministeriet for Grønland i forretningsorden for den grønlandske radiofonis styrelse af 3. december 1957 og instruks for chefen for den grønlandske radiofoni af 22. januar 1958.

Disse bestemmelser revideredes, da Ministeriet for kulturelle anliggender den 12. august 1971 udstedte den nu gældende

1) Bestemmelserne er gengivet i bilag 7.

forretningsorden for Grønlands Radios styrelse og instruks fer chefen for Grønlands Radio.

2. Opbygning.

Grønlands Radio er en statsinstitution under Ministeriet for G-rønlard. 1. januar 1966 - 31. marts 1972 henhørte den under Ministeriet for kulturelle anliggender.

Grønlands Radio forestås efter forretningsordenen af en af ministeren nedsat styrelse, som bestå]? af landshøvdingen, skoledirektøren, 2 medlemmer indstillet af landsrådet, 1 medlem indstillet af Grønlands Oplysnings Forbund (GOF) samt indtil 4 af ministeren udpegede medlemmer med særlig indsigt i forskellige sider af det grønlandske samfundsliv.

Radiostyrelsen fastsætter de almindelige principper for virksomheden og er ansvarlig for, at udsendelserne er af alsidig, oplysende og kulturel art, herunder at aktuelle samfund s o plys ende udsendelser har en fremtrædende plads i programmerne. Styrelsen har nedsat et programudvalg, der behandler forslagene til sæsonplaner og andre spørgsmål af programmæssig karakter, og et forretningsudvalg, der behandler sager af økonomisk og administrativ art.

Driften af radiofonisendestationerne vareta.ges af Grønlands tekniske Organisation (GTO).

Den daglige ledelse af Grønlands Radio påhviler radiofonichefen, der også til Radiostyrelsen afgiver indstilling om budgetter, sæsonplaner m.v. For så vidt angår nyhedstjenesten er ikke radiofonichefen, men redaktøren for Den grønlandske Radioavis direkte ansvarlig over for Radiostyrelsen for radioavisens redaktion.

Alle Grønlands Radios udgifter afholdes af statskassen. For kalenderåret 1975 er budgettet på 10.100.000 kr., jfr. finanslovforslaget for 1975-76 § 9.5.21. Der betales ikke licens i Grønland.

2) Jfr. bilag 8 og 9.

De største poster på budgettet er refusionen til GTO af udgifterne ved drift og vedligeholdelse af radiofonianlæggene (3.557.000 kr.), lønninger (3.737.000 kr.), betaling for tjenesteydelser, d.v.s. hovedsagelig honorering af korrespondenter (975.000 kr.), samt kontorholds- og telegramudgifter (495.000 kr.).

Grønlands Radio har til huse i radiohuset i Godthåb, der som nævnt blev taget i brug i 1958. I de forløbne år er pladsen i huset blevet trang. Radioavisen flyttede i 1972 til lokaler stillet til rådighed i en bygning, der tidligere havde været anvendt af Den kgl. grønlandske Handels handelsinspektorat.

Radiostyrelsen har i december 1973 over for Ministeriet for Grønland fremsat forslag om en udvidelse af radiohuset i 1975-76 med henblik på en løsning af det nuværende lokaleproblem samt en udvidelse af sendetiden.

3. Virksomhed.

Grønlands Radio sendte i 1973 gennemsnitlig ca. 10 timers programmer pr. dag, hvoraf 3 nyhedsudsendelser udgjorde ca. 1½ time. Der sendes musik i cirka halvdelen af udsendelsestiden, og talestof i halvdelen, dels grønlandssproget, dels dansksproget, således at forholdet er 6:4. Der er kun ét radioprogram. Man bestræber sig på stor alsidighed i emnevalg, således at flest muligt samfundsmæssige, faglige, litterære, musikalske, rent underholdende og andre former for programmer tilbydes lytterne. En del af udsendelserne er hentet fra Danmarks Radio, som stiller dem vederlagsfrit til rådighed, medens Grønlands Radio (Ministeriet for Grønland) har aftaler med ophavsrets- og kunstnerorganisationerne om betaling af afgift til disse. Udvælgelsen foretages i Godthåb. En i København stationeret programmedarbejder producerer selv egne udsendelser om danske forhold. Tilsvarende er nyhedstjenesten i væsentligt omfang baseret på Danmarks Radios udsendelser.

Der er i København stationeret en journalist, som forsyner radioavisen ved Grønlands Radio med nyhedsstof pr. telefon,

telex eller bånd. Der er endvidere til Grønlands Radio knyttet et net af korrespondenter over hele•Grønland, som på free-lance basis yder bidrag til programmerne.

B. DE LOKALE KABEL-TV-NET.

1. Opståen. Retsgrundlag.

I tiden op til 1965 fandtes der ingen form for fjernsyn i Grønland, bortset fra de amerikansk administrerede Natobaser. Den første lokale fjernsynsforening opstod i Godthåb i maj 1966 ved dannelsen af foreningen "Godthåb lukkede Telenet" (Godthåbs Fjernsynsforening) på radioforhandler Ole Winstedts foranledning. Forud for dannelsen af Godthåb lukkede Telenet havde radioforhandler Winstedt undersøgt mulighederne for fremstilling af et billigt sendeanlæg med henblik på trådløs udsendelse, der udelukkende skulle dække Godthåb by, idet han anså det for givet, at en videre udbredelse ikke kunne gennemføres med simple midler og derfor foreløbig måtte lades ude af betragtning.

Den 28. juni 1965 fandt en demonstration sted i forsamlingshuset i Godthåb. Ole Winstedt inddrog forsamlingshusforeningen, der ifølge sine vedtægter var af almennyttig karakter og derfor skulle være den, der ansøgte om tilladelse, idet han anså det for tvivlsomt, om privatpersoner kunne få tilladelse til at drive en TV-sender. Forsamlingshusforeningen anmodede herefter Ministeriet for 'Grønland om tilladelse til oprettelse af en TV-station. Ministeriet afslog imidlertid foreningens ansøgning, men meddelte samtidig, at der ville kunne gives koncession til etablering af et kabelanlæg. Herefter besluttede foreningen at indstille arbejdet med etablering af TV, hvorimod radioforhandler Ole Winstedt fortsatte.

Da loven om radio- og fjernsynsvirksomhed af 1973 kun fastslår statens eneret til at sprede programmer i Grønland via radioanlæg, men ikke for Grønlands vedkommende indeholder nogen

bestemmelse om kabelanlæg, giver denne lov ikke det offentlige nogen mulighed for at hindre private i at oprette kabelnet i Grønland. '

Ved kgl. anordning nr. 16 af 31• januar 1961 er lov nr. 84 af 11. maj 1897 om telegrafer og telefoner sat i kraft for Grønland. I denne lov er det bl.a. ved § 13 foreskrevet, at når private ønsker at anlægge strømførende ledninger på steder, hvor der allerede er anbragt telegraf- og telefonledninger, som tilhører staten, skal de private ledninger anbringes, så at de ikke frembyder fare for at hindre eller genere benyttelsen af statens ledninger. [2] '

Lovens administration henhører under Ministeriet for offentlige arbejder, Generaldirektoratet for Post- og telegrafvæsenet. Den første tilladelse til oprettelse og drift af et kabelnet blev i 1969 af generaldirektoratet givet til Godthåb lukkede Telenet på en række nærmere betingelser - foreløbig for en periode af 3 år. Tilladelsen er siden blevet forlænget.

Allerede i 1970 forelå ansøgning om tilladelse til oprettelse af et kabelnet i Frederikshåb, og generaldirektoratet har i perioden 1970 - 1974 meddelt 14 tilladelser (alle for 3 år ad gangen) således at de fleste større byer og enkelte bygder på vestkysten nu har kabelfjernsyn. '

1) Således var retstilstanden også før 1. april 1974, da loven om radio- og fjernsynsvirksomhed afløste radiospredningsloven af *1959*- Dennes § 15, stk. 2, forbeholdt på samme måde staten eneretten til programspredning i Grønland ved hjælp af radioanlæg.
Loven om radio- og fjernsynsvirksomhed afløste desuden loven om fællesantenneanlæg m.v. af 1968, der omfattede kabelanlæg, men ikke gjaldt for Grønland.

2) Lovbestemmelsen er gengivet i bilag 7.

3) Eksempel på en tilladelse er gengivet som bilag 10.

2. Antal og organisation.

I månederne juni - juli 1973 udsendte Det .grønlandske TV-udvalg spørgeskemaer til 15 private TV-kabelnet i Grønland for at få nærmere oplysninger om kabelnettenes organisation og virksomhed . ′

Udvalget modtog svar fra 11 kabelnet, og hvad der nedenfor er anført om de private foreningers organisation og virksomhed, bygger på foreningernes besvarelser af spørgeskemaerne.

Der gives ikke tilladelse til oprettelse og drift af TV-kabelnet ved en enkelt person, og efter de indkomne besvarelser er samtlige private kabelnet organiseret som foreninger. Den daglige ledelse varetages af foreningens formand eller bestyrelse. Større beslutninger træffes af bestyrelsen eller generalforsamlingen. Enkelte foreninger har et programudvalg til at tage stilling til, hvilke udsendelser der skal sendes.

Foreningerne begyndte regelmæssige udsendelser i perioden 1971 til 1973, Godthåb lukkede Telenet dog så tidligt som den 1. januar 1970.

Antallet af tilsluttede abonnenter (modtagere) varierede meget, således (sommeren 1973) fra 35 abonnenter i Arsuk til 260 tilsluttede i Prederikshåb (i Godthåb: 1.225), og med undtagelse af Narssarssuaq påregnede de private kabelnet, at antallet af abonnenter ville stige væsentligt. Det samlede antal abonnenter (modtagere) i Grønland kunne anslås til ca. 2.300 og forventedes at ville stige til ca. 3-200. Abonnenternes fordeling på dansksprogede og grønlandssprogede varierede ligeledes meget.

Antallet af abonnenter og disses fordeling efter sprog kan ikke tages som udtryk for antallet af seere og disses fordeling på de 2 sproggrupper.

4) Kabelnet organiserede i foreningsform findes - efter det for GTV foreliggende - på følgende lokaliteter: Nanortalik, Julianehåb, Narssarssuaq, Narssaq, Arsuk, Frederikshåb, Fiskenæsset, Godthåb, Napassoq, Sukkertoppen, Holsteinsborg, Egedesminde, Christianshåb, Jakobshavn og Godhavn.

Herudover er net under dannelse i Angissoq og Frederiksdal.

Godthåb lukkede Telenet indtager naturligt en særstilling, både hvad angår antallet af abonnenter, og hvad angår foreningens virksomhed. Foreningen oplyste at have 1.225 abonnenter, og at man forventede, at antallet ville stige til ca. 1.400 medlemmer i 1974 svarende til 2/3 af samtlige husstande i Godthåb, hvilket foreningen anså for de" maksimalt opnåelige antal. 54 pct. af foreningens medlemmer var grønlandsksprogede og 46 pct. dansksprogede.

Den afgift, abonnenterne måtte betale for at blive tilsluttet et kabelnet, varierede fra 350 kr. til 500 kr. En undtagelse var dog Narssarssuaq, hvor tilslutningsafgiften kun var 125 kr., formentlig som følge af de stedlige forhold.

Ud over tilslutningsafgiften betaltes en månedlig afgift på 50 - 60 kr., dog noget mere for farvemodtagere.

De enkelte foreningers anlægsudgifter var ikke nærmere oplyst. De årlige driftsudgifter skønnes at variere efter antallet af tilsluttedej driftsudgifterne lå mellem 45.000 kr. og 120.000 kr. og forøgedes ved udsendelse af farveprogrammer.

Den 7. april 1974 blev der dannet en fællesforening for de grønlandske TV-foreninger. Hovedparten af foreningerne er tilsluttet.

Antallet af TV-abonnenter er pr. 1. juni 1974 opgjort til ialt 3.064. (Befolkningstallet i Grønland er pr. 31. december 1972: 48.581). Ifølge oplysning fra radioforhandler Ole Winstedt svarer antallet til 12.653 seere, [6] fordelt med 48% grønlandsksprogede og 52% dansksprogede. Dobbeltsprogede er henregnet til grønlandsksprogede. Antallet af dobbeltsprogede kan ikke angives nøjagtigt, men varierer meget mellem foreningerne.

Antallet af TV-abonnenter er fortsat stigende.

5) Til sammenligning var fjernsynslicensen i Danmark i finansåret 1973-74 336 kr., vedrørende farvefjernsyn dog 526 kr. (incl. moms).

6) Antallet af seere er baseret på gennemsnitlig 4,1 pr. abonnement.

3. Virksomhed m.v.

Efter det oplyste havde hovedparten af kabelnettene 1/4 eller 1/2 tommes båndmaskiner. Det tekniske udstyr var anskaffet i perioden 1971 - 73, og enkelte foreninger udsendte farve-TV.

Foreningerne betegnede billedkvaliteten som tilfredsstillende eller særdeles god.

Den ugentlige sendetid varierede noget; men hovedparten af kabelnettene sendte mellem 10 og 15 timer ugentlig.

Frederikshåb Telenet oplyste at have en sendetid på 21 - 24 timer. Godthåb lukkede Telenet havde en ugentlig sendetid på 21 timer. Desuden retransmitteredes den danske radioavis direkte daglig via kortbølgeradio. Godthåb lukkede Telenet sendte iøvrigt musik på lydkanalen daglig fra kl. 8.00 til kl. 24.00.

Flere TV-foreninger planlagde en udvidelse af sendetiden.

Alle foreninger oplyste, at programmerne er taget fra Danmarks Radio, i enkelte tilfælde suppleret med udsendelser fra svensk TV eller tyske underholdningsprogrammer. [7]

Programindholdet oplystes at være film, underholdningsprogrammer, orienterende udsendelser eller iøvrigt et bredt udsnit af de danske programmer.

Hovedparten af foreningerne foretog ikke nogen versionering [8] af programmerne; men det fremgik af foreningernes oplysninger, at dette beklagedes og skyldtes manglende økonomiske muligheder.

7) Programmerne tilvejebringes ved, at en korrespondent i Danmark via en fjernsynsmodtager "tapper" dem på videobånd, når de udsendes af Danmarks Radio, og sender båndene til vedkommende kabelnet i Grønland.

8) Udtrykket "Versionering" betyder, at vedkommende program forsynes med en ledsagende kommentar, tekstning eller oversættelse på seernes sprog - på billed- eller lydsiden.

Kun 2 TV-foreninger, Godthåb lukkede Telenet og Arctic-TV, Jakobshavn, havde produceret egne fjernsynsprogrammerj men flere påregnede at begynde lokalproduktion.

I 1. halvår af 1973 havde Godthåb lukkede Telenet haft en ret omfattende egenproduktion, på elektronisk basis (video).

'Flere foreninger udtrykte bekymring for, at en eventuel cirkulationsordning for bånd skulle medføre en dårligere service over for medlemmerne som følge af slitage eller vanrøgt af båndene undervejs og forsinkelse af aktuelle udsendelser. Der blev også givet udtryk for, at de enkelte foreninger selv bør kunne optage programmer fra Danmarks Radio og udsende dem.

9) Se bilag 12: Godthåb lukkede Telenets egne optagelser. 1. halvår 1973.

IV. UDVALGETS PRINCIPIELLE SYNSPUNKTER.

A. ALMINDELIGE BEMÆRKEINGER.

Det er almindelig anerkendt, at fjernsynet er et massemedium med mulighed for at øve stor påvirkning på seerne. Denne erkendelse er også et stadigt tilbagevendende tema i den TV-diskussion, som har været ført i en årrække i den grønlandske presse.

Netop i et samfund, hvor den trykte presse har en relativt svag stilling sammenlignet med pressen i tætbebyggede og teknisk mere avancerede samfund, får fjernsynets påvirkningsevne en ganske særlig betydning.

Det grønlandske samfund befinder sig i en periode præget af en omstillingsproces med yderpunkter i det gamle fangersamfund og det moderne industrisamfund og af den dermed sammenhængende kulturelle og politiske identitetskrise.

Den påvirkning, som fjernsynsprogrammerne repræsenterer, vil altid - men navnlig i disse første år - være en påvirkning udefra, fordi forholdene tvinger grønlandsk fjernsyn til at benytte sig af programmer fra det danske fjernsyn. Sprogligt og indholdsmæssigt henvender disse programmer sig til et andet, mange grønlændere fjerntstående publikum. En overførelse af de danske TV-programmer til de grønlandske fjernsynsskærme uden en eller and'en form for sproglig bearbejdning ville ikke harmonere med tidens almindelige indstilling, som går i retning af bevarelse af den grønlandske egenart, styrkelse af grønlandsk selvbestemmelse og reduktion af den danske indflydelse.

Det synes imidlertid klart, at de udefra hentede programmer - selv efter bearbejdelse og tekstning med det grønlandske publikum for øje - uundgåeligt vil fremme "internationaliseringen" af samfundet. Men til gengæld vil et grønlandsk fjernsyn lige så lidt som en lokal avis kunne nøjes med at bringe stof hentet udefra.

Uanset, hvordan man ser på forholdet om forekomst af,

eller behov for fremmed, henholdsvis lokalt stof, må det idag stå fast, at der er et udpræget ønske om fjernsyn i Grønland, og at fjernsynet er kommet til Grønland for at blive. Ønsket om fjernsyn er faktisk dokumenteret gennem oprettelsen af de mange lokale kabelnet. At fjernsynet ikke mindst i Grønland er og vil være af befolkningsmæssig og samfundsmæssig betydning, og både til glæde og gavn, behøver i virkeligheden næppe begrundes nærmere. De væsentligste faktorer vil blive nævnt i det følgende som led i behandlingen af de enkelte emnegrupper.

Her vil udvalget blot slå fast, at det reelle spørgsmål for udvalget ikke har været, hvorvidt der bør være fjernsyn i Grønland, men hvilken form i videste forstand et fjernsyn i Grønland bør have, herunder hvorledes det kan komme inden for rækkevidde af den størst mulige del af befolkningen.

B. FORMÅLSBESTEMMELSE.

Det er pålagt udvalget at overveje "den målsætning, der bør være retningsgivende for produktion, udvælgelse og bearbejdelse af programstoffet".

Hvis fjernsynet skal tjene det samfund, hvori det indføres, er det nærliggende at spørge, om der findes en overordnet målsætning for udviklingen af det grønlandske samfund, hvoraf målsætningen for et grønlandsk fjernsyn kan udledes.

Grønlandsudvalget af I960 formulerede følgende generelle mål for grønlandspolitikken:

"Målet for enhver grønlandspolitik må være at højne den grønlandske befolknings politiske, sociale og kulturelle status og forøge levefoden. Dette mål må nås i samarbejde mellem befolkningen i Grønland og i det øvrige Danmark". Denne generelle målsætning suppleredes af flere mere specielle udtalelser om målsætningen, bl.a. om at den grønlandske befolknings medbestemmelsesret og medansvar for udviklingen stadig burde øges. Der kan næppe være tvivl om, at denne særlige målsætning, efterhånden som de materielle livsbetingelser i Grønland er blevet forbedret, er trådt stadig stærkere i forgrunden.

I Kommissoriet for Udvalget vedrørende hjemmestyre i Grønland, nedsat januar 1973i hedder det bl.a.: "Det vil være udvalgets opgave at redegøre for Grønlands nuværende statsretlige stilling inden for rigsfællesskabet og at overveje og i en betænkning at fremsætte forslag om, hvorledes og i hvilken rækkefølge den bestående særstilling kan udbygges, således at Grønlands landsråd i højere grad end nu får indflydelse på og ansvaret - herunder det økonomiske - for den fremtidige udvikling af landsdelen".

Det er indlysende, at TV vil være betydningsfuldt i den udvikling, som finder sted i Grønland. Fjernsynet vil give befolkningen en videre horisont ved at vise problemerne i en større sammenhæng end den grønlandske. Fjernsynet har antagelig større mulighed for dette end noget andet medium.

Udbredelsen af TV harmonerer således med det fremherskende ønske om, at befolkningen i højere og højere grad bør kunne sætte sig ind i problemerne og følge med i udviklingen. Fjernsynets programmer skal herefter tage sig af grønlandske problemer, og det på en måde som tilskynder seerne til at gøre det samme.

At udvalget må anse fjernsyn for meget betydningsfuldt som oplysende og personligt udviklende medium, betyder ikke, at udvalget undervurderer fjernsynets underholdende side. Tværtimod. På grund af de geografiske forhold i Grønland - og de deraf følgende ofte meget beskedne og fåtallige udfoldelsesmuligheder - kan befolkningens behov for underholdning vanskeligt tilgodeses, og efter udvalgets opfattelse må TV så vidt muligt søge også at imødekomme dette behov, når blot det oplysende og problemorienterede stof beholder sin vægt.

I denne sammenhæng skal fremhæves, at der ved tilrettelæggelsen af informative og opinionsdannende udsendelser må tilkomme medarbejderne den samme frihed i deres arbejde og de ansvarlige den samme pligt til alsidighed i programlægningen, som tilfældet er for det danske fjernsyns vedkommende. At lægge en "statsanerkendt" eller anden ensidig linie for programmerne ville være i strid med de principper, som gælder for folkeoplysende arbejde også i Grønland og for Grønlands Radios virksomhed.

I overensstemmelse med disse synspunkter er det naturligt, at det offentlige på en eller anden måde har indseende med programmerne.

Hvis ovenstående betragtninger skal udmøntes i en egentlig formålsparagraf, kan det nævnes, at *åen* gældende forretningsorden for Grønlands Radios styrelse som princip for radioprogrammerne gør det til Radiostyrelsens ansvar, "at udsendelserne er af alsidig, oplysende og kulturel art, herunder at aktuelle samfundsoplysende udsendelser har en fremtrædende plads". Alsidighedskravet er hentet fra den danske lovgivning om radiospredning, medens betoningen af det samfundsoplysende stof er resultatet af et forslag fra Udvalget vedrørende Folkeoplysningen i Grønland.

Efter GTV's opfattelse dækker denne bestemmelse meget godt også formalet for fjernsynet.[1)]' Ved radio- og fjernsynsloven af 1973 blev virksomhedens formål beskrevet på en ny måde (§ 7)[2)], som direkte overfør": til en formålsparagraf for fjernsynsvirksomheden i Grønland ville komme til at lyde:

"Fjernsynet i Grønland har til opgave at udsende programmer, der omfatter nyhedsformidling, oplysning, underholdning og kunst, og som er bestemt til modtagelse af almenheden i Grønland. Ved programlægningen skal der lægges afgørende vægt på hensynet til informations- og ytringsfriheden, og der skal i programudbuddet tilstræbes den størst mulige alsidighed".

Med den nye formulering af radio- og fjernsynsloven af 1973 var der nærmest tilsigtet en præcisering af det hidtidige alsidighedskrav, idet man søgte at tydeliggøre, at dette ikke gælder for den enkelte udsendelse, men for det samlede udbud

1) I de udstedte tilladelser til oprettelse af net er det bl.a. sat som vilkår, at udsendelserne skal være af alsidig, kulturel og oplysende art, hvorved det navnlig skal undgås, at udsendelserne kommer til at give udtryk for ensidige synspunkter på kulturelle, politiske og andre områder.
Jfr. bilag 10.

2) Lovens § 7 er gengivet i bilag 7.

af programmer. Endvidere siges det nu udtrykkeligt, at underholdning som programkategori indgår i programvirksomheden. Endelig søges det fremhævet, at alle synspunkter og holdninger bør kunne komme til orde i udsendelserne.

At der ved programlægningen skal lægges afgørende vægt på hensynet til informations- og ytringsfriheden betyder således også, at det skal tilstræbes, at et eventuelt mindretals mening kommer til udtryk.

Udvalget mener, at en formålsparagraf af dette indhold med fordel vil kunne danne rammen om fastlæggelsen af et grønlandsk fjernsyns programindhold, idet de nødvendige afvigelser fra programlinien i Danmark, hvorfra programmerne i almindelighed vil hidrøre, umiddelbart følger af, at programmerne skal være bestemt til modtagelse af "almenheden i Grønland".

C. ERFARINGER FRA VISSE ANDRE LANDE.

GTV har betragtet det som en del af sin opgave at skaffe sig kendskab til fjernsynsforhold i andre lande for om muligt at finde vejledning om, hvorledes TV-dækningen af Grønland mest hensigtsmæssigt kan organiseres. Udvalget har derfor orienteret sig om TV-dækningen i egne af Norge, Canada og U.S.A., som har en vis lighed med Grønland med hensyn til geografisk vanskelige forhold og spredt befolkning, samt på Færøerne og i Island.

De indhentede oplysninger viser imidlertid, at der ikke - i hvert fald på nuværende tidspunkt - er sket en sådan udvikling i disse lande, at man har kunnet nyttiggøre erfaringer derfra ved udarbejdelsen af betænkningen.

Dette gælder med hensyn til indholdet af de fjernsyns-

1) En sammenfatning af de foreliggende oplysninger findes i bilag 14.

programmer, som i givet fald står til rådighed for minoritetsgrupper (som f.eks. eskimoer i Canada), idet disse hidrører fra de almindelige landsprogrammer og ikke er bearbejdede sprogligt. Det gælder også med hensyn til fremføring og lokal udbredelse af programmerne, der enten baseres på kombinationer af båndforsendelse/trådløs fremføring via radiokæder og lokal kabel-/trådløs udsendelse eller på fremføring via satellit. Denne sidste fremføringsform anvendes bl.a. i Canada, hvor kommunikationssatellitten "Anik" fører det engelsk- og det fransksprogede nationale program frem til de lokaliteter i de nordlige dele af landet, som har modtagestationer og stationer for videre udsendelse af programmerne.

Satellitter synes egnede til at overvinde enhver geografisk hindring og frembyder derfor principielt stor interesse vedrørende bl.a. fjernsynsdækningen af Grønland, men GTV må dog - med henblik på de enorme omkostninger, der er forbundet med brugen af satellitter - erklære sig enig med Udvalget til undersøgelse af de teknisk-økonomiske betingelser for indførelse af fjernsyn i Grønland. Dette udvalg anså en satellitordning for uigennemførlig af økonomiske grunde, men anså det for uvist, om fremtiden ville ændre dette forhold. [2)]

GTV skal specielt tilføje, at en satellitforbindelse mellem Danmark og Grønland ikke vil have stor betydning i alle de tilfælde, hvor et dansk program alligevel skal bearbejdes sprogligt inden udsendelsen til seerne. Interessen måtte i givet fald samle sig om anvendelse af en satellit, der kan fremføre grønlandske programmer fra Godthåb til resten af landsdelen. GTV har ikke kunnet tage stilling til, hvilke muligheder for anvendelse af satellit-transmission fremtiden måtte bringe.

2) Betænkning maj 1968. Jfr. ovenfor, kapitel II.A.l.
Til belysning af udgifterne kan nævnes, at "Anik" kostede Canada 90 mill, dollars.

D. DEN FREMTIDIGE TV-ORDNING.

Udvalget har valgt ikke at stille forslag om en enkelt ordning af fjernsynsdækningen i Grønland på længere sigt og en enkelt overgangsordning (baseret på de private kabelnet) for perioden, indtil en eventuel endelig ordning kan gennemføres. I stedet fremlægger udvalget en række løsninger, som principielt er sideordnede, men dog udgør en trinfølge fra mindre til mere udbyggede ordninger, der ligger i forlængelse af hinanden, ligesom det vil være muligt trin for trin at forbedre den enkelte løsning. Udgangspunktet er de nu (november 1974) bestående forhold, hvor der, så vidt udvalget bekendt, findes kabelfjernsyn 15 steder, alle i Vestgrønland.

Skønt de enkelte udvalgsmedlemmer måske nok kunne anse visse løsninger for mere ønskværdige end andre ud fra seerhensyn, har særlig to synspunkter bevirket, at udvalget er veget tilbage for at afgive indstilling eller forslag om en prioritering og i stedet har overladt afgørelsen til en rent politisk vurdering:

1) Det er vanskeligt for udvalget at tage stilling til, hvilken rolle det lokale, private initiativ, som hidtil har gjort sig gældende ved kabelnetteri.es oprettelse og drift, skal spille i den fremtidige udvikling inden for fjernsynsvirksomheden.

2) Generelle økonomisk-politiske overvejelser må indgå med betydelig vægt ved afgørelsen om den fremtidige TV-ordning. Dette synspunkt understreges af den nuværende vanskelige samfundsøkonomiske situation.

Herudover må der for klarhedens skyld tages 2 forbehold vedrørende de nedenfor skitserede løsninger:

1) Der er set bort fra, at der i. Grønland findes lokale samfund, som måske har krav på fjernsynstjeneste i samme omfang, som de forskellige løsninger tilbyder, men som ikke vil have udbytte af et specielt for grønlandske seere tilrettelagt fjernsyn. Som eksempel kan nævnes Thule-basen med en ikke helt lille gruppe af danske.

Samfund af denne type synes at høre hjemme inden for den bånddistributionsordning, der for tiden overvejes i et af ministeriet for kulturelle anliggender nedsat udvalg vedrørende radio og TV til de søfarende,.

2) Der er set bort fra "fælles-TV", dvs. afspilning af programmer på en fjernsynsskærm i et mødehus eller lignende. Ordninger af denne art vil nok vinde frem på steder, hvor etablering af kabelnet eller sendestationer er udelukket.

GTV mener gennem beskrivelsen af de følgende 5 løsninger at have forelagt et materiale, der giver de besluttende myndigheder mulighed for - på baggrund af den almindelige udviklingspolitik - at afgøre, hvilken fjernsynsbetjening der til enhver tid skal være til rådighed for det grønlandske samfund.

1. Løsning 1.

En mulighed er at lade den nuværende udvikling fortsætte, dvs. at initiativet i alle henseender ligger hos de lokale foreninger, som ønsker at oprette og drive kabelnet. Også alle udgifter afholdes af den lokale medlemskreds.

Fra det offentliges side betinges, at kablerne udlægges uden gene for statens kabler og øvrige anlæg, og ifølge de udstedte tilladelser er Ministeriet for Grønland beføjet til at kontrollere nettene og overvå.ge udsendelserne. Det fastsættes også i tilladelserne, at udsendelserne skal være af alsidig, kulturel og oplysende art - navnlig skal det undgås, at udsendelserne kommer til at give udtryk for ensidige synspunkter på kulturelle, politiske og a.ndre områder - og at nettene ikke må udnyttes til reklamemæssige eller andre kommercielle formål. Herudover fastsættes vilkår af teknisk karakter.[1)]

Programoversigter indsendes til landshøvdingen.

1) Jfr. bilag 7 og lo.

Udvalget ønsker at fremhæve, at denne TV-form bygger på en aktiv lokal indsats, som ikke må underkendes. Da programsammensætningen "bestemmes af foreningerne selv, er der også på dette område principielt tale om en lokal indflydelsesmulighed. Desuden består der altid den mulighed, at en forening selv vil kunne producere programmer af lokal interesse, hvis den økonomisk og teknisk magter det.

Endelig vil tidsforskydningen fra et programs udsendelse i Danmark til udsendelsen i Grønland ofte være beskeden. Tidsforskydningen afhænger af udsendelsesstedernes beliggenhed i Grønland og den måde, hvorpå programmerne tilvejebringes, idet nogle foreninger forsyner andre foreninger.

Udvalget er ikke i stand til at bedømme, ud fra hvilke synspunkter foreningerne vælger deres programmer, og skal ikke kritisere foreningernes programpolitik. Udvalget ønsker imidlertid at påpege, at da programansvaret er lokalt, er muligheden for et ensidigt udbud af programmer i hvert fald ikke udelukket. Ganske vist indeholder de udstedte tilladelser hjemmel til, at det offentlige kontrollerer programmerne; men i praksis gennemføres en sådan kontrol ikke, hvilket skyldes de vanskeligheder, der ville være forbundet hermed som følge af de særlige forhold i Grønland.

Hertil kommer, at udsendelserne i vidt omfang simpelt hen er gengivelser af programmer i den form, hvori de har været vist i Danmark, altså uden at der ved udsendelsen i Grønland er tilføjet tekstning, oversættelser eller indledende forklaringer, der kan bidrage til, at grønlandske seere i højere grad kan forstå og få glæde af programmerne. At der ikke i dag foretages nogen tilpasning af programmerne, skyldes, at foreningerne mangler de økonomiske midler og fornødne medarbejdere hertil.

Endelig skal det understreges, at forholdet til de forskellige indehavere af rettigheder over de programmer, som "tappes" fra det danske fjernsyn, må anses for uholdbart i længden, idet der kun i få tilfælde er sluttet aftaler med de pågældende organisationer m.v.. Om den mellem nogle kabelnet dannede fællesforening selv vil kunne opnå de nødvendige aftaler, er usikkert.

Specielt for Danmarks Radios vedkommende rejser rettighedsspørgsmålet sådanne problemer, at der næppe kan gennemføres noget samarbejde mellem Danmarks Radio og foreningerne under de nuværende forhold.

Det er formentlig klart, at foreningernes medlemmer ikke kan overskue, hvilke risici det uafklarede forhold til rettighedshaverne måtte indebære. Vælger man denne løsning, kan det komme på tale, at der tilvejebringes lovhjemmel for en "tapning" af Danmarks Radios programmer. Det kan iøvrigt være en hjælp for foreningerne, hvis der fra det offentliges side ydes praktisk og moralsk støtte ved etablering af kabelnet.

2. Løsning 2.

Som en anden mulighed skal udvalget pege på en ordning, der ligesom løsning 1 er baseret på de private foreninger, der fortsat beholder det fulde ansvar for oprettelse og drift af kabelnettene. Dette skulle imidlertid ske under en vis offentlig støtte og kontrol.

Man tænker sig, at statens nuværende eneret, der omfatter trådløs udsendelse af fjernsynsprogrammer i Grønland, ved en lovændring udstrækkes til også at omfatte kabel-TV, hvorefter staten giver foreningerne koncession til deres virksomhed. [2)]

I koncessionerne vil der kunne stilles en række nærmere vilkår, bl.a. om indholdet af foreningernes vedtægter, og der vil på denne måde, enten gennem selve koncessionerne eller gennem vedtægterne, kunne fastsættes bestemmelser om foreningernes pligt til at optage nye medlemmer, om pligten til at sikre et alsidigt programvalg (eventuelt gennem medvirken af G.O.F. eller fritidsnævnene), om en vis pligt til at bringe programmer, som er versionerede med henblik på grønlandssprogede seere gennem ledsagende tekst i forskellige former, om indsendelse af årsberetning og regnskaber til godkendelse m.m.. Der må antagelig ved udformningen af bestemmelserne tages hensyn til de varierende lokale forhold.

2) G-TV foreslår også, at der åbnes adgang til lokal trådløs fjernsynsvirksomhed, se nedenfor i kapitel IV.G.

Denne ordning kan kombineres med økonomisk støtte fra det offentlige i form af lån eller tilskud, eksempelvis til anskaffelse og fornyelse af apparatur og: til versionering af programmer.

Ordningen vil yderligere kunne udbygges ved, at der inden for rammerne af Grønlands Radio og/eller en anden institution påbegyndes både en selvstændig produktion af grønlandske programmer og en versionering af programmer hentet udefra. Disse skulle tilbydes de lokale foreninger som supplement til de af dem selv i øvrigt tilvejebragte udsendelser, dels i form af samlede programmer dels i form af enkelte udsendelser, og fordeles til foreningerne under anvendelse af de allerede eksisterende forsendelseskanaler. Den her skitserede løsning ville selvsagt indebære fordele på linie med den omtalte løsning 1, idet grundlaget er de selvstændige foreninger og det initiativ, som disse udfolder med hensyn til oprettelse og drift af kabelnet samt forsyningen med programmer.

Yderligere vil den offentlige støtte kunne medvirke til indførelse af fjernsyn på steder, hvor dette ikke har været muligt af økonomiske grunde, og der skabes gennem koncessionerne et noget bedre værn mod et eventuelt ensidigt programvalg, Der vil også være udsigt til, at der bringes versionerede programmer i videre omfang, end tilfældet er nu.

Endelig er det muligt, at koncessionssystemet i sig selv vil kunne gøre det lettere at opnå en ordning med rettighedshaverne og et samarbejde med Danmarks Radio.

På den anden side ville en del af de kritikpunkter, som blev anført vedrørende løsning 1, stadig - om end eventuelt i afsvækket form - gøre sig gældende under løsning 2. Muligheden for et ensidigt programvalg er ikke udelukket, og der vil fortsat blive bragt uversionerede programmer i betydeligt omfang. Ligesom ved løsning 1 kan der også være behov for at overveje en lovændring vedrørende adgangen til "tapning" af Danmarks Radios programmer.

3. Løsning 3.

Under denne løsningsmulighed- er det tanken, at staten - ligesom ved løsning 2 - ved lov skal have tillagt eneretten til at drive kabel-TV, og at denne ret gennen koncessioner tildeles lokale foreninger på den dér beskrevne måde.

Desuden er det tanken, at programansvaret for al TV-virksomhed skal samles hos én grønlandsk offentlig myndighed, som naturligt må være Grønlands Radio. Denne myndighed skal forsyne kabelnettene med programmer på bånd, dels egen jDroduktion, dels programmer modtagne fra Danmarks Radio, men i videst muligt omfang versionerede. Programmerne skal udsendes af nettene, og dette skal ske uden ændringer. Foreningerne skal dog herudover bevare retten til på eget ansvar at producere og udsende egne programmer (eventuelt under medvirken af fritidsnævnene).

Det er åbenbart, at man gennem denne løsning, uden at foreningernes indsats skal forklejnes, kan. nå betydeligt nærmere end ved løsning 1 og 2 til opfyldelsen af den målsætning, som foran er opstillet for fjernsynsvirksomheden i Grønland. Et således under offentlig grønlandsk styrelse stående system er egnet som garant for en neutral og alsidig programlægning, der bestemmes af grønlandske interesser. Særligt bemærkes, at der både centralt, i Godthåb, og lokalt vil kunne produceres egne programmer.

Endvidere vil en central kopiering på basis af bånd fra Danmarks Radio sikre en stabil god teknisk kvalitet, og versioneringen vil komme alle grøniandsksprogede seere til gode. Ordningen vil også muliggøre en samordning med radioens programmer, der i øvrigt i særlig grad har mulighed for uden forsinkelse at bringe stof af højaktuel karakter.

Endelig vil spørgsmålet om forholdet til indehaverne af rettigheder over Danmarks Radios programmer under denne løsning i det store og hele begrænses til indgåelse af en række betalingsaftaler som supplement til Danmarks Radios egne aftaler med visse grupper af rettighedshavere.

Det kan imidlertid ikke undgås, at der ved denne løsning sker en væsentlig beskæring af de lokale foreningers udfoldel-

sesmuligheder, når de ikke længere selv skal varetage programforsyningen, bortset fra eventuel egen produktion, som de måske også i ringere grad vil føle sig tilskyndet til.

Versioneringen af programmerne med henblik på de grønlandsk sprogede seere vil endvidere medføre en vis forsinkelse, og såfremt kopieringen skal finde sted i Godthåb, vil det betyde en yderligere forsinkelse mange steder på grund af postforbindeisen mellem Godthåb og resten af landet.

4. Løsning 4.

Eneretten til at drive kabel-TV tænkes - som ved løsning 2 og 3 - overladt til staten og gennem koncessioner videregivet til lokale foreninger, mens programansvaret er samlet ét sted, som i løsning 3.

Men programmerne tænkes fremført på radiokæden til de kabelnet, som ligger på steder, der forbindes af denne, på vestkysten mellem Nanortalik og Diskobugten (UHF-systemet, som ventes færdigt i 1977). Programmerne baseres i hovedsagen på bånd fra Danmarks Radio.

De steder, som ligger uden for radiokæden, tænkes forsynet på samme måde som beskrevet under løsning 3, d.v.s. gennem en kopiering og forsendelse af bånd. Denne relativt simple funktion kan dog henlægges til et sted inden for kæden, som ligger mere praktisk for forsendelsen, således at kopieringen foregår dér samtidig med udsendelsen fra Godthåb.

En ordning efter disse retningslinier vil indebære de samme fordele,, som er omtalt under løsning 3: Man vil få en offentlig grønlandsk myndighed til at styre programlægningen neutralt og alsidigt ud fra grønlandske interesser. På radiokæden vil der være sikret en teknisk god kvalitet af programfremføringen. Derudover vil kvaliteten afhænge af de lokale forhold. Der opnås en samordning med radioens programmer, og alle seere vil nyde godt af versioneringen. Endvidere vil muligheden for central og lokal programproduktion være til stede. Endelig vil rettighedsproblemet forenkles til et spørgsmål om indgåelse af et antal supplerende betalingsaftaler.

Men hertil kommer et forhold, som man efter udvalgets opfattelse må tillægge meget stor betydning ved afgørelsen om den fremtidige TV-ordning: Under denne løsning vil man opnå samtidighed ved udsendelserne og en sikrere forbindelse inden for radiokædens område, hvor størstedelen af Grønlands befolkning bor. Desuden undgås en omfattende kopiering- og forsendelsesvirksomhed i dette område.

Disse forskellige fordele må afvejes mod begrænsningen i foreningernes aktivitet og den forsinkelse, som versioneringen nødvendigvis medfører, ligesom der også uden for radiokædens område vil være en vis forsinkelse på grund af forsendelsestiden.

Desuden kræver løsningen studier i G-odthåb og en udbygning af radiokæden.

5. Løsning 5.

a. Endelig kan som en femte mulighed overvejes en ordning, der ligesom løsning 3 og 4 forudsætter, at programansvaret er samlet ét sted.

Programmerne fremføres inden for radiokædens område på denne til de steder på vestkysten, som kæden når, og udsendes der af lokale fjernsynsstationer trådløst til seerne.

Denne ordning vil have en række af de samme fordele, som nævnes ved løsning 3 og 4: En grønlandsk myndighed styrer programlægningen. Den tekniske kvalitet vil være god. Der sker en samordning med radioprogrammerne. Alle seere nar fordel af versioneringen. Der er mulighed for central og lokal programproduktion. Rettighedsproblemet forenkles. Der sker en samtidig og sikker udsendelse inden for radiokædens område. Kopierings- og forsendelsesvirksomhed er overflødig i dette område.

Inden for samme geografiske område vil der ikke være behov for kabelnet, men der vil være samme fordele ved denne løsning som ved løsning 3 og 4.

Heroverfor står, at foreningernes aktivitet i de vestgrønlandske byer måske bringes til ophør» Løsningen udelukker dog ikke, at de lokale sendere anvendes til udsendelse også af lokalt producerede programmer.

Til versioneringen og - uden for radiokædens område - kopieringen og forsendelsen af bånd vil der nødvendigvis være knyttet en vis forsinkelse.

Løsningen kræver studier i Godthåb, udbygning af radiokæden og oprettelse af lokale sendestationer. Den indfører i et vist omfang fjernsynsantennen i det grønlandske bybillede.

b. De steder, som ligger uden for radiokæden, tænkes under en koncessionsordning forsynet på samme måde som beskrevet under løsning 3, d.v.s. gennem en kopiering og forsendelse af bånd. Denne funktion kan, som nævnt under løsning 4, henlægges til et sted, som ligger mere praktisk for forsendelsen end Godthåb. En særlig støtteordning må muligvis overvejes for de pågældende steders vedkommende.

E. PERSONALEo UDDANNELSE. FÆLLES PERSONALE FOR RADIO OG FJERNSYN.

Det til driften af et grønlandsk fjernsyn nødvendige personale kan opdeles i 3 grupper: administrativt personale, teknisk personale og programmedarbejdere.

Spørgsmålet om tilvejebringelse af personale får betydning, såfremt løsning 3, 4 eller 5 bliver foretrukket, idet disse løsninger centraliserer programforsyningen i Grønlands Radio.

Med hensyn til administrativt personale, d.v.s. kontorfunktionærer, har Grønlands Radio ikke hidtil mødt specielle problemer ved ansættelse og fastholdelse af den fornødne arbejdskraft; men kontorarbejdet i institutionen adskiller sig heller ikke fra kontorarbejdet i andre virksomheder på en måde,

som kunne give Grønlands Radio særlige vanskeligheder i forla indel se med TV's indførelse.

Anderledes for tekniker- og programpersonales vedkommende. Tilsvarende arbejde udføres ikke andetsteds i Grønland, og der melder sig derfor et rekrutterings- og uddannelsesproblem.

Grønlands Radio har etableret en 4-årig udannelse for studieteknikere, der omfatter en 3-årig periode ved Grønlands Radio, suppleret med ca. 1 års afsluttende uddannelse ved Danmarks Radio. Man beskæftiger nu udelukkende grønlændere som studieteknikere, og sådan bør det også være med henblik på TV. Da der må lægges særlig vægt på grønlandsk programproduktion og -bearbejdning, er det i øvrigt praktisk, at teknikerne behersker det grønlandske sprog. Med henblik på TV vil man hensigtsmæssigt kunne opbygge en vis overkapacitet af studieteknikere ved radioen, og give disse kurser i betjening af det TV-tekniske udstyr.

For serviceteknikernes, d.v.s. de faguddannede radiomekanikeres vedkommende, som skal foretage fejlretning og vedligeholdelse af det tekniske materiel, vil man nok et stykke tid være henvist til udsendt arbejdskraft. [1]

Angående programmedarbejdere er det klart, at tilvejebringelsen af grønlandsk stof kræver grønlandsk personale. Her kan man måske i begyndelsen lade radiofolk, der er interesserede, gennemgå et omskolingskursus ved Danmarks Radio og inddrage dem i arbejdet med TV.

Også på længere sigt forekommer det imidlertid nærliggende at bevare staben af programmedarbejdere i én organisatorisk enhed, hvis medlemmer afvekslende arbejder med TV og med radio. Dette er ikke uforeneligt med, at tjenestens krav og en medarbejders evner og interesser i praksis fører til, at han hovedsagelig eller udelukkende beskæftiges ved det ene medium.

l) Der er dog begyndt en uddannelse af grønlandske elektronikmekanikere. 6 har bestået svendeprøven, og der vil i løbet af kort tid være 14 i lære inden for televæsenet. I uddannelsesrådet arbejdes med tanker om yderligere udvidelse af lærepladsernes antal til 25-30.

Det samme må gælde det øvrige personale. Efter GTV's opfattelse er det urealistisk at søge Grønlands fjernsyn opbygget som en personalemæssigt selvstændig organisation.

Grønlands Presseforening, d.v.s. journalisterne i Grønland, har henstillet, at der tages skridt til etablering af en uddannelse af dobbeltsprogede TV-journalister på linie med radiojournalister efter andre retningslinier end den danske journalistuddannelse. Foreningen er - ligesom udvalget - betænkelig ved en ordning, hvorefter de første to års uddannelse skulle ske ved journalisthøjskolen i Århus, og ser hellere en uddannelse på linie med den nuværende, men efter noget fastere retningslinier.

Porslaget går ud på, at egnede personer antages som elever og i løbet af 4 år gennemgår en praktisk oplæring ved Grønlands Radio, suppleret med et ophold ved højskolen og i Danmarks Radio i slutningen af uddannelsen.

Udvalget kan tilslutte sig dette forslag, uden at man dog ønsker en uddannelse, der alene tager sigte på enten radio eller TV. Udvalget er bekendt med, at Erhvervsuddannelsesrådet arbejder med spørgsmålet.

Udvalget finder, at spørgsmålet om uddannelse af medarbejdere er væsentligt. Det vil efter udvalgets opfattelse være nærliggende, at Radiostyrelsen, snarest efter at der er taget principbeslutning om den fremtidige TV-ordning, iværksætter et uddannelsesprogram i overensstemmelse med de erfaringer, Grønlands Radio allerede har indvundet i samarbejde med Danmarks Radio.

Udvalget antager, at uddannelserne på linie med andre uddannelser i Grønland kan støttes gennem uddannelsesstøtten.[2)]

DET JURIDISKE LABORATORIUM VED KØBENHAVNS UNIVERSITET

2) Jfr. lov for Grønland om erhvervsmæssig uddannelse (L 93 17/3 1971) og bekendtgørelse for Grønland om statsstøtte til erhvervsmæssige uddannelser (Bekendtgørelse 63 6/3 1973).

P. FARVEFJERNSYN.

Hvis den fremtidige TV-ordning bliver én af de ordninger, som centraliserer programforsyningen i Grønlands Radio (løsning 3, 4 eller 5) bør man ved afgørelsen være opmærksom på, om programmerne skal kunne modtages i farver.

Udvalget skal her pege på, at sendeudstyr og andet materiel i stadig videre omfang udvikles med henblik på farveudsendelser, uden at det er afgørende dyrere i drift end sort/hvid udstyr. Endvidere er Danmarks Radios produktioner i stigende grad farveprogrammer, og dette vil også gælde produktioner, som i givet fald erhverves hos andre radiofonier, selskaber m.v.. Endelig sendes der allerede i dag i farve flere steder i Grønland.

Samtidig må det huskes, at seerne ikke er nødt til at anskaffe sig farvemodtagere, selv om nogle udsendelser er i farver.

GTV mener derfor, at man under de nævnte ordninger straks fra begyndelsen skal være indstillet på at udsende de programmer i farver, som er til rådighed i farver. Det vil også være rimeligt at muliggøre en grønlandsk programproduktion i farver, men dette er dog mindre væsentligt, og økonomiske hensyn kan tale herimod - særlig i begyndelsen.

G. KABEL-UDSENDELSE - TRÅDLØS UDSENDELSE. VI DEO-KAS ET T EN.

1. I tilknytning til opstillingen i det foregående af en række løsningsmuligheder for den fremtidige TV-d.a3kning af Grønland skal her gøres nogle bemærkninger om den lokale udsendelsesform.

Kabel-fjernsyn er i Danmark som i flere andre europæiske lande udbredt i form af fællesantenneanlæg. Formålet med disse anlæg, der består af en større antenne forbundet med flere eller færre husholdninger, har hidtil almindeligvis - foruden at muliggøre besparelser og at varetage æstetiske hensyn - væ-

ret at forbedre bil]edkvaliteten på de programmer, som udsendes trådløst af landets egne fjernsynsstationer, samt at give mulighed for at modtage nabolandenes TV-programmer, hvor beliggenheden tillader dette. I 1972 skønnedes ca. 700.000 danske modtagere ud af ca. 1T mim. at være tilsluttet fællesantenner. Nogle anlæg når flere tusinde modtagere.

De kabel-fjernsynsnet, som er oprettet i Grønland, har derimod til opgave at udsende programmer Tra egne afspilningsanlæg - for tiden i 15 vestgrønlandske byer og bygder. Navnlig i USA har denne forn for TV-distribution fundet stor udbredelse og fremtræder som et alternativ til de trådløse udsendelser. I tæt bebyggede områder anses kabelspredning af programmer for relativt billig, medens anlægsudgifterne i spredte bebyggelser vil være relativt høje.

Med hensyn til Grønland er det værd at bemærke, at nettenes oprettelse skyldes, at staten har fastholdt sin eneret på trådløs udsendelse og dermed forhindret de lokale TV-foreninger i at tage sådan udsendelse op. Flere foreninger har ønsket at gøre dette, uden tvivl for at undgå omkostningerne ved nedlæggelse og vedligeholdelse af kabler.

Det er sandsynligt, at udviklingen i Europa går i retning af, at der under offentlig regulering vil blive drevet lokal fjernsynsvirksomhed over kabelnet. I begrænset omfang sker dette allerede. I Danmark er det i radio- og fjernsynsloven af 1973 bestemt, at loven skal optages til revision "efter gennemførelsen af en forsøgsmæssig fordeling af lyd- eller billedprogrammer ved hjælp af kabelanlæg inden for enkelte lokale områder, dog-senest i folketingsåret 1977-78" (§ 26). Det er herved forudsat, at et af ministeren for kulturelle anliggender nedsat udvalg i mellemtiden skal følge de forsøg, som måtte blive iværksat inden for nogle kommuner eller amter, og nærmere overveje, hvilke vilkår der bør gælde for lokal virksomhed af denne art.

Årsagerne til udviklingen i Europa er antagelig som nævnt foran først og fremmest (for fællesantenneanlæggenes vedkommende) seernes ønske om at få adgang til at vælge mellem så mange programmer som muligt. Det er billigere for den enkelte at opnå

dette ved at tilslutte sig en fællesantenne end ved selv at lade komplicerede antenner opsætte. Medvirkende kan også være et ønske om at undgå for mange skæmmende fjernsynsantermer i bybilledet. Hertil kommer (for den lokale fjernsynsvirksomheds vedkommende) mangel på egnede frekvenser.

Da navnlig det sidstnævnte forhold næppe vejer så tungt i Grønland, er GTV af den opfattelse, at der på steder, hvor forholdene taler derfor, snarest muligt bør gives koncession til trådløs lokal udsendelse.

Lokaliteter med trådløs udsendelse vil uden vanskelighed kunne indpasses i de omtalte løsninger, og udvalget foreslår derfor, at der åbnes adgang til at imødekomme ønsker om lokal trådløs fjernsynsvirksomhed.

Det bemærkes, at det kan vise sig rigtigt, at der i større almindelighed etableres lokal trådløs udsendelse.

2. Under betegnelser som "kassette-TV". "AV-kassetter", "billed-kassetter" m.fl. har en ny form for elektronisk kommunikation i de senere år vakt interesse i presse, fagkredse og offentlighed. Der udvikles for tiden apparater, som skal kunne tilsluttes en almindelig TV-modtager og via TV—skærmen afspille programmer optagne på kassetter (evt. plader).

Udviklingen på dette område er vanskelig at overskue. Da der ikke eksisterer en verdensomfattende standardisering af videokassettemaskiner, har de store elektronikkoncerner udarbejdet systemer, baserede på forskellige principper (videobånd, film, plade num.). To systemer har dog hver for sig opnået en ikke ubetydelig udbredelse, nemlig "VCR-systemet" (oprindelig publiceret af Philips) og "U-matic-systemet" (oprindelig publiceret af Sony). Disse to systemer er indbyrdes uforligelige, forstået på den måde, at et kassettebånd, der er optaget efter det ene system, ikke kan afspilles på maskiner efter det andet system.

Video-kassetten vil med fordel kunne anvendes ved forsendelse af programmer til mindre lokale anlæg, til undervisnings-

formål etc., men er ikke noget alternativ til en almindelig TV-ordning.

H. TV - RADIOPROGRAM 2.

Efter tilføjelsen af 8. februar 1972 til kommissoriet er det pålagt G-TV at afgive en redegørelse til brug ved den politiske afgørelse af, om TV skal indføres i Grønland og om dettes eventuelle prioritering i forhold til et radioprogram 2. [1]

Efter udvalgets opfattelse er det imidlertid ikke længere aktuelt at tale om indførelse af fjernsyn i stedet for et radioprogram 2.

I dag synes spørgsmålet at være, hvilken TV-ordning der skal bestå i fremtiden, og om der tillige skal være et radioprogram 2. I overvejelsen må indgå, at et program 2, på grund af mangelen på ledige mellembølgefrekvenser, vil være afhængigt af FM-sendere, der imidlertid næppe kan ventes oprettet uden for radiokæden (UHF-systemet) fra Nanortalik til Diskobugten, d.v.s. det område, som allerede i vidt omfang har kabel-TV, men som også har den største befolkningskoncentration. [2]

For Grønlands Radios lyttere er det velkendt, at den ret begrænsede sendetid (ca. 10 timer daglig i vintersæsonen, ca.

1) Jfr. bilag 2.

2) FM-sendere (frekvensmodulerede sendere) opererer i VHF/UHF-båndene, d.v.s. på frekvenser over 30 MHz. Dækningsområdet er maksimalt 50 km fra senderen. Teknisk er der intet i vejen for at oprette FM-sendere i Nord- og Østgrønland, men GTO har tidligere foreslået mellembølgesendere disse steder, fordi man lokalt har udtrykt ønske om, at en kommende radiofonistation skal kunne binde distrikterne sammen, d.v.s skal kunne høres på alle bygder og de fleste jagt pladsen.- Det kan en FM-sender ikke, men den kan dække moderbyen og måske et par bygder.

8½ time i sommersæsonen), og det forhold, at der tages hensyn til både de grønlandsk- og de dansksprogede lyttere, medfører en følelig stivhed i radioens programlægning. Der kan ikke være tvivl om, at indførelse af et program 2 ville medføre mange fordele med hensyn til programlægningen og i øvrigt også medvirke til at forbedre udsendelsernes kvalitet.

Fjernsynet er værdifuldt i sig selv, fordi det viser billeder, men også fordi fjernsynet i de mange tilfælde, hvor billeder kan gøre en fremstilling klarere, tilbyder en lettere tilegnelse af ny kundskab end radioen. Fjernsynet skulle derfor kunne spille en større rolle inden for folkeoplysningen og dermed i samfundsudviklingen; men i hvilken udstrækning dette faktisk bliver tilfældet, vil antagelig hænge sammen med, hvilken af de 5 fremlagte løsninger vedrørende den fremtidige TV-ordning der bliver den gældende.

Samtidig forekommer det urealistisk, at man fra det offentliges side både skulle kunne afse ressourcer til en kraftig intensivering af radioens virksomhed og til et betydeligt engagement i fjernsynsaktiviteterne.

På denne baggrund anbefaler udvalget, at der indføres et radioprogram 2, hvis valget falder på løsning 1 eller 2, der forbeholder de enkelte TY-foreninger det fulde ansvar for indholdet af kabelnettenes udsendelser.[3] Falder valget derimod på løsning 3» 4 eller 5, der henlægger programansvaret til et grønlandsk offentligt organ, mener udvalget, at man kan se bort fra indførelsen af et radioprogram 2. I denne forbindelse skal også nævnes, at behovet for et radioprogram 2 vil blive mindre, hvis den af Radiostyrelsen planlagte udvidelse af radiohuset i Godthåb, bl.a. med henblik på en forøgelse af sendetiden, gennemføres.

3) Forudsat, at programdistributionen sker via radiokæden til FM-sendere i byerne, at sendetiden øges med ca. 60 pct., samt at Radiohuset i Godthåb udvides som skitseret af Radiostyrelsen i december 1973» kan de påkrævede anlægsuddifter groft anslås til 10 mill. kr. og forøgelsen af de årlige driftsudgifter til 3 mill. kr.

I. TY I UNDERVISNINGEN.

1. Voksenundervisning.

Af det, der tidligere er sagt bl.a. om formålet for TV-virksomhed i Grønland, fremgår, at TV efter GTV's opfattelse både kan og bør spille en meget stor rolle inden for den del af oplysningsarbejdet, som fritids- eller voksenundervisningen udgør.

Udvalget mener, at TV bør inddrages i voksenundervisningen, uanset hvilken af de omtalte 5 løsninger for den fremtidige TV-ordning der måtte blive foretrukket, idet denne undervisning må være et led i den samlede undervisnings- og uddannelsesaktivitet, der udøves af det offentlige. Dette betyder bl.a., at der må sikres en samordning med radioens virksomhed på dette felt.

Radiostyrelsen i Godthåb nedsatte i 1973 i samarbejde med Grønlands Oplysningsforbund (GOF) og Fritidskommissionen et voksenundervisningsudvalg. Beslutningen herom havde følgende ordlyd:

"Radiostyrelsen nedsætter et voksenundervisningsudvalg, der har til opgave at bistå Grønlands Radio med produktionen af egnede udsendelser til brug for voksenundervisningen, herunder tage initiativ til sådanne og forestå den pædagogiske tilrettelæggelse. Tilvejebringelse af studiemateriale sker i samarbejde med GOP og Fritidskommissionen, som hver for sig beslutter omfanget af de midler, der kan stilles til rådighed for formålet. Disse midler skal iøvrigt af udvalget søges tilvejebragt også fra anden side. Selve den tekniske produktion foretages af Grønlands Radio. Udvalget består af fritidskonsulenten, 1 medlem udpeget af GOF samt 1 medlem udpeget af Grønlands Radio".

Voksenundervisningsudvalget opstiller bl.a. som mål "en effektiv flermediedækning af særligt bearbejdede emner inden for voksenundervisningens områder". Man anser det for at have meget stor værdi, at radioens udsendelser kan introduceres

gennem TV-udsendelser. I nogle tilfælde vil visualiseringen i et TV-program ligefrem være nødvendig for opnåelse af det fulde udbytte.

Derfor ønsker nævnte udvalg, at der snarest tilvejebringes muligheder for grønlandsk produktion af undervisningsprogrammer for voksne, og peger på, at dette under de bestående forhold sikkert lettest sker i samarbejde med Godthåb TV-forening, der har de bedste forudsætninger for at gå ind i en sådan produktion. Hertil kommer, at sagkundskab inden for både faglig og almen voksenuddannelse findes i Godthåb.

Imidlertid vil en forøgelse af den eksisterende studiekapacitet, dog navnlig lokalemæssigt, og af kopieringsapparaturet være påkrævet, og det må særligt overvejes, hvorledes kopieringen og distributionen bedst kan foregå, herunder om disse funktioner eventuelt kunne henlægges til Grønlands Skolecentral.

GTV kan tilslutte sig voksenundervisningsudvalgets synspunkter.

Hvis den fremtidige ordning kommer til at svare til de nu bestående forhold (jfr. løsning 1, kapitel IV.D.l.) må der etableres et samarbejde mellem voksenundervisningsudvalget og de lokale TV-foreninger. Foreningerne må i så fald overlade programansvaret på dette særlige område til Fritidskommissionen og Grønlands Oplysningsforbund i fællesskab, således som Radiostyrelsen i realiteten har gjort det for radioens vedkommende. GTV finder, at dette er en rigtig udvikling, idet ansvaret for voksenundervisningen netop påhviler disse to organer ifølge loven om fritidsundervisning m.v. i Grønland (lov nr. 143 af 26. april 1972).

Opmærksomheden henledes imidlertid på de betydelige udgifter, der er forbundet med TV-produktion, og på spørgsmålet om, hvilken myndighed der skal afholde udgifterne.

Vælges løsning 2 (Kapitel IV.D.2.) som fremtidig ordning, vil dette samarbejde kunne opretholdes og evt. udbygges, hvis man fra det offentliges side i øvrigt går aktivt Ind i en produktions- og versioneringsvirksomhed.

Vælges løsning 3 (Kapitel IV.D.3.)» 4 (Kapitel IV.D.4.) eller 5 (Kapitel IV.D.5.), hvorved programansvaret for al fjernsynsvirksomhed centraliseres hos et grønlandsk organ (Grønlands Radio), vil produktionen af vokseniindervisningsprogrammer naturligt kunne indgå i dette organs arbejde, og ansvaret for programmernes indhold vil fortsat reelt kunne ligge hos voksenundervisningsudvalget, d.v.s. Fritidskommissionen og Grønlands Oplysningsforbund i forening.

2. Skole-TV,

Voksenundervisning er en egentlig udsendelsesopgave for fjernsynet. Derimod kan det i almindelighed ikke anses for hensigtsmæssigt at udsende programmer for skoleundervisningen til offentligheden. Det vil bl.a. kun sjældent forekomme, at sådanne udsendelser tidsmæssigt passer til de pågældende skoleklassers undervisningsforløb. Der vil i øvrigt normalt ikke være behov for udsendelserne i hele deres udstrækning, men kun for "brudstykker eller mindre afsnit, som det da til gengæld efter omstændighederne vil være nødvendigt at kunne "vende tilbage til" og vise igen.

Dette udelukker selvfølgelig ikke, at der i givet fald udsendes "skole-TV"-programmer, der enten kan modtages og udnyttes direkte i skoleklasserne eller optages på bånd, der på det rigtige tidspunkt afspilles i klasseværelset og vises på en fjernsynsskærm.

Ansvaret for programmernes indhold bør ligge hos skolevæsenet, og der vil - alt efter hvilken løsning der vælges for den fremtidige TV-ordning - kunne etableres et produktionsteknisk samarbejde mellem skolevæsenet og centrale organer for produktion, versionering og kopiering af TV-programmer.

J. RETSGRUNDLAG.

Om en lovgivning vil være påkrævet eller forekomme ønskelig, må afhænge af, hvilken af de foran (-under D.) beskrevne løsninger der vælges for en fremtidig TV-ordning i Grønland.

GTV vil i dette afsnit belyse, hvilken lovgivning der kan komme på tale.

Af den nu gældende lovgivning [1] må fremhæves § 25 i radio- og fjernsynsloven af 1973- Denne regel forbeholder staten eneret til i Grønland at udsende lyd- og billedprogrammer over radioanlæg, bestemte for modtagelse af almenheden, men indeholder ikke nogen bestemmelse om kabelanlæg. Loven bemyndiger endvidere Grønlandsministeren til at fastsætte bestemmelser om licens, om oplysningspligt for forhandlere af modtagere og om forstyrrelse af radiomodtagning. Sådanne bestemmelser er ikke udfærdiget.

Herudover må nævnes § 13 i telegraf- og telefonloven af 1897, som pålægger private at anbringe kabelanlæg således, at de ikke kan være til gene for statens telegraf- og telefonledninger. [2]

Hvis en af løsningerne 2-5 foretrækkes, må statens eneret udstrækkes til også at omfatte kabel-TV, eventuelt således at der udtrykkelig gøres bemærkning om adgangen til at udstede koncessioner. Dette forudsætter en ændring af **radio-** og fjernsynslovens § 25. Udvalget går ud fra, at Grønlands Radio herved får tillagt denne eneret, eventuelt til udøvelse gennem de koncessionerede foreninger efter nærmere af Ministeriet **for** Grønland fastsatte retningslinier.

Herudover bør det dog - i betragtning af den centrale placering, radio og fjernsyn har og vil få i den grønlandske samfundsudvikling - formentlig overvejes, om en selvstændig lovgivning på området er ønskelig. Dette spørgsmål bliver særlig

1) Loven om radiokommunikation (lov nr. 574 af 19. december 1969) er uden interesse i denne forbindelse.

2) Bestemmelserne er gengivet i bilag 7.

aktuelt, hvis man vælger løsning 4 eller 5, der forudsætter en betydeligt øget offentlig indsats inden for området. En selvstændig lovgivning synes dog ikke ligefrem nødvendig for gennemførelsen af disse ordninger.

En eventuel ny lovgivning eller landsrådsvedtægt med hjemmel i lov bør i det mindste indeholde bestemmelser om statens eneret til ved hjælp af radioanlæg at sende radio- og fjernsynsprogrammer til almenheden, om adgangen til at udsende programmer over kabelanlæg, om ansvaret for sendestationernes drift, om adgangen til at oprette fællesantenneanlæg til fordeling af programmer, samt om styrelsens sammensætning, opgaver og eventuelle udvalg, om institutionens finansiering og muligvis om institutionens forhold til Danmarks Radio.

Det bemærkes, at GTV ikke i dette afsnit har fundet anledning til at komme ind på spørgsmålet om behovet for eventuelle ændringer af lovgivningen om ophavsret.

V. SÆRLIGT VEDRØRENDE DE ENKELTE LØSNINGER.

A. LØSNING 1.

Løsningen består simpelt hen i, at de nuværende forhold opretholdes.

Kabelnettene fortsætter altså TV-virksomheden uændret.

B. LØSNING 2.

Løsning 2 er ligesom løsning 1 baseret på, at de private foreninger fortsat beholder det fulde ansvar for oprettelse og drift af kabelnettene.

I modsætning til løsning 1 udstrækkes imidlertid - ved en enkelt ændring af § 25 i loven om radio- og fjernsynsvirksomhed - statens eneret til trådløs udsendelse af fjernsynsprogrammer i Grønland således, at eneretten også omfatter kabel-TV, hvorefter staten giver foreningerne koncession til deres virksomhed på visse nærmere vilkår.

I denne løsning kan indgå, at der fra det offentliges side ydes støtte til foreningerne inden for nærmere fastsatte rammer.

Støtten kan eksempelvis ydes i form af tilskud til de bestående net til anskaffelse og fornyelse af apparatur og til versionering af programmer. Den offentlige støtte kan have større eller mindre omfang og kan eventuelt udstrækkes til også at omfatte tilskud til oprettelse og drift af kabel-TV på lokaliteter, hvor dette hidtil ikke har været muligt af økonomiske grunde.

Støtten kan ydes som faste tilskudsbeløb eller som refusion af visse driftsudgifter. Støtten kan imidlertid også ydes på den måde, at der inden for rammerne af Grønlands Radio påbegyndes en begrænset produktion af grønlandske programmer og

en versionering af programmen hentet ude fra. Programmerne kan da tilbydes de private foreninger som et supplement til de af foreningerne iøvrigt tilvejebragte udsendelser.

En anden mulighed er, at det offentlige yder en vis økonomisk støtte i form af produktionstilskud til en anden institution i Grønland, f.eks. den nyoprettede fællesforening for kabel-TV i Grønland.

Det nærmere indhold af løsning 2 vil afhænge af omfanget og arten af den støtte, der agtes ydet. De her skitserede former for støtte kan betragtes som alternativer eller kan bringes til udførelse i større eller mindre omfang samtidigt.

Ydes støtten i form af tilskud til de bestående foreninger og/eller til oprettelse og drift af nye kabel-net, må der træffes beslutning om en ramme, og udgifterne for det offentlige vil afhænge heraf. På baggrund af, at foreningernes årlige driftsudgifter i almindelighed er mellem 45.000 og 120.000 kr. (jfr. III.B.2.) kan der eventuelt afsættes mellem 10.000 og 100.000 kr. til hvert enkelt kabelnet.

Løsningen vil være forbundet med et vist personaleforbrug, også i forbindelse med en eventuel støtteordning. Dette administrative merarbejde skønnes dog at måtte blive så begrænset, at arbejdet kan udføres inden for de eksisterende personalerammer ved Grønlands Radio og staten iøvrigt.

Såfremt støtteordningen imidlertid også kommer til at omfatte en vis begrænset produktion og versionering i Grønlands Radio, vil der være behov for ansættelse af yderligere et mindre antal medarbejdere ved Grønlands Radio. Hvis bistanden skal få nogen betydning, finder udvalget, at antallet af medarbejdere ikke kan være mindre end ca. 3 - 5$_f$ omfattende 1 - 2 programmedarbejdere, 1 - 2 studieteknikere og 1 kontormedarbejder. Versioneringen kan eventuelt udføres ved anvendelse af freelance medarbejdere.

Hvad angår lokaler, forudsættes produktionens omfang at være så begrænset, at lokalebehovet må søges tilgodeset ved anvendelse af eksisterende lokaler, eventuelt ved leje af lokaler. Udgifterne til en sådan støtte vil være afhængig af produktionens omfang.

C. LØSNING 3.

Ved løsning 3 er det tanken, at staten - ligesom ved løsning 2 - ved lov får eneretten til at drive kabel-TV.

Programansvaret for al TV-virksomhed samles imidlertid hos *én* grønlandsk offentlig myndighed, Grønlands Radio. Grønlands Radio skal forsyne kabelnettene med programmer på bånd, dels egen produktion, dels programmer modtagne fra Danmarks Radio - men i videst muligt omfang versionerede. Programmerne skal udsendes af de lokale kabelnet, og det skal ske uden ændringer. Foreningerne skal fortsat forestå anlæg og drift af kabelnettene, og foreningerne bevarer retten til på eget ansvar at producere og udsende egne programmer. Også efter denne løsning kan udsendelsernes indhold variere, afhængigt af egenproduktionens størelse, omfanget af versioneringen og sendetidens længde.

1. Løsning 3 i begrænset form.

Grønlands Radio skal forsyne kabelnettene med programmer på bånd. Det vil sige, at Grønlands Radio udover en eventuel egenproduktion skal varetage versionering, kopiering og distribution af bånd fra Danmarks Radio. Den centraliserede versionering og kopiering af bånd kan finde sted enten i Godthåb eller i København, hvorfra båndkopierne udsendes til og/eller cirkulerer mellem kabelnettene efter nærmere fastsatte retningslinier. Der forudsættes ført tilsyn med, at båndene eventuelt cirkulerer uden unødige forsinkelser.

Uanset hvorfra forsendelsen af båndkopierne sker, sammensætter Grønlands Radio programmerne, således at radioen ved radiofonichefens foranstaltning og under ansvar over for radiostyrelsens programudvalg udvælger de programmer, der skønnes af interesse for seerne i Grønland.

Skal båndkopierne forsendes fra København, kan programsammensætningen pike på grundlag af det orienteringsmateriale, der i form af forhåndsmeddelelser afgives af Danmarks Radio

til pressen med redegørelse for kommende TV-udsendelsers indhold. Sådanne forhåndsmeddelelser kan tilsendes Grønlands Radio, således som det allerede er tilfældet vedrørende radioprogrammer.

Det antages, at Danmarks Radio uden større praktiske vanskeligheder kan optage en kopi af alle TV-programmer og kontinuerligt opsende båndene til Godthåb med luftpost med henblik på kopiering i et passende antal eksemplarer samt versionering i Godthåb og distribution fra Godthåb.

I det omfang det måtte være økonomisk muligt, skal Grønlands Radio kunne benytte udsendelser fra andre fjernsynsorganisationer eller produktionskilder end Danmarks Radio.

Versionering af programmer vil, uanset hvorfra programmerne sendes, være et forsinkende led. Versionering er imidlertid efter udvalgets opfattelse at foretrække fremfor en hurtigere fremføring af programmerne.

Ud over versionering, kopiering og distribiition af programmer fra Danmarks Radio kan Grønlands Radio selv producere programmer i større eller mindre omfang.

Uden at der tilstræbes et teknisk perfektionsniveau, som det kendes fra f.eks. dansk TV, er det betydningsfuldt, at udsendelserne fremtræder i en acceptabel god modtagekvalitet.

Programproduktionen kan være af ligeså beskedent omfang som skitseret under løsning 2, således at antallet af medarbejdere ved radioen kun øges med f.eks. op til 5 medarbejdere. En række produktioner, såsom interviews, diskussioner, børneprogrammer m.v., lader sig gennemføre i studier med ret enkle faciliteter. Også reportager (navnlig forskudte) af begivenheder, som har offentlig interesse, kan i mange tilfælde bringes, uden at det kræver særlig avanceret udstyr. - Produktioner af denne art bringes allerede af Godthåb lukkede Telenet.

Produktionen skønnes at kunne ske i lejede lokaler, med mindre der vælges en mindre tilbygning til radiohuset. Ordningen skønnes i øvrigt at kunne gennemføres uden personaleudvidelser.

2. Løsning 3 i udbygget form.

Som anført vil indholdet af løsning 3 og udgifterne til gennemførelse heraf være afhængigt af egenproduktionens størrelse, versioneringens omfang og sendetidens længde.

Som et eventuelt alternativ til en begrænset programproduktion og programforsyningsordning kan løsning 3 i udbygget form skitseres som nedenfor angivet.

Som baggrund for udvalgets vurdering af de krav om personale og lokaler, der må opfyldes ved løsning 3 i udbygget form (og for så vidt også løsning 4 og 5), har udvalget udarbejdet en programskitse for en 4 ugers periode, hvoraf 1 uges program er gengivet i bilag 13. Dette program er ikke et praktisk program, men danner kun målestok for skønnet over anlægs- og driftsudgifter i forbindelse med fjernsynsvirksomhed i Grønland.

a. Sendetid m.v.

Sendetiden forudsættes at være 3 timer daglig, ialt 21 timer ugentlig. Heraf forudsættes 15 minutter daglig at være egenproduktion; egenproduktionens daglige længde kan variere, men der forudsættes en egenproduktion på omkring 105 minutter ugentlig. Egenproduktionen kan være af mere eller mindre kompliceret karakter. Produktionstidens længde vil være afhængig heraf og antages at ville variere mellem 7 og 10 timer for hver times udsendelse.

Bortset fra egenproduktionen forventes sendetiden udfyldt med programmer fra Danmarks Radio eller andre steder fra. Programmerne kan i større eller mindre grad være versioneret, især afhængigt af mulighederne for at få kvalificerede medarbejdere til dette arbejde. Versioneringen kan ske ved indsæt-

telse af grønlandsk fortekst, ved anvendelse af en dansk og en grønlandsk lydkanal eller undertekster (subtitles). ' Egenproduktionen forudsættes hovedsagelig at være grønlandsksproget. Programsammensætningen forudsættes som tidligere nævnt at finde sted ved Grønlands Radio foranstaltning. Versionering, kopiering og distribution af bånd fra Danmarks Radio kan finde sted i Godthåb eller i København. Programmer med egenproduktion må dog kopieres i Godthåb og distribueres herfra.

b. Personale

Løsning 3 i udbygget form vil kræve en udvidelse af personalet ved Grønlands Radio med op til 24 medarbejdere. Programpersonalet må udvides med ca. 8 medarbejdere, antallet af driftsteknikere må forøges med ca. 9, antallet af serviceteknikere med 2, og det administrative personale må forøges med ca. [3 medarbejdere.

1) Jfr. kapitel III.B.3. note 8.
Udvalget har ikke anset det som sin opgave at redegøre nærmere for egnetheden af de forskellige former for versionering og de hermed forbundne fordele og ulemper af teknisk eller økonomisk karakter.
En simpel løsning kan være, at der indsættes et "skilt" med en forklarende tekst før udsendelsen, eventuelt også imellem enkelte afsnit i programmet. Denne ordning kendes fra tekstningen af film i biograferne i Grønland, men virker ikke særlig tilfredsstillende, da den ikke lægger op til en rigtig indlevelse i programmet og - ved "skiltning" imellem enkelte afsnit - nærmest bryder oplevelsen af det setes sammenhæng.
En anden løsning kan være, at programmets originale lydside erstattes med en ny lydside, som enten kan være en komplet oversættelse af det sagte med indtil flere "skuespillere" eller blot en beskrivelse af handlingsforløbet ved en enkelt "kulissespeaker". Hvis det bliver muligt at sende samtidigt på 2 lydkanaler, kan den ene være den "grønlandsksprogede".
Endelig kan det være en løsning at anvende undertekster på grønlandsk. Her må man gøre sig klart, at teksten ofte vil blive vanskelig at læse med billederne som baggrund, og at det ofte vil kunne være svært at læse de lange grønlandske ord tilstrækkelig hurtigt.
Udvalget har fundet, at man kun efter forsøg og i praksis kan finde frem til den rigtige form for versionering i forbindelse med de enkelte TV-produktioner.

En sådan, udvidelse af personalet med ialt ca. 24 hovedsagelig grønlandsksprogede medarbejdere vil ikke kunne ske på én gang, idet der forudsættes en speciel uddannelse, særlig af programmedarbejdere og teknikere.

Rekrutteringen af det nødvendige antal programmedarbejdere vil nok være noget vanskeligere end rekrutteringen af tekniske medarbejdere.

Ud over dette anslåede behov for faste medarbejdere forventes beskæftiget et antal free-lance medarbejdere, bl.a. til versionering af programmer fra Danmarks Radio.

c. Lokaler.

Løsningen i udbygget form vil kræve udvidelse af Radiohuset i Godthåb. En programproduktion baseret på 15 minutters egenproduktion daglig og en daglig sendetid på 3 timer, kopiering og versionering samt distribution af båndkopierne vil kræve et TV-studie, et indtalingsstudie, 2 TV-båndrum, kontrolrum, gennemsynsrum og værksted,. Hertil kommer arkivplads, depoter m.v. Den nødvendige udvidelse af radiohuset skønnes at være ca. 550 m^2.

Såfremt kopiering, versionering og distribution skal finde sted i København, reduceres lokalebehovet lidt, men ikke væsentligt, da de lokaiekrævende funktioner hovedsageligt knytter sig til egenproduktionen.

Alternativet til en udvidelse af radiohuset er opførelse af et selvstændigt TV-hus, hvilket planlægningsudvalget som princip gik ind for i 1968.

Såfremt det eksisterende radiohus udvides, som af Radiostyrelsen foreslået med henblik på en udvidelse af radioens sendetid, vil der imidlertid være investeret ret betydelige midler i denne bygning.

Hertil kommer, at etablering af visse fællesfaciliteter, f.eks. båndarkiv, kantine, diskotek m.v. nedsætter anlægsudgifterne og ikke mindst driftsudgifterne.

Derfor anbefaler udvalget en udvidelse af radiohuset frem for opførelse af et selvstændigt TV-hus.

D. LØSNING 4.

Denne løsning svarer med hensyn til programindholdet i næsten alle henseender til løsning 3, hvorfor der her kan henvises **til**, hvad der er sagt ovenfor under C: Staten overtager ved lov eneretten til at drive kabel-TV og giver koncessioner til lokale foreninger, og programansvaret samles hos en grønlandsk myndighed, Grønlands Radio. Ligeledes kan der henvises til den under C, 1. og 2., givne fremstilling af løsningen i begrænset og i udbygget form.

Forskellen mellem løsning 3 og 4 består i, at programmerne ved løsning 4 fremføres på radiokæden fra Godthåb. Dette sker ved Grønlands Televæsen over UHF-syistemet, der kommer til at dække området fra Nanortalik til Diskobugten og ventes færdig i 1977. Udsendelsen vil således ske samtidigt inden for det nævnte område. Lokalt udsendes programmerne til de enkelte modtagere over kabelnettet.

1. Uden for radiokædens område vil man under løsning 4, ligesom ved løsning 3, være henvist til at fremsende programmer optaget på bånd til brug ved de lokale udsendelser. Disse bånd ville eventuelt, hvis det skønnes hensigtsmæssigt, kunne optages (fra de trådløse udsendelser fra Godthåb) og kopieres på et sted, som dækkes af radiokæden, men ligger bedre for postforsendelsen end Godthåb.

Hertil ville kræves personale, lokale og udstyr i beskedent omfang det pågældende sted. Det er imidlertid tvivlsomt, om eventuel tidsmæssig fordel ved en sådan ordning kan opveje ulemperne ved, at kopieringen og forsendelsen adskilles fra den virksomhed, der i øvrigt skulle foregå i Godthåb, nemlig selvstændig produktion og versionering. Særligt ville det nok være vanskeligt at finde egnet personale uden for Godthåb, også med henblik på vedligeholdelse *og* udbedring af materiellet.

2. Inden for radiokædens område tænker G-TV sig, at følgende 11 byer inddrages i TV-systemet: Nanortalik, Julianehåb, Narssaq, Frederikshåb, G-odthåb, Sukkertoppen, Holsteinsborg, Egedesminde, Christianshåb, Jakobshavn og Godhavn. (Disse byer har alle kabel-TV).

Ordningen vil kræve, at radiokæden udbygges til at fremføre fjernsyn. I øjeblikket er kæden kun indrettet med telefoni, telegrafi, telex og radiofoni for øje, svarende til ca. 50 kanaler, medens fjernsyn kræver et betydeligt mere "bredbåndet" UHF-system. En udbygning af kæden til TV-fremføring vil antagelig kræve en forøgelse af det tekniske personale med ca. 7 mand. Normalt skal TV-programmet kun sendes fra G-odthåb til de øvrige byer; men sending fra byerne til G-odthåb, f.eks. af lokal programproduktion, vil kunne ske på UHF-systemets reservelinie, dog med visse begrænsninger.

Produktion og versionering stiller ved løsning 4 de samme krav som nævnt under løsning 3. Dog vil det være naturligt, når programmerne sendes samtidigt fra G-odthåb, at regne med et personalebehov på ca. 5 personer - med henblik på en nyhedstjeneste med omkring 35 minutters egenproduktion pr. uge - ud over de ca. 24 medarbejdere, der er nævnt under løsning 3 i udbygget form.

Det vil være muligt ud over de nævnte 11 byer at inddrage en række andre lokaliteter i TV-systemet baseret på radiokæden, forudsat at de har eller får kabel-TV. G-TV peger på 3 grupper:)

G-ruppe 1: Sydprøven, Arsuk, Piskenæsset, Kangåmiut og Kangatsiaq.

G-ruppe 2: Napassoq, Agto og Qagssimiut.

G-ruppe 3: Niaqornårssuk, Akunåq, CTaushavn, Frederiksdal og Itivdleq.

(Arsuk, Fiskenæsset og Napassoq har kabel-TV. I Frederiksdal er en TV-forening under dannelse).

l) Lokaliteternes rækkefølge inden for den enkelte gruppe er ikke nogen prioritetsorden.

Inddragelse af disse lokaliteter vil kræve yderligere udbygning af radiokæden.[2)]

Det bemærkes, at det synes rimeligt,, at det offentlige forsyner kabelnettene uden for radiokædens område med programmer gratis, hvis fremføringen af programmer via kæden er gratis for de tilsluttede net.

E. LØSNING 5.

Denne løsning går ud på - ligesom løsning 4 - at forsyne den del af Grønland, som ligger inden for radiokædens område, (Nanortalik-Diskobugten) med fjernsynsprogrammer fremført over denne. Men desuden skal den lokale udsendelse foregå trådløst, d.v.s. uden at lokale kabelnet er nødvendige. I første række skal de nævnte 11 byer indgå i en sådan ordning, i anden række de 3 grupper af andre lokaliteter inden for kædens område.

Uden for radiokædens område må man som under de andre løsninger betjene de enkelte steder med programmer optaget på bånd, men med lokal trådløs udsendelse for øje«

Løsning 5 vil i sammenligning med løsning 4 kræve anlæg og drift af lokale TV-sendere, hvilket antagelig i almindelighed bør ske ved offentlig foranstaltning.

GTV har tidligere (Kapitel IV.G.1.) som et principielt synspunkt med henblik på en smidiggørelse af den hidtil førte praksis peget på, at der bør kunne gives koncession til lokal trådløs TV-virksomhed på steder, hvor forholdene taler derfor. Omvendt vil de lokale forhold under løsning 5 kunne tale for kabel-TV frem for trådløst TV.

2) Grønlands befolkning pr. 31. december 1972:: 48.581.

De 11 byers befolkning:	32.467	
Gruppe 1's befolkning:	2.230	
Gruppe 2's befolkning:	763	
Gruppe 3's befolkning:	967	
	36.427	= 3/4 af den samlede befolkning.

VI. DE ØKONOMISKE KONSEKVENSER VED DE ENKELTE LØSNINGER

Uanset formen for det fremtidige TV, der ønskes indført i G-rønland - bortset fra løsning 1, der er en videreførelse af de bestående forhold, - vil indførelsen medføre udgifter for det offentlige.

Det må samtidig erindres, at enhver støtte- eller programforsyningsordning vil kunne virke som en tilskyndelse til oprettelse af nye kabelnet (eller eventuelt lokale sendestationer). Dette vil navnlig give sig udtryk i større udgifter til bånd, kopiering og forsendelse end anslået i det følgende.

Udgifterne vil være dels anlægs- dels driftsudgifter, og størrelsesordenen afhænger af, hvilken løsning der vælges, og kan yderligere variere efter, hvilket indhold de enkelte løsninger måtte få.

Som målestok for udvalgets skøn over anlægs- og driftsudgifter er anvendt en programskitse for en uge, jfr. bilag 13.

Anlægsudgifter.

Anlægsudgifterne omfatter udgifter dels til erhvervelse og indretning af lokaler med tilhørende teknisk udstyr dels til udbygning af radiokæden og etablering af lokale sendere. Der kan desuden være tale om tilskud til de private foreningers anlæg af kabelnet og indkøb af teknisk udstyr.

Driftsudgifter.

Driftsudgifterne vil først og fremmest omfatte udgifter til aflønning af personale og vederlag til rettighedshavere. Herudover udgifter vedrørende lokaler, lejeudgifter eller øgede udgifter efter eventuel udvidelse af radiohuset, samt udgifter til vedligeholdelse af teknisk udstyr og tekniske anlæg. Der vil ved nogle af de skitserede ordninger være udgifter til

anskaffelse og forsendelse af bånd og til lejeudgifter vedrørende TV-kanalen i UHP-systemet, ligesom der kan være udgifter i form af tilskud til de private foreningers drift.

Alle udgifter angives i prisniveau april 1974 oft er baseret på farve-TV.

A. LØSNING 1.

Løsningen er en fortsættelse af de nuværende forhold og medfører ikke øgede udgifter for det offentlige..

B. LØSNING 2.

Løsning 2 er baseret på, at de private foreninger fortsat beholder det fulde ansvar for oprettelse og drift af kabelnettene. Udgifterne for det offentlige kan bestå i et fast driftstilskud inden for en nærmere fastsat ramme eller refusion af visse driftsudgifter, eksempelvis udgifter til versionering.

Tilskuddets størrelse eller rammens maksimale beløb må efter udvalgets opfattelse afhænge af en politisk vurdering. Tilskuddet kan eksempelvis begrænses til maksimalt 100.000 kr. til hver enkelt forening, idet foreningernes årlige driftsudgifter i almindelighed er 45.000 - 120.000 kr., men kan derudover eventuelt også maksimeres efter antallet af tilsluttede til kabelnettet eller sættes i forhold til de pågældende foreningers dokumenterede rimelige udgifter.

1) Lejeudgifterne afvikles mellem Grønlands Radio og Grønlands Televæsen og bevirker således ikke en egentlig udgift for statskassen.

På basis af, at 15 steder har kabel-TV-net, vil de årlige udgifter beløbe sig til 1,5 mill. kr. ved et maksimalt tilskud på 100.000 kr. til hvert net. 2 net er under dannelse. Tænker man sig ialt 20 net, vil udgifterne beløbe sig til 2 mill« kr.

Udover eventuelle driftstilskud kan der måske ydes tilskud til oprettelse af nye kabelanlæg.

Etableringen af et kabelanlæg af høj teknisk kvalitet med 100 modtagere (i et "villakvarter" med enkelte høj- og/eller rækkehuse) skønnes at koste omkring 400.000 kr. [2)]

Mulig støtte bør antagelig ydes efter en konkret vurdering bl.a. af antallet af abonnenter og det økonomiske bidrag, der kan tilvejebringes lokalt.

Såfremt støtten begrænses til faste årlige driftstilskud eller refusion af visse driftsudgifter, skønnes løsningen ikke at medføre udgifter til personale, idet ordningen skønnes stort set at kunne administreres inden for det nuværende offentligt ansatte personales rammer.

Såfremt støtten imidlertid også skal omfatte en begrænset produktion og versionering i Grønlands Radio, vil der herudover være udgifter til 3-5 medarbejdere, leje af lokaler, teknisk udstyr, versioneringsmedhjælp m.m.

Udgifternes størrelse vil afhænge af omfanget af denne produktion og versionering. Også her kan der fastsættes en ramme for størrelsen, således at de årlige udgifter maksimeres til f.eks. mellem 1 og 1.5 mill, kr. Såfremt der ydes støtte i form af tilskud til eksisterende net og oprettelse af nye net kan denne støtte eventuelt - helt eller delvis - reduceres i det omfang, hvori der afholdes udgifter til programproduktion i Grønlands Radio.

2) Dette dækker den kvalitet, som GTO mener, at et sådant kabelnet bør have. Efter erfaring fra den seneste tid kan et brugbart net for 35 abonnenter dog oprettes i Grønland for kun ca. 50.000 kr. Årlig driftsudgift: ca. 40.000 kr. Se bilag 15.

Et samlet rammebeløb på maksimalt 3,5 mill, kr. årligt vil efter udvalgets opfattelse ikke være -urimeligt til gennemførelse af løsning 2.

C. LØSNING 3.

Løsning 3 er som løsning 2 baseret på, at de private net bevarer det fulde ansvar for anlæg og drift af kabelnettene. Herudover er det tanken, at programansvaret for al TV-virksomhed samles hos én grønlandsk myndighed, Grønlands Radio.

Grønlands Radio skal forsyne kabelnettene med bånd, dels med egen produktion, dels med programmer fra Danmarks Radio eller andre steder fra.

De økonomiske konsekvenser ved løsning 3 vil være afhængige af egenproduktionens omfang, sendetidens længde og omfanget af versioneringen. Antallet af kabelnet vil desuden influere på udgifterne til kopiering og distribution. Udover udgifter hertil kan der eventuelt ydes tilskud til oprettelse og drift af kabelnettene i større eller mindre omfang som skitseret foran vedrørende løsning 2.

Løsning 3 indeholder ingen forudsætning om, at staten garanterer kvaliteten af den tekniske fremføring over de lokale kabelnet.

Løsning 3 kan som skitseret side 67 ff. gennemføres i begrænset form, jfr. det under 1 anførte, men kan også vælges gennemført i udbygget form som skitseret side 69 ff., jfr. under 2.

1. Udgifter til gennemførelse af løsning 3 i begrænset form.

a. Udgifter i Danmark:

Anlægsudgifter:

Båndmaskiner	500.000 kr.
Bånd til f.eks. 3 måneders forbrug	100.000 kr.
ialt	600.000 kr.

Driftsudgifter;

Betjening og vedligeholdelse af maskiner	ca.	130.000 kr.
Forsendelse, luftpost m.v.	ca.	70.000 kr.
	ialt ca.	200.000 kr.

b. Udgifter i Grønland (Grønlands Radio):

Anlægsudgifter:

Båndmaskiner og andet teknisk udstyr	ca.	450.000 kr.
Bånd til 2 måneders forbrug	ca.	200.000 kr.
	ialt ca.	650.000 kr.

Driftsudgifter:

Enten, ved en simpel kopiering uden gennemsyn og uden udvælgelse af programmer:

Maskinvedligeholdelse og personale	ca.	150.000 kr.
Forsendelse	ca.	50.000 kr.
ialt årlige udgifter	ca.	200.000 kr.

Eller, såfremt der skal foretages et gennemsyn og en udvælgelse af programmerne:

Maskinvedligeholdelse og personale	ca.	250.000 kr.
Forsendelse m.v.	ca.	50.000 kr.
ialt årlige udgifter	ca.	300.000 kr.

Ved etablering af en beskeden egenproduktion i form af en enkelt filmgruppe skønnes anlægsudgifterne at forøges med ca. 250.000 kr. og de årlige driftsudgifter med ca. 500.000 kr.

Hertil kommer udgifter til versionering, vederlag af rettighedshavere og leje af lokaler. Udgifterne må anslås skønsmæssigt. Ved en ugentlig sendetid på ca. 21 timer, heraf ca. 4 timers versionerede programmer, skønnes udgifterne til versionering m.m. at kunne sættes til ca« 250.000 kr.

De samlede anlægsudgifter anslås herefter til ca. 1,5 mill, kr. og de samlede årlige driftsudgifter til ca. 1.2 å 1.5 mill, kr.

Såfremt versionering, kopiering og distribution skal finde sted i København skønnes de samlede udgifter ikke at blive mindre.

Hertil kommer eventuelt tilskud til drift eller oprettelse af kabelnet/sendestationer. (Ovenfor - afsnit B. - er vedrørende løsning 2 foreslået højst 2 mill. kr., som i givet fald kunne reduceres under hensyn til Grønlands Radios indsats).

2. Udgifter til gennemførelse af løsning 3 i udbygget form»

Sendetiden forudsættes at være 3 timer daglig, heraf 15 minutters egenproduktion af mindre kompliceret karakter. Ved en ugentlig sendetid på ca. 21 timer, heraf. ca. 15 timers versionerede programmer, medfører versioneringen et personalebehov svarende til ca. 10 medarbejdere.

Personalebehovet vil herudover være ca. 24 medarbejdere, og Radiohuset i Godthåb må udvides med ca. 550 m^2.

a. Udgifter i Danmark;

Anlægsudgifter;

Som ved løsning 3 i begrænset form:		
Båndmaskiner og bånd til f.eks. 3 måneders forbrug		600.000 kr.

Driftsudgifter;

Lønninger:		
Driftsteknikere og vedligeholdelsesteknikere	ca.	270.000 kr.
1 programmedarbejder	ca.	70.000 kr.
Betjening af maskiner	ca.	50.000 kr.
Leje af lokaler, forsendelse, kontorhold m.v.	ca.	30.000 kr.
	ialt ca.	420.000 kr.

ID. Udgifter i Grønland;

Anlægsudgifter;

Udvidelse af Radiohuset i Godthåb	ca.	2.750.000 kr.
Teknisk udstyr til TV	ca.	1.250.000 kr.
	ialt ca.	4.000.000 kr.

Driftsudgifter:

5 kontormedarbejdere	ca.	200.000 kr.
6 driftsteknikere	ca.	300.000 kr.
2 serviceteknikere		
7 programmedarbejdere	ca.	400.000 kr.
free-lance-medarbejdere, svarende til 10 heltidsbeskæftigede	ca.	600.000 kr.
Drift og vedligeholdelse af lokaler og teknisk udstyr	ca.	400.000 kr.
Forsendelse	ca.	200.000 kr.
	ialt ca.	2.100.000 kr.

De samlede anlægsudgifter beregnes herefter til ca. 4,6 mill, kr. og de samlede årlige driftsudgifter til ca. 2,5 mill, kr.

Hertil kommer eventuelt tilskud til drift eller oprettelse af kabelnet/sendestationer. (Ovenfor - afsnit B. - er vedrørende løsning 2 foreslået højst 2 mill. kr., som i givet fald kunne reduceres under hensyn til Grønlands Radios indsats).

D. LØSNING 4.

Løsning 4 svarer til løsning 3 således, at programansvaret

l) Anslået som ca. 10% af anlægsudgiften. Afgifter til rettighedshavere er ikke anslået.

samles hos et grønlandsk organ, Grønlands Radio. Programforsyningen, versionering og egen produktion kan finde sted i mere eller mindre begrænset omfang, jfr. det foran skitserede.

Til forskel fra løsning 3 vil programfremføringen finde sted ved trådløs forsendelse fra Godthåb via radiokæden fra Nanortalik til Diskobugten. Lokalt kan programfremføringen til den enkelte modtager ske over kabelnettet.

Udenfor radiokædens område må programfremføringen ske som ved løsning 3, altså ved udsendelse af programmer optaget på bånd til brug ved de lokale udsendelser.

Hvis de nødvendige udgifter afholdes til udbygning af radiokæden til trådløs programfremføring, tilsiger den derved investerede kapital efter udvalgets opfattelse, at programproduktion, sendetid og versionering får størst muligt omfang, jfr. løsning 3 i udbygget form. Medarbejderstaben bør således (foruden de til versionering nødvendige free lance-medarbejdere) være på ca. 24, men bør forøges med 5 journalister, idet nyhedstjenesten antagelig må forøges. Lokalebehovet vil være omtrent som ved løsning 3 og bør tilgodeses ved en udvidelse af Radiohuset i Godthåb med ca. 550 m^2.

1. Udgifter i Danmark forudsættes at være de samme som ved løsning 3 i udbygget form således:

Anlægsudgifter	ca.	600.000 kr.
Driftsudgifter	ca.	420.000 kr.

2o Udgifter i Grønland;

Anlægsudgifter:

Udvidelse af radiohuset og teknisk udstyr	ca.	4.250.000 kr.
Ombygning af radiokæden med henblik på 11 byer	ca.	13.000.000 kr.
	ialt ca.	17.250,000 kr.
Eventuel yderligere udbygning af radiokæden med henblik på 13 bygder	ca.	26.000.000 kr.
	ialt ca.	43.250.000 kr.

Udgifterne til udbygning af radiokæden med henblik på 13 bygder er ikke umiddelbart proportionalt stigende med antallet af bygder, idet udgifterne vil variere efter, hvordan opgaven udføres.

Driftsudgifter:		
Som ved løsning 3	ca.	2.100.000 kr.
5 journalister	ca.	325.000 kr.
Drift og vedligeholdelse af radiokæden til 11 byer, inkl. udgifter til teknisk personale	ca.	600.000 kr.
	ialt ca.	3.025.000 kr.
Drift og vedligeholdelse af radiokæden til 13 bygder, inkl. udgifter til teknisk personale	ca.	400.000 kr.
	ialt ca.	3.425.000 kr.
Udgifter i forbindelse med programforsyning til kabelnet/sendestationer der ikke er tilsluttet kæden	ca.	200.000 kr.
	ialt ca.	3.625.000 kr.

Merudgifterne ved løsning 4 i forhold til løsning 3 er reduceret med udgiften til kopiering og forsendelse af bånd til kabelnet inden for radiokæden.

Anlægsudgifterne ved løsning 4 vil således beløbe sig til ca. 17.850.000 kr. ved en løsning, som tilgodeser 11 byer, og ca. 43.850.000 kr., hvis yderligere 13 bygder inddrages.

De årlige driftsudgifter anslås til henholdsvis ca. 3.645.000 kr. og 4.045.000 kr.

Hertil kommer eventuelt tilskud til drift eller oprettelse af kabelnet/sendestationer. (Ovenfor - afsnit B. - er vedrørende løsning 2 foreslået højst 2 mill. kr., som i givet fald kunne reduceres under hensyn til Grønlands Radios indsats).

E. LØSNING 5.

Løsning 5 går ud på - som løsning 4 - at forsyne den del af Grønland, som ligger inden for radiokædens område, med fjernsyn sendt trådløst over kæden.

Den lokale udsendelse sendes ligeledes trådløst: der oprettes lokale sendere til afløsning af eksisterende kabelnet eller som alternativ til oprettelse af nye kabelnet, inden for radiokædens område eventuelt efter mere eller mindre omfattende udbygning for bygder.

Ud over de under løsning 4 eksisterende udgifter vil ordningen kræve drift og anlæg af lokale TV-sendere.

Udgifterne kan skitseres således:

.Anlægsudgifter:

Udgifter i Danmark og ved udbygning af radiokæden for 11 byer (som ved løsning 4)	ca. 17.850.000 kr.
Oprettelse af TV-sendere i 11 byer	ca. 16.000.000 kr.
	ca. 33.850.000 kr.
Eventuel yderligere udbygning af radiokæden med henblik på 13 bygder (som ved løsning 4)	ca. 26.000.000 kr.
Oprettelse af TV-sendere for 13 bygder	ca. 17.000.000 kr.
	ca. 43.000.000 kr.[1]
	ialt ca. 76.850.000 kr.

1) Beløbet kan måske reduceres til mellem 25 og 35 mill. kr., hvilket først en principprojektering *og* eventuelle lokale forundersøgelser vil kunne vise.

Driftsudgifter;		
Udgifter i Danmark og i Grønland efter udbygning af radiokæden for 11 byer (som ved løsning 4)	ca.	3.645.000 kr.
Drift og vedligeholdelse af lokale sendere for 11 byer, inkl. udgifter til teknisk personale	ca.	300.000 kr.
	ca.	3.945.000 kr.
Yderligere udgifter vedrørende radiokæden efter udbygning for 13 bygder (som ved løsning 4)	ca.	400.000 kr.
Drift og vedligeholdelse af lokale sendere for 13 bygder, inkl. udgifter til teknisk personale	ca.	400.000 kr.
	ca.	800.000 kr.
	ialt ca.	4.745.000 kr.

Anlægsudgifterne ved løsning 5 vil således beløbe sig til ca. 33.850.000 kr. ved en løsning omfattende 11 byer og ca. 76.850.000 kr. ved inddragelse af yderligere 13 bygder, medens de årlige driftsudgifter anslås til henholdsvis ca. 3.945.000 kr. og ca. 4.745.000 kr.

Hertil kommer eventuelle udgifter til drift eller opretteelse af kabelnet/sendestationer udenfor radiokædens område. I almindelighed må det offentlige forudsættes fuldtud at finansiere lokal fjernsynsvirksomhed under løsning 5.

P. SAMMENFATNING AP ANLÆGS- OG DRIFTSUDGIFTER VEDRØRENDE DE ENKELTE LØSNINGER.

Løsning 1. ("Bestående forhold")
Ingen yderligere udgifter for det offentlige.

Løsning 2. ("Støtteordning")
Med en begrænset produktion i Grønlands Radios regie og tilskud til private net, maksimalt et rammebeløb på 2 - 3,5 mill. kr.

Løsning 3. ("Centraliseret programforsyning")

a. I begrænset form	
Anlægsudgifter	ca. 1,5 mill. kr.
Driftsudgifter	ca. 1,2 å 1,3 mill. kr.
b. I udbygget form	
Anlægsudgifter	ca. 4,6 mill. kr.
Driftsudgifter	ca. 2,5 mill, kr.[1]

Løsning 4. ("Radiokæden")

a. Ved udbygning af radiokæden til 11 byer	
Anlægsudgifter	ca. 17,8 mill. kr.
Driftsudgifter	ca. 3,6 mill. kr.[1)]
b. Ved udbygning af radiokæden også for 13 bygder	
Anlægsudgifter	ca. 43,8 mill. kr.
Driftsudgifter	ca. 4,0 mill. kr.[1)]

Løsning 5» ("Trådløs")

a. Ved oprettelse af TV-sendere i 11 byer	
Anlægsudgifter	ca. 33,8 mill. kr.
Driftsudgifter	ca. 3,9 mill. kr.[1)]

b. Ved oprettelse af TV-sendere
og så for 13 bygder

Anlægsudgifter	ca. 76,8 mill. kr.
Driftsudgifter	ca. 4,7 mill, kr.[1]

Ved løsning 3, 4 og 5 er der ikke, som ved løsning 2, medregnet eventuelle bevillinger til drift eller oprettelse af lokale kabelnet/sendestationer. Der er ved løsning 2 medregnet højst 2 mill. kr. til sådanne bevillinger, men de skulle dog i givet fald kunne reduceres i det omfang, hvori der afholdes udgifter til programproduktion m.v. i Grønlands Radio.

Ved løsning 3 og 4 vil bevillingerne tilsvarende kunne tænkes. Ved løsning 5 bærer det offentlige i princippet alle udgifter til fjernsynsvirksomhed.

G. TIDSTERMINER.

I forbindelse med vurderingen af de økonomiske konsekvenser ved de enkelte løsninger har udvalget også søgt at skønne over, hvor hurtigt - efter at der er truffet principbeslutning - de enkelte løsninger kan gennemføres. Heraf vil kunne udledes, hvornår de dermed forbundne anlægs- og driftsudgifter kan blive aktuelle.

Løsning 1 er alene en fortsættelse af de bestående forhold.

Løsning 2's gennemførelse afhænger af tilvejebringelsen af det fornødne lov- og bevillingsgrundlag. Løsningen vil tidligst kunne iværksættes ca. ly år efter principbeslutning. Det forudsættes, at der inden for denne periode er tilvejebragt bevilling til at begynde en uddannelse af de eventuelt fornødne 3 - 5 medarbejdere.

1) Afgifter til rettighedshavere er ikke anslået.

Løsning 3 i begrænset form vil antagelig kunne iværksættes i løbet af ca. 2 år under hensyn til etableringen af de fornødne anlæg«

Løsning 3 i udbygget form vil antagelig kunne gennemføres i løbet af ca. 3 år, når hensyn tages til, at løsningen kræver en udbygning af Radiohuset og uddannelse af personale.

Løsning 4 kræver også en udbygning af Radiohuset og uddannelse af personale. Hertil kommer en udbygning af radiokæden.

Radiokæden ventes med sin nu planlagte kapacitet færdig i 1977-78.

Løsningen skønnes at kunne gennemføres i løbet af 3 år fra principbeslutningen. Udbygningen af programfremføringen til 13 bygder skønnes dog at måtte taget noget længere tid.

Løsning 5 skønnes at kunne gennemføres i samme takt som løsning 4.

H. FORBRUGERNES STILLING.

I. Løsningernes betydning for forbrugerne.

Løsning 1 medfører selvsagt ikke nogen ændring af forbrugernes stilling.

Løsning 2 indeholder tilskudsmuligheder og eventuelt et begrænset tilbud om programmer fra Grønlands Radio. Løsningen er baseret på, at foreningerne selv varetager programforsyning og anlæg og drift af kabelnettene i øvrigt. Tilskudsbeløbene på maksimalt 100.000 kr. pr. forening skønnes ikke at skulle nedsætte seernes nuværende udgifter, men at muliggøre, at foreningerne kan bringe flere versionerede programmer, forbedre den tekniske kvalitet og generelt at bedre foreningernes driftsøkonomi. Dette kunne f.eks. nedsætte tilslutningsafgiften.

Tilbuddet om programmer fra Grønlands Radio vil antagelig kun være et supplement-til foreningernes øvrige udsendelser og næppe få mærkbar indflydelse på seernes udgifter.

Løsning 3 indebærer (både i begrænset og udbygget form) at Grønlands Radio skal forsyne foreningerne med programmer. Hvis denne forsyning sker vederlagsfrit, nedbringes forbrugernes udgifter væsentligt. Foreningernes udgifter begrænses til anlæg og drift af kabelnet og teknisk udstyr, eventuelt også til egen produktion og versionering.

Det må forudsættes, at forbrugernes kontingent fastsættes således, at foreningerne har økonomisk mulighed for at optage nye abonnenter i rimeligt omfang.

Løsning 4 vil formentlig økonomisk stille forbrugerne på samme måde som løsning 3.

Løsning 5 vil stille forbrugerne økonomisk mest fordelagtigt, idet udvalget går ud fra, at det offentlige påtager sig sendestationernes drift. Det samme må i så fald gælde driften af kabelnet, hvor disse findes mest egnede.

Under denne løsning vil der højst kunne blive tale om udgifter til en eventuel lokal egenproduktion.

2. Spørgsmålet om licens.

I forbindelse med de løsninger, som indebærer en offentlig programforsyning og en nedsættelse af forbrugernes udgifter, melder spørgsmålet om licens sig.

Udvalget har ikke taget stilling til spørgsmålet, som man anser for at være af rent politisk karakter. Man må dog stille sig tvivlende over for det økonomisk fordelagtige ved en licensordning under hensyn til den hermed forbundne administration.

Indtægterne vil i øvrigt næppe stå i rimeligt forhold til udgifterne ved fjernsynsvirksomheden, da man må antage, at der også under en licensordning vil være behov for et offentligt bidrag til virksomheden.

Særligt vedrørende løsning 3 og 4 bemærkes, at forbrugerne gennem foreningerne selv bidrager til løsningernes gennemførelse, hvilket kan gøre en licens mindre rimelig.

Spørgsmålet om fjernsynslicens kan i øvrigt ikke anskues isoleret fra spørgsmålet om radiolicens.

3. Støtte til indkøb af TV-modtagere.

Hvis det offentlige investerer betydelige midler i anlæg og drift af fjernsyn i Grønland, bør der lægges vægt på, at udsendelserne modtages af så mange seere som muligt. Der bør derfor søges udvej for at yde støtte til indkøb af TV-modtagere for de husstande, der ikke selv har råd **til** at købe fjernsyn.

GTV vil pege på muligheden af, at Grønlands Radio-hjælpefond i givet fald søges udvidet til også at kunne anvendes til indkøb af fjernsynsmodtagere.

Grønlands Radio-hjælpefond er en i 1964 oprettet selvejende institution, der har til formål at skaffe ubemidlede adgang til at modtage Grønlands Radios udsendelser ved udlån eller foræring af radiomodtagere. Der uddeles ca. 20 modtagere årligt, og midlerne hertil tilvejebringes ved bidrag fra. lyttere eller ved særlige arrangementer i Grønlands Radio.

VII. DE OPHAVSRETLIGE PROBLEMER M.V.

A. RETTIGHEDER OVER TV-PROGRAMMER.

I forbindelse med fjernsynsvirksomheden i Grønland må der tages hensyn til indehaverne af rettigheder over programmerne.

Dette gælder, uanset hvilken af de i denne betænkning omtalte 5 løsninger der måtte blive foretrukket som fremtidig TV-ordning.

Rettighedsspørgsmål opstår både ved grønlandsk produktion af fjernsynsprogrammer og ved udsendelse af programmer hentet fra andre radiofonier, herunder Danmarks Radio.

Ophavsretten og de dermed beslægtede rettigheder omfatter brugen af:

litterære og kunstneriske værker (den egentlige ophavsret),
udøvende kunstneres præstationer,
grammofonplader og lignende indretninger ("fonogrammer"),
radio- og fjernsynsudsendelser,
fotografier.

Uden for dette område falder især:

nyheder og sportsbegivenheder samt faktiske oplysninger, der ikke har fået en særlig litterær eller kunstnerisk udformning.

Retten til at bruge sådanne nyheder og oplysninger kan dog være begrænset gennem abonnementsaftaler med leverandørerne af sådant stof.

Den ophavsretlige beskyttelse, der normalt løber i indtil 50 år efter ophavsmandens død, består hovedsagelig i et sæt eneretsbeføjeiser, som medfører, at der principielt skal indhentes samtykke fra den berettigede til enhver fremstilling af eksemplarer af et værk, enhver offentlig fremførelse af værket (herunder i radio og fjernsyn) samt til enhver spredning af eksemplarer af værket til almenheden (jfr. lov om ophavsretten til litterære og kunstneriske værker, § 2).

Herfra er der i ophavsretslovens kapitel II gjort en række "undtagelser.

Af særlig interesse i denne sammenhæng er det, at eneretten ved lovens § 22, stk. 1, modificeres på følgende måde: Når aftale er indgået mellem Danmarks Radio, radiofonien på Færøerne eller i Grønland og en organisation, som repræsenterer en væsentlig del af de danske ophavsmænd til en bestemt art værker, om at vedkommende radiofoni kan udsende de af organisationen repræsenterede værker, har radiofonien også ret til at udsende udgivne værker af tilsvarende ophavsmænd, som ikke repræsenteres af organisationen - mod vederlag til den "berettigede. (Dette gælder dog ikke for sceneværker, og ikke i tilfælde, hvor den berettigede har nedlagt forbud). [1]

B. DANMARKS RADIOS STILLING.

Da et grønlandsk fjernsyn i vidt omfang er henvist til at hente sine programmer fra Danmarks Radio,, har det interesse, hvilke rettighedsspørgsmål dette rejser. Det må kræves, dels at Danmarks Radio selv giver samtykke til, at programmerne udsendes, dels at andres rettigheder over programmerne ikke krænkes ved, at de udsendes i Grønland.

I nogle tilfælde vil Danmarks Radio have alle de fornødne rettigheder, således at kun samtykke fra Danmarks Radio er påkrævet, for at udsendelse i Grønland vil være retmæssig. I forholdet mellem Danmarks Radio og institutionens fast ansatte medarbejdere antages det således, at Danmarks Radio på grundlag af ansættelsesforholdet har ret til at overdrage de i tjenesten fremstillede programmer til udsendelse i andre radiofonier.

Imidlertid baseres radio- og TV-programmer i vidt omfang på materiale, som hidrører fra personer, institutioner og selskaber uden for Danmarks Radio, eller på materiale, som vel

1) De nævnte bestemmelser gengives i bilag 11,.

produceres inden for Danmarks Radio, men af personer, som ikke står i noget fast tjenesteforhold til denne. På dette område reguleres Danmarks Radios forhold til rettighedshaverne af en række forskellige generelle aftaler indgået med f.eks. forfattere, komponister, billedkunstnere,, skuespillere, musikere, sceneinstruktører, fotografer, journalister, pladeselskaber, nyhedsbureauer med mange flere. I disse aftaler er det fastsat, hvilken brug Danmarks Radio må gøre af programmerne, og hvilke vederlag der skal ydes. Hertil kommer individuelle aftaler om køb af programmer fra udenlandske radiofonier og andre programproducenter.

I alle sådanne tilfælde er det afgørende for spørgsmålet, om programmerne kan overlades til et grønlandsk fjernsyn, hvad der er fastsat i vedkommende aftale, eller, hvis spørgsmålet ikke direkte er berørt, under hvilke forudsætninger aftalen er indgået. Indholdet af aftalerne spænder vidt, lige fra at Danmarks Radio har alle TV-rettigheder (eventuelt inden for det danske rige), til at materialet ikke må viderebefordres til nogen uden for Danmarks Radio.

C. DE NUVÆRENDE FORHOLD I GRØNLAND.

For Grønlands Radios vedkommende er der indgået aftaler med følgende organisationer af rettighedshavere:

Dansk Forfatterforening,
Danske Dramatikeres Forbund,
Koda,
Nordisk Copyright Bureau,
Dansk Skuespillerforbund,
Fællesrådet for udøvende kunstnere,
Gramex.

I aftalerne er fastsat, at der til organisationen betales et årligt beløb for Grønlands Radios brug af de omfattede rettighedshaveres værker.

Det må bemærkes, at de nævnte aftaler er indgået med henblik på radio-udsendelser og således ikke kan antages at hjemle ret til udsendelser i et grønlandsk fjernsyn.

For de private kabel-TV-nets vedkommende må det antages, at disses forhold til rettighedshaverne over de udsendte programmer i almindelighed ikke er blevet reguleret gennem aftaler eller tilladelser. Danmarks Radio har dog givet Godthåb lukkede Telenet tilladelse for sin egen begrænsede rets vedkommende. Dette kabelnet, som er langt den største TV-forening, vides herudover at have truffet aftale med enkelte grupper af berettigede.

D. STILLINGEN UNDER EN FREMTIDIG GRØNLANDSK TV-ORDNING.

For de programmers vedkommende, som et grønlandsk fjernsyn producerer ved *egne* faste medarbejdere, skulle der ikke opstå særlig vanskelige rettighedsspørgsmål. Foretages produktioner ved free-lance medarbejdere, må spørgsmålet om, hvilken brug der må gøres af programmerne løses ved generelle eller individuelle aftaler.

Da det grønlandske TV-publikum er forholdsvis fåtalligt, skulle det umiddelbart også synes overkommeligt at nå til et arrangement med indehaverne af rettigheder over Danmarks Radios programmer.

Sagen kompliceres imidlertid af, at der på den ene side står et antal kabelnet, som uafhængigt af hinanden tilegner sig programmer fra Danmarks Radio, og på den anden side - foruden Danmarks Radio selv - står et betydeligt antal organisationer, bureauer, radiofonier m.fl., som hver for sig kan have rettigheder over disse programmer. Om der kan findes en ordning, må i høj grad afhænge af, hvilken af de fremlagte 5 løsninger der bliver den fremtidige TV-ordning.

1. Løsning 1.

Såfremt de nu bestående forhold skal fortsætte uændret, synes det praktisk uigennemførligt,, at hver kabelnet for sig skulle kunne opnå en ordning med alle rettighedshavere. Selv for en fællesforening omfattende samtlige net vil det formentlig under de bestående forhold være yderst vanskeligt, måske umuligt, at opnå de nødvendige aftaler.

Under disse omstændigheder må man også antage, at Danmarks Radio ikke vil kunne indtræde i nogen form for samarbejde med foreningerne, f.eks. ved salg af programmer, teknisk rådgivning eller på anden måde, selv om Danmarks Radio hidtil har afholdt sig fra selv at skride ind for at håndhæve sine rettigheder over programmerne.

Ud fra rettighedssynspunkter må løsning 1 betegnes som utilfredsstillende både for rettighedshaverne, hvis rettigheder tilsidesættes, og for TV-foreningerne, hvis situation i denne henseende er uoverskuelig.

2. Løsning 2.

Under denne løsning skulle TV-foreningerne fortsat have det fulde ansvar for kabelnettenes virksomhed, herunder programforsyningen. Virksomheden skulle dog udøves i henhold til koncession, idet staten ved lov skulle have overtaget eneretten til at drive kabel-TV. Foreningerne ville således udøve en offentlig virksomhed på vilkår, som bl.a. kunne præcisere den brug, som må gøres af programmerne. Eventuelt ville det kunne pålægges alle foreninger at tilslutte sig en fælles forening, der skulle kunne optræde på alles vegne udadtil i visse spørgsmål, f.eks. rettighedsspørgsmålet.

Selv om forholdet til rettighedshaverne i princippet ville være det samme som under løsning 1, er det dog muligt, at man under en sådan ordning lettere ville kunne nå til et arrangement med rettighedshaverne og med Danmarks Radio.

3. Løsning 3, 4 og 5.

Disse løsninger adskiller sig bl.a. fra de 2 først omtalte ved, at programforsyningen for hele Grønland overtages af en offentlig myndighed, Grønlands Radio (bortset fra eventuel lokal produktion). Endvidere skal udsendelsen lokalt ske uden ændring af programmerne i den form, hvori de fremkommer fra Grønlands Radio. Der vil derfor under disse løsninger være fuld klarhed om, hvilke programmer der hentes **fra** Danmarks Radio, og hvor ansvaret for deres brug er placeret.

Løsning 3 - 5 frembyder således den enkleste ordning af rettighedsproblemerne. I de tilfælde, hvor Danmarks Radio ikke selv er i stand til, med henblik på Grønlands Radios brug, at erhverve rettighederne til udsendelse i Grønland, må der nemlig indgås betalingsaftaler mellem Grønlands Radio og rettighedshaverne som supplement **til** de danske aftaler med disse.

Herudover vil der uden hindringer kunne etableres en fast ordning mellem de to institutioner for leveringen af programmerne og for andet samarbejde.

VIII. FORHOLDET TIL DANMARKS RADIO.

A. DET BESTÅENDE SAMARBEJDE.

Der består allerede et nært samarbejde mellem Grønlands Radio og Danmarks Radio, idet der ved imødekommenhed fra Danmarks Radios side i Radiohuset i København er oprettet et kontor med 1 udstationeret dobbeltsproget programsekretær og 1 kontormedarbejder.

På grundlag af ugeprogrammerne og Danmarks Radios forhåndsmeddelelser til pressen om programmernes indhold udvælger Grønlands Radio de udsendelser, som skønnes anvendelige i Grønland. Kontoret i København formidler herefter overspilningen og opsendelsen af båndene. En ret lang ekspeditionstid lægger imidlertid en dæmper på udvælgelsen af aktualitetsprægede udsendelser - uanset om disse ellers ville være velegnede. I nogle tilfælde opsendes disse ganske vist pr. luftpost, men selv i så fald kan vanskeligheder med overspilningsmulighederne i Radiohuset i København gå ud over aktualiteten. Også den i København stationerede programsekretærs egen produktion af grønlandsk- (og dansk-) sproget stof hæmmes selvsagt af de knappe pladsforhold i Radiohuset og Danmarks Radios eget personales store behov for studier *og* registreringsrum.

I Planlægningsudvalget vedrørende udbygningen af Grønlands Radio var der derfor allerede i 1968 enighed om, at en effektivisering af Københavns-kontorets virksomhed måtte tilstræbes, da udsendelserne produceret i Danmsirk ikke kunne undværes, men tværtimod burde øges. Dette kunne ske dels gennem tilvejebringelse af nødvendige arbejdslokaler og bedre tilgang til Danmarks Radios studie- og optagefaciliteter dels gennem udstationering af 1 dobbeltsproget studietekniker, navnlig til optagelse og teknisk klargøring af grønlandsksprogede udsendelser, men også til overspilning af de dansksprogede programmer.

Ud over de 2 nævnte, nu normerede, medarbejdere har Grønlands Radio (Grønlands Radioavis) 1 journalist stationeret i

København, der varetager udvælgelse og opsendelse af nyhedsstof til Godthåb. Denne korrespondent har som lejer og abonnent til huse hos Ritzaus Bureau.

Planlægningsudvalget gav udtryk for det ønskelige i, at nyheds- og programtjenesten samledes i fælles lokaler.

Spørgsmålene vedrørende forbedringen af forholdene for Grønlands Radios kontor i København henvistes til videre behandling i Radiostyrelsen, og fra Danmarks Radios side tilsagde' man velvilje til løsning af problemerne. Om fundamentale forbedringer siden dengang kan man dog næppe tale.

Endelig skal det her omtales, at både de programmedarbejdere og de studieteknikere, som uddannes ved Grønlands Radio, i slutningen af deres uddannelse som led i denne sendes til Danmarks Radio.

Planlægningsudvalget nåede på intet tidspunkt frem til en principdebat om Grønlands Radios eventuelle status som regionalradio under Danmarks Radio, idet man savnede viden om, hvad en sådan status ville indebære.

B. SPØRGSMÅLET OM EN NÆRMERE TILKNYTNING AF GRØNLANDS RADIO TIL DANMARKS RADIO.

I februar 1971 anmodede Radiostyrelsen Ministeriet for kulturelle anliggender om at søge klarlagt "under hvilke forudsætninger af økonomisk, teknisk og administrativ karakter Grønlands Radio ville kunne forventes tilknyttet Danmarks Radio" eventuelt som regionalsender. Der pegedes herunder dels på spørgsmålet, om licensbetaling i Grønland ville blive nødvendig, dels på rettighedsspørgsmålene i forbindelse med TV i Grønland. Det blev fremhævet, at Radiostyrelsen ønskedes opretholdt som lokal ledelse, uanset om en nærmere tilknytning til Danmarks Radio skulle blive besluttet. '

l) Radiostyrelsens skrivelse af 24. februar 1971.

På denne baggrund lod ministeriet Det grønlandske TV-udvalgs kommissorium slutte således:

"Ministeriet lægger vægt på, at det af udvalget tilvejebragte materiale og udvalgets overvejelser vil være egnede til at indgå i en mulig videregående drøftelse af spørgsmålet om en nærmere tilknytning af G-rønlands Radio til Danmarks Radio".

Det er efter udvalgets opfattelse tvivlsomt, om en nærmere tilknytning mellem de to institutioner ville være til fordel for G-rønlands Radio, idet grunden til de praktiske vanskeligheder i det eksisterende samarbejde først og fremmest er den store afstand mellem Grønland og Danmark.

Men hertil kan også føjes andre betragtninger.

At en lov om radio- og fjernsynsvirksomhed i Grønland ville være nødvendig, hvis Grønlands Radio skulle integreres i Danmarks Radio, kan næppe spille nogen rolle vedrørende det principielle spørgsmål. '

Bortset herfra må det formentlig undersøges, hvilke fordele og ulemper en eventuel integrering ville indebære, og hvor dybtgående integreringen herefter burde være.

1. Styrelsesforhold.

Det er udvalget magtpåliggende at fremhæve, at der måtte opretholdes en grønlandsk styrelse for en grønlandsk afdeling af Danmarks Radio. Administrativt lader det sig næppe med fordel gøre at styre personale- og lokaleforhold i Grønland fra Danmark uden det indgående lokalkendskab, som den nuværende styrelse er i besiddelse af. Dertil er både lønnings- og bygningsanliggender for forskellige. Også programlægningen måtte foregå i Grønland med henblik på det grønlandske publikum.

2) Se i øvrigt ovenfor, kapitel III.A., og bilag 7, hvor det omtales, at forholdene i Grønland nu reguleres af en enkelt bestemmelse om statens eneret m.v. i den gældende radio- og fjernsynslov, som i øvrigt alene sigter på forholdene i Danmark.

2. Programproduktion.

Produktionen af programmer måtte i vidt omfang som hidtil foregå i Grønland, hvor personalet er til stede, idet stort set kun dansksprogede programmer vil kunne stilles til rådighed af Danmarks Radio. - Dog ville der måske kunne opnås visse praktiske fordele, hvis den københavnske afdeling af Grønlands Radio blev helt inkorporeret i Danmarks Radio med heraf følgende lettere adgang til produktionsfaciliteterne.

3. Personale.

I vidt omgang bør det personale, som arbejder ved den grønlandske radio - især programpersonalet - være grønlandsksproget. Også administrativt og teknisk personale skal helst være grønlandsk, både fordi denne arbejdskraft er villig til fast at være tilknyttet institutionen, og fordi dette skaber arbejdspladser for grønlændere. Man må endvidere være opmærksom på, at oplæringen af elever bedst sker under de forhold, hvorunder medarbejderne senere skal arbejde.

Fordelene ved en integration ville derfor kun vise sig ved udsendelsen af enkelte danske medarbejdere **til** arbejde i Grønland og måske ved en fastere ordning af den supplerende uddannelse, som grønlandske medarbejdere får i Danmark.

4. Tekniske forhold.

Det er vel tænkeligt, at anskaffelsen af nyt materiel ville ske med fordel gennem Danmarks Radio som led i dennes anskaffelses- og udskiftningspolitik. Løbende tilsyn og vedligeholdelse måtte imidlertid nødvendigvis fortsat afhænge af lokalt ansatte teknikere.

5. Økonomi.

Spørgsmålet om finansieringen, hvis Grønlands Radio integreres i Danmarks Radio, frembyder visse vanskeligheder.

Der er hidtil ikke opkrævet licens i Grønland, bl.a. fordi aflytningsforholdene i yderdistrikterne ofte er dårlige, og på grund af de administrative ulemper. Man kan vanskeligt forestille sig, at den danske radiolicens, som bygger på en forudsætning om udsendelser til almenheden i Danmark, skulle finansiere udsendelserne til almenheden i Grønland. ′ Og selv om det blev besluttet at opkræve licens i Grønland, ville indtægterne herved antagelig ikke kunne dække udgifterne i Grønland, og der måtte derfor i givet fald sikres en statsrefusion til Danmarks Radio, således at disse udgifter kunne dækkes fuldt ud.

6. Rettighedsspørgsmål.

På dette punkt ville en integration formentlig betyde en praktisk centralisering, idet Danmarks Radio altid i sine forhandlinger med ophavsmænd m.fl. måtte have udsendelser i Grønland for øje.

7. Konklusion.

Alt i alt skønner udvalget ikke, at en henlæggelse af Grønlands Radio under Danmarks Radio som afdeling eller regionalradio ville medføre fordele, som ikke lige så godt kan opnås gennem hensigtsmæssige aftaler om samarbejdet mellem de to institutioner. Det bestående uformelle samarbejde synes at bekræfte denne opfattelse.

Hertil kommer, at det synes bedst stemmende med tidens tanker om større grønlandsk selvbestemmelse, at Grønlands Radio bevares som en selvstændig grønlandsk institution.

3) Licens er i radio- og fjernsynsloven, § 14, stk. 1, betegnet som: "afgifterne for benyttelse af radiofoni- og fjernsynsmodtagere". Således også i § 25, stk. 2, gengivet i bilag 7.

Udvalget henstiller derfor til overvejelse., at der søges indgået egentlige aftaler mellem Grønlands Radio (Ministeriet for Grønland) og Danmarks Radio inden for områder, hvor der skønnes at være fordele ved et nærmere samarbejde mellem de to institutioner.

Bilag

Bilag 1

Kommissorium.

(Ministeriet for kulturelle anliggenders skrivelse af 25. marts 1971).

Efter at de teknisk-økonomiske betingelser for indførelse af fjernsyn i Grønland er blevet undersøgt i et af ministeriet for Grønland nedsat udvalg, har ministeriet for kulturelle anliggender - bl.a. på baggrund af den af udvalget vedrørende folkeoplysning i Grønland i 1969 afgivne betænkning - overvejet spørgsmålet om en nærmere vurdering af de problemer, der vil opstå i forbindelse med produktionen af programstoffet til et fremtidigt grønlandsk fjernsyn.

Under henvisning hertil skal man meddele, at ministeriet for kulturelle anliggender har besluttet at nedsætte et udvalg med det formål at undersøge de programproduktionstekniske, juridiske og økonomiske problemer i forbindelse med tilvejebringelsen af programmer til et grønlandsk fjernsyn. Som grundlag for sit arbejde vil udvalget have den betænkning, der i 1968 blev afgivet af udvalget vedrørende de teknisk-økonomiske betingelser for indførelse af fjernsyn i Grønland, men hensyn skal tages til den siden da skete tekniske udvikling. Det vil endvidere blive pålagt udvalget at overveje den målsætning, der bør være retningsgivende for produktion, udvælgelse og bearbejdelse af programstoffet.

Udvalget vil komme til at omfatte en arbejdsgruppe i København *og* en i Godthåb. Arbejdsgruppen i København vil bestå af 6 medlemmer, deriblandt udvalgets formand. Stiftamtmand P.H. Lundsteen, Storstrøms amt, har indvilget i at lade sig beskikke til formand. De øvrige medlemmer vil være 2 repræsentanter for ministeriet for Grønland, 1 repræsentant for ministeriet for kulturelle anliggender samt 2 repræsentanter for Danmarks Radio.

Arbejdsgruppen i Godthåb vil ligeledes bestå af 6 medlemmer, blandt disse ét medlem, der beskikkes som næstformand for udvalget. Denne gruppes medlemmer vil være landshøvdingen over Grønland, 3 af radiostyrelsen udpegede medlemmer, heraf 2 repræsentanter for Grønlands Radio samt 2 repræsentanter udpeget af Grønlands Landsråd.

Retningslinierne for programmernes sammensætning (målsætningen) overvejes fortrinsvis af arbejdsgruppen i Godthåb, medens de andre spørgsmål fortrinsvis overvejes af gruppen i København, uden at der herved tilsigtes en skarp adskillelse af gruppernes opgaver.

Den fornødne samordning af gruppernes arbejde påhviler udvalgets formand og kan iøvrigt - foruden skriftligt - ske gennem fællesmøder for hele udvalget, når det er økonomisk og praktisk muligt, ligesom medlemmer af den ene gruppe, når lejlighed gives, kan deltage i den anden gruppes møder.

Ministeriet lægger vægt på, at det af udvalget tilvejebragte materiale og udvalgets overvejelser vil -være egnede til at indgå i en mulig videregående drøftelse af spørgsmålet om en nærmere tilknytning af Grønlands Radio til Danmarks Radio.

Bilag 2

Ministeriet for kulturelle anliggenders skrivelse af 8. februar 1972 til Det grønlandske TV-udvalg.

Foranlediget af drøftelser med ministeriet for Grønland om planerne for en udvidelse af radiohuset i Godthåb har ministeriet for kulturelle anliggender besluttet at udvide kommissoriet for udvalget vedrørende indførelse af TV i Grønland, således at det yderligere pålægges udvalget af afgive en redegørelse til brug ved den politiske afgørelse af, om TV skal indføres i Grønland og om dettes eventuelle prioritering i forhold til et radioprogram II.

Redegørelsen må i store træk behandle de personale- og lokaleproblemer, der knytter sig til de forskellige løsningsmuligheder.

Bilag 3

Ministeriet for kulturelle anliggenders skrivelse af 12. oktober 1973 til Det grønlandske TV-udvalg.

Under henvisning til tidligere drøftelse anmoder Ministeriet for kulturelle anliggender Det grønlandske TV-udvalg om en udtalelse i anledning af Ministeriet for Grønlands skrivelse hertil af 22. juni 1972 om en evt. overgangsordning før etableringen af et statsligt TV i Grønland, der i givet fald skulle kunne være klar til brug tidligst i 1978-79.

Bilag 4

Ministeriet for Grønlands skrivelse af 22. juni 1972 til Ministeriet for kulturelle anliggender.

Ved Ministeriet for kulturelle anliggenders skrivelse af 8. februar 1972 (l.kt. j.nr. 240-1-70) blev Ministeriet for Grønland underrettet om, at der var truffet beslutning om en udvidelse af kommissoriet for det af kulturministeren den 7. juli 1971 nedsatte udvalg vedrørende indførelse af TV i Grønland. Udvalget fik derved yderligere til opgave at afgive en redegørelse til brug ved den politiske afgørelse af, om TV skal indføres i Grønland og om dettes eventuelle prioritering i forhold til et radioprogram II.

Som det vil være Ministeriet for kulturelle anliggender bekendt, har Ministeriet for Grønland herefter i overensstemmelse med en i regeringen truffet beslutning i nogle tilfælde foranlediget, at modtagne ansøgninger fra forskellige private foreninger o.l. om tilladelse til et etablere lukkede fjernsynskabelnet i forskellige byer i Grønland ikke er blevet imødekommet, idet man som begrundelse herfor har henvist til, at man først ville afvente de igangværende overvejelser i det af kulturministeren nedsatte udvalg.

Gennem sekretariatschef Claus Bornemann, som fra nærværende ministerium deltog i et møde i det samlede udvalg den 31. maj 1972, er Ministeriet for Grønland blevet orienteret om, at udvalget på grundlag af en fra dets arbejdsgruppe i Godthåb fremkommet specialbetænkning nu går ind for indførelse af offentligt fjernsyn i Grønland med prioritet forud for et radioprogram II. Udvalget stiler mod en "landsdækkende" ordning fra Nanortalikområdet til Jakobshavnområdet, der skulle kunne etableres på en økonomisk rimelig basis ved hjælp af et nyt teknisk system. Det blev dog på udvalgsmødet tillige gjort klart, at et sådant offentligt fjernsynssystem i Grønland tidligst vil kunne være klar til brug omkring 1978-79 - alt naturligvis

under forudsætning af den fornødne tilslutning **til** planen fra ansvarlig politisk side.

På denne baggrund drøftede man tillige i udvalget den øjeblikkelige situation i Grønland, hvor der er stærke ønsker om at kunne tilvejebringe midlertidige lokale fjernsynsbetjeninger også udover de 3 steder, hvor fjernsynskabelnet allerede er tilladt etableret. Der var i udvalget forståelse for disse ønsker, og man drøftede forskellige muligheder for en overgangsordning. Udvalget var således inde på en løsning, hvorefter det programmæssige ansvar for de lokale fjernsynsudsendelser overtages af staten (Grønlands Radio). Grønlands Radio skulle herefter have eneret på levering af bånd fra Danmarks Radio, såvel med som uden grønlandsk tekst, og skulle gradvis etablere en produktion af grønlandske udsendelser. Programmerne kunne fordeles til de lokale fjernsynsforeninger under Radiostyrelsens ansvar og eventuelt således, at der lokalt blev ført et tilsyn med udsendelsesvirksomhederne gennem de fritidsnævn, der i henhold til den grønlandske lov om fritidsundervisning m.v. nu skal oprettes i Grønland, og hvori staten, landsrådet og Grønlands Oplysningsforbund vil være repræsenteret. Ordningen ville indebære en statslig forpligtelse til at forsyne de lokale fjernsynsforeninger med programmer, således at staten får eneansvaret for disse, medens det til gengæld ikke skulle være statens opgave at oprette lokale fjernsynsstationer i den tid, der går, inden den landsomfattende offentlige fjernsynsdækning vil kunne etableres. Staten vil efter dette forslag ikke få noget ansvar med hensyn til de lokale sendestationers tekniske stade, og det forudsættes i øvrigt, at disse stationer drives på koncessioner, der gøres tidsbegrænsede, indtil det offentlige kan overtage fjernsynstjenesten. - Eventuelt kan en midlertidig løsning dog også tænkes tilvejebragt gennem kommunal drift af lokale fjernsynstjenester.

Ministeriet for Grønland har efter at have redegjort for den aktuelle situation på et regeringsmøde den 6. juni 1972 opnået tilslutning til, at hele spørgsmålet nu kan tages op til fornyet overvejelse med henblik på nærmere undersøgelse af

mulighederne for at gennemføre en midlertidig ordning vedrørende fjernsynsbetjeningen i Grønland efter retningslinier som foran omhandlet. Man skal derfor herved anmode om, at Ministeriet for kulturelle anliggender og det grønlandske TV-udvalg tager sagen op til nærmere overvejelse af de med en sådan løsning forbundne praktiske og juridiske problemer - i sidstnævnte henseende såvel i relation til den forestående revision af loven om fællesantenneanlæg m.v. og radiospredningsloven som med hensyn til den ophavsretslige side af sagen.

Bilag 5.

Det grønlandske TV-udvalgs sammensætning.

Ved skrivelse af 7. juli 1971 nedsatte ministeren for kulturelle anliggender Det grønlandske TV-udvalg med følgende sammensætning:

Arbejdsgruppen i Godthåb (Gruppe I).

Udpeget af Grønlands Landsråd:

Landsrådsformand Lars Chemnitz (næstformand).
Pastor Finn Lynge.

Landshøvdingen over Grønland N.O. Christensen.

Udpeget af Radiostyrelsen:

Radiofonichef Jørgen Chemnitz.
Programsekretær Hans Hansen.
Viceskoleinspektør Peter Heilmann,

Sekretærer: Fuldmægtig Asger Jepsen.
Programsekretær Sv. Drehn-Knudsen.

Arbejdsgruppen i København (Gruppe II).

Udpeget af Ministeriet for kulturelle anliggender:

Stiftamtmand P.H. Lundsteen (formand).
Kontorchef V. Weincke.

Udpeget af Ministeriet for Grønland:

Kontorchef K. Budde Lund.
Undervisningsinspektør Bent Gynther.

Udpeget af Danmarks Radio:

Radiorådsformand Knud Heinesen.
Økonomidirektør Ejnar Jensen.

Sekretærer: Sekretær K. Groos.

Stud.jur. Lars Vesterbirk.

Sammensætningen er senere ændret således:

Gruppe I.

Ved skrivelse af 8. februar 1973 beskikkedes landshøvding Hans Lassen som afløser for N.O. Christensen.

Pr. 1. februar 1973 afløste fuldmægtig Erik Schack Asger Jepsen som sekretær.

Pr. 1. september 1973 afløste fuldmægtig Steen Spore Erik Schack.

Pr. 1. april 1973 fratrådte Sv. Drehn-Knudsen.

Gruppe II.

Ved skrivelse af 10. december 1971 beskikkedes radiorådsformand Ole Espersen som afløser for Knud Heinesen.

Ved skrivelse af 5. juli 1974 beskikkedes radiorådsformand Jørgen Kleener som afløser for Ole Espersen.

Ved skrivelse af 15. november 1972 beskikkedes fuldmægtig A.P. Husfeldt som afløser for K. Budde Lund.

Pr. 1. februar 1972 fratrådte Lars Vesterbirk som sekretær.

Pr. 15. oktober 1972 tiltrådte sekretær Anne Grethe Lauridsen.

Som sagkyndig har navnlig Grønlands Radios tekniske konsulent, kontorchef S.A. Kielmann, Danmarks Radio, ydet udvalget bistand.

Bilag 6

Betænkningen fra Udvalget vedrørende Folkeoplysning i Grønland (marts 1969).

1. Nogle synspunkter og forslag.

I sin sammenfatning anbefaler udvalget bl,,a., at der udarbejdes forslag til en lov om fritidsundervisning i Grønland, der kan koordinere reglerne vedrørende ungdomsklubber, ungdoms- og aftenskole m.v. [1]

Under hensyn til det store behov for folkeoplysning og ud fra det hovedsynspunkt, at det folkeoplysende arbejde burde etableres på et frivilligt og frit grundlag, gik udvalget ind for, at ansvaret for den folkeoplysende virksomhed i Grønland blev overdraget til en af det offentlige uafhængig organisation. Udvalget kunne derfor tilslutte sig et forslag fra Grønlands Landsråd om oprettelse af et "Grønlands Oplysnings Forbund" (GOF), der skulle have til formål, at styrke, igangsætte og koordinere det folkeoplysende arbejde i Grønland. Forbundet skulle bygge på de grønlandske foreninger, og der skulle være et folkeligt flertal i dets ledelse.

Det forudsattes, at GOF efterhånden opretter lokalafdelinger i samtlige grønlandske kommuner.

Udvalget var af den opfattelse, at fritidsundervisning for voksne må anses for et af de vigtigste instrumenter i det folkelige oplysningsarbejde. Under hensyn hertil anbefalede udvalget, at oplysningsforbundet efterhånden får overdraget fritidsundervisningen således at forstå, at forbundet bliver den initiativtagende og igangsættende instans på området. Det bør være forbundets opgave at støtte og fremkalde lokale bestræbelser på at tilrettelægge og gennemføre de i en kommende

1) Lov nr. 152 af 10. maj 1967 § 57 og lov nr. 229 af 8. juni 1966 om ungdomsklubber m.v. i Grønland som ændret ved lov nr. *30* af 4. februar 1970.

grønlandsk fritidslov omhandlede former for fritidsundervisning for voksne. De lokale afdelinger bør bl.a. igangsætte lokal aftenskole og virke for oprettelse af ungdomsklubber.

Uanset oprettelsen af et grønlandsk oplysningsforbund måtte folkeoplysningsvirksomhedens økonomi fortsat hvile på tilskud fra staten og Grønlands Landsråd, men efterhånden burde medlemsorganisationerne også bidrage økonomisk.

2. Udviklingen siden folkeoplysningsbetænkningen.

I marts 1971 blev Grønlands Oplysnings Forbund dannet med vedtægter i overensstemmelse med folkeoplysningsudvalgets instruktioner.

Ved en revision af forretningsordenen for Grønlands Radios styrelse i august 1971 blev Grønlands Oplysnings Forbund repræsenteret i Grønlands Radios styrelse.

I lov nr. 143 af 26. april 1972 om fritidsundervisning m.v. i Grønland er fastsat nærmere regler om fritids- og voksenundervisning i Grønland. Loven afløser de hidtidige bestemmelser på dette område.

Der er siden lovens ikrafttræden 1. august 1972 nedsat lokale fritidsnævn med repræsentanter for kommunalbestyrelsen, skoleudvalget og Grønlands Oplysnings Forbund og en fritidskommission i Godthåb med 2 medlemmer valgt af og blandt Grønlands Landsråd,'2 medlemmer udpeget af Ministeriet for Grønland og 2 medlemmer valgt af Grønlands Oplysnings Forbund. Fritidskommissionen er det godkendende *og* tilsynsførende organ for al fritidsvirksomhed, der henhører under loven. Kommissionen er rådgivende over for fritidsnævnene med hensyn til ungdomsskolevirksomhed. Afgørelser, der er henlagt til fritidskommissionen, kan med få undtagelser indbringes for ministeren for Grønland.

Lov nr. 421 af 15. juni 1973 om radio- og f jernsynsvirksomhed, §§ 7, 24 og 25.

§ 7. Danmarks radio har til opgave at udsende radiofoni og fjernsynsprogrammer, der omfatter nyhedsformidling, oplysning, underholdning og kunst, og som er bestemt til modtagelse af almenheden her i landet. Ved programlægningen skal der lægges afgørende vægt på hensynet til informations- og ytringsfriheden, og der skal i programudbuddet tilstræbes den størst mulige alsidighed.

Stk. 2. Danmarks radio kan endvidere udøve programvirksomhed på undervisningsområdet, ved udsendelse af kortbølge - programmer til udlandet og ved fremstilling af programmer til distribution på anden måde end gennem udsendelser.

§ 24. Loven træder i kraft den 1. april 1974.

Stk. 2. Lov nr. 215 af 11. juni 1959 om radiospredning og lov nr. 413 af 18. december 1968 om fællesantenneanlæg m.v. ophæves.

Stk. 3. Loven gælder ikke for Færoerne og Grønland, jfr. dog § 25.

§ 25. Den danske stat har i Grønland eneret til ved hjælp af radioanlæg at sprede lyd- og billedprogrammer, der er bestemt til modtagelse af almenheden.

Stk. 2. Ministeren for Grønland kan fastsætte regler om afgifter for benyttelse af radiofoni- og f jernsynsmodtagere i Grønland, om oplysningspligt for forhandlere af sådanne og om foranstaltninger mod forstyrrelse af radiomodtagning.

Lov nr. 84 af 11, maj 1897 om telegrafer og telefoner, § 13»

§ 13.

Naar private eder kommuner Dille anlægge Telegraf- eller Tclefonlcbninger eder Sebninger for eleftriff Drivkraft, gleftricitet til SBeltjSmng og liauente paa ©teber, hvor ber alt er anbragt Telegraf* og Tclcfontcbninger, fom tilføre Staten, ftutlc b,ine fiebninger anbringes faalebeS, at be ttfe frembtjbe gare for at hindre eller forulempe Benyttelsen af Statens Sebninger. Sporgsmaal om, hvorvidt bette er Tilfældet, ffal i Sftangel af min« belig OoerenSfomft afgøres toeb lovligt Sføn.

Saafremt en privat eller fomnutual Sebning ffulbe falbc neb og bertoeb hindre eder forulempe Benyttelsen af en (Staten till)ørcnbe Telegraf» eder Telefonledning, ffal vedkommende Statsmyndighed være berettiget til henholdsvis for ben priuate Ejers eller Kommunalbestyrelsens hegning at træffe saadanne gornnftaltninger ueb ben førftnæunte fiebning, fom skonnes at Dem nøbuenbtge til ben opftaaebe Ulempes gjernelfe.

MINISTERIET FOR KULTURELLE ANLIGGENDER

1. kt. j. nr. 200-2-71.

Forretningsorden for Grønlands radios styrelse.

§ 1. Grønlands Radios styrelse har under ansvar for ministeren for kulturelle anliggender den almindelige ledelse af Grønlands Radio, herunder nyhedstjenesten. Radiostyrelsen fastsætter de almindelige principper for Grønlands Radios virksomhed og er ansvarlig for, at udsendelserne er af alsidig, oplysende og kulturel art, herunder at aktuelle samfundsoplysende udsendelser har en fremtrædende plads i Grønlands Radios programmer.

Stk. 2. Drift og vedligeholdelse af radiofonisendestationerne varetages af Grønlands tekniske Organisation.

§ 2. Radiostyrelsens medlemmer beskikkes af ministeren for kulturelle anliggender.

Stk. 2. Radiostyrelsen består af landshøvdingen over Grønland, skoledirektøren for Grønland, 2 medlemmer indstillet af Grønlands landsråd og 1 medlem indstillet af Grønlands Oplysningsforbund. Herudover kan ministeren efter indstilling fra styrelsen udnævne indtil 4 medlemmer med særlig indsigt i forskellige sider af det grønlandske samfundsliv. Ministeren udnævner blandt medlemmerne en formand og — efter indstilling fra styrelsen — en næstformand. Radiofonichefen deltager i styrelsens møder, når intet andet i det enkelte tilfælde særligt bestemmes af styrelsen.

Stk. 3. De efter indstilling fra Grønlands Landsråd udnævnte medlemmer har sæde i radiostyrelsen i landsrådets valgperiode. Ministeren fastsætter varigheden af beskikkelsesperioden for de medlemmer, der udnævnes på baggrund af deres særlige indsigt i det grønlandske samfundsliv.

§ 3. Radiostyrelsen afgiver inden for de af ministeriet fastsatte frister bidrag til forslag til finanslov og tillægsbevillingslov for Grønlands Radio. Bidragene udarbejdes i overensstemmelse med de til enhver tid af finansministeriet fastsatte regler.

Stk. 2. Ministeren for kulturelle anliggender fastsætter efter indstilling fra radiostyrelsen de fornødne regler for Grønlands Radios regnskabsaflæggelse.

§ 4. De af programledelsen udarbejdede forslag til sæsonplaner forelægges radiostyrelsen til godkendelse. Programmerne må ikke indeholde reklamer. Staten er berettiget til at lade bekendtgørelser udsende over Grønlands Radio.

§ 5. Der påhviler radiostyrelsens medlemmer tavshedspligt med hensyn til de forhold, som de i denne egenskab bliver bekendt med, efter samme regler, som gælder for statens tjenestemænd.

Stk. 2. Medlemmernes tavshedspligt omfatter ikke sager, hvis behandling i radiostyrelsen er afsluttet, medmindre styrelsen i det enkelte tilfælde — f. eks. hvor det drejer sig om personspørgsmål, eller hvor omtale skønnes at kunne virke uheldig på sagens videre forløb — beslutter, at sagen ikke må omtales.

§ 6. Formanden bestemmer tid og sted for radiostyrelsens møder og leder forhandlingerne. Efter begæring af 3 medlemmer er han pligtig at indkalde til møde.

Stk. 2. Radiostyrelsens beslutninger træffes ved simpel stemmeflerhed. Et mindretal i styrelsen på mindst 2 medlemmer har ret til at forlange dens beslutninger forelagt ministeren til endelig afgørelse.

Stk. 3. Hvis radiostyrelsens formand er

RIDISKE ATORIUM ED UNIVERSITET

forhindret i at deltage i styrelsens møder, træder næstformanden i hans sted.

Stk. 4. Hvis radiostyrelsens beslutning i en sag må betegnes som aldeles uopsættelig, kan formanden undtagelsesvis tillade et medlem at stemme pr. brev, telegram, telefon eller lignende.

Stk. 5. Radiostyrelsens møder holdes for åbne døre, medmindre styrelsen i særlige tilfælde, herunder navnlig ved behandlingen af sager af personlig karakter, beslutter, at mødet skal afholdes for lukkede døre. Ethvert medlem kan forlange afgjort ved afstemning, om en sag skal overgå til henholdsvis åbent eller lukket møde.

§ 7. Radiostyrelsen kan nedsætte et programudvalg bestående af indtil 6 medlemmer. Formanden udpeges af styrelsen blandt dennes medlemmer. De øvrige medlemmer udpeges uden for styrelsen og Grønlands Radio blandt personer, der af styrelsen skønnes egnede til at udføre programudvalgets opgaver. Udvalget vælger selv en næstformand.

Stk. 2. Programudvalgets formand, næstformand og øvrige medlemmer beskikkes for 2 år ad gangen.

Stk. 3. Programudvalget behandler forslag til sæsonplaner og forelægger dem til i radiostyrelsens godkendelse. Forslag til væsentlige ændringer i og tilføjelser til de af styrelsen godkendte sæsonplaner behandles ligeledes i udvalget og forelægges styrelsen til godkendelse.

Stk. 4. Programudvalget kan godkende forslag til udsendelser uden for sæsonplanerne, der ikke væsentligt ændrer forudsætningerne for disse. Det påhviler udvalget efter styrelsens nærmere bestemmelse at afgive regelmæssige rapporter til radiostyrelsen om sådanne beslutninger.

Stk. o. Før programudvalget træffer beslutning om de i stk. 3 og *i* omhandlede spørgsmål, skal repræsentanter for Grønlands Radios personale efter radiofonichefens bestemmelse have lejlighed til at udtale sig.

Stk. 6. Det påhviler i øvrigt programudvalget at tage stilling til alle **spørgsmål** af j programmæssig karakter, der forelægges lid- i vælget **af radiostyrelsen** og radiofonichefen, j

Stk. 7. Programudvalget foretager en j efterfølgende vurdering af udsendelserne og afgiver efter styrelsens nærmere bestemmelse regelmæssige rapporter til radiostyrelsen herom. Udvalget kan forlange det til denne vurdering fornødne materiale udleveret af Grønlands Radio. Hvis udvalget over for styrelsen finder anledning til at rette kritik mod enkelte udsendelser eller udsendelsesrækker, skal der, før rapport udfærdiges, gives de medarbejdere lejlighed til at udtale sig, som sagen angår. Indholdet af sådanne **udtalelser** skal meddeles styrelsen.

Stk. 8. Radiofonichefen deltager i programudvalgets møder. Han er berettiget til at medtage indtil 3 programmedarbejdere. Udvalget kan i øvrigt indkalde andre medarbejdere samt sagkyndige uden for institutionen til at deltage i dets møder.

Stk. 9. Programudvalgets formand bestemmer tid og sted for udvalgets møder og leder forhandlingerne. Efter begæring af 3 medlemmer er han pligtig at indkalde til møde.

Stk. 10. Udvalgets beslutninger træffes ved simpel stemmeflerhed.

Stk. 11. Hvis programudvalgets formand er forhindret i at deltage i udvalgets møder, træder næstformanden i hans sted.

Stk. 12. De af programudvalget i medfør af stk. 4 trufne beslutninger kan såvel af udvalget som af radiofonichefen indbringes for radiostyrelsen til afgørelse, ligesom styrelsen af egen drift kan omgøre dem.

§ 8. Radiostyrelsen kan nedsætte et forretningsudvalg bestående af styrelsens formand, næstformand, et af de af Grønlands Landsråd indstillede medlemmer, medmindre et af disse er formand eller næstformand, samt yderligere et medlem af radiostyrelsen. Der udpeges en suppleant for det af landsrådet indstillede medlem.

Stk. 2. Forretningsudvalget behandler alle sager af økonomisk og administrativ art, der ikke er henlagt til radiofonichefens afgørelse og forbereder sager til forelæggelse for radiostyrelsen. Bevillingssager vedrørende udgiftsposter, der ikke er påregnet i de godkendte budgetter, men falder inden for disses rammer og forudsætninger, afgøres af udvalget under ansvar for styrelsen, dog således, at udgiftsposter af væsentlig størrelse forelægges radiostyrelsen til godkendelse. Det påhviler udvalget efter sty-

reisens nærmere bestemmelse at afgive regelmæssige rapporter til radiostyrelsen om sådanne afgørelser.

Stk. 3. Forretningsudvalgets formand bestemmer tid og sted for udvalgets møder og leder forhandlingerne.

Stk. 4. Forretningsudvalget er beslutningsdygtigt, når et flertal af medlemmerne er tilstede. Udvalgets beslutninger træffes ved simpel stemmeflerhed.

Stk. 5. Hvis forretningsudvalgets formand er forhindret i at deltage i udvalgets møder, træder næstformanden i hans sted.

Stk. 6. Hvis forretningsudvalgets beslutning i en sag må beregnes som aldeles uopsættelig, kan formanden undtagelsesvis tillade et medlem at stemme pr. brev, telegram, telefon eller lignende.

§ 9. Ministeren for kulturelle anliggender kan fastsætte honorarer til radiostyrelsens medlemmer og sekretær. Hvis styrelsen nedsætter udvalg i henhold til §§ 7 og 8, træffer ministeren bestemmelse om vederlag for udvalgenes arbejde.

Stk. 2. Under tjenesterejser oppebærer de i stk. 1 nævnte personer særlige ydelser i overensstemmelse med de til enhver tid for tjenestemænd i Grønland gældende regler.

Stk. 3. Når et medlem af radiostyrelsen på grund af sygdom eller offentligt hverv i mindst 3 måneder ikke vil kunne deltage i styrelsens møder, kan styrelsen tilstå ham orlov. Forholdet skal indberettes til ministeren, som kan træffe bestemmelse om, at en stedfortræder skal udpeges for den omhandlede periode.

§ 10. Ministeren for kulturelle anliggender udnævner efter indstilling fra radiostyrelsen en chef for Grønlands Radio, herunder nyhedstjenesten.

Stk. 2. Radiofonichefens arbejdsopgaver fastsættes i en af ministeren efter indstilling fra radiostyrelsen udstedt instruks.

Stk. 3. Grønlands Radios nyhedstjeneste varetages af redaktøren for Den grønlandske Radioavis, som er uafhængig i redaktionel henseende.

Stk. 4. Størrelsen af det i øvrigt for driften af Grønlands Radio nødvendige faste personale samt dettes ansættelses- og lønforhold fastsættes af ministeren efter indstilling fra radiostyrelsen.

§ 11. Denne forretningsorden træder i stedet for den af Ministeriet for Grønland den 3. december 1957 udstedte forretningsorden for Den grønlandske Radiofonis styrelse og har virkning fra 1. september 1971.

Ministeriet for kulturelle anliggender, den 12. august 1971.

K. Helveg Petersen.

K. Groos.

Bilag 9

MINISTERIET FOR KULTURELLE ANLIGGENDER

1. kt. j. nr. 200-2-71.

Instruks for chefen for Grønland radio.

§ 1. Lederen af Grønlands Radio, herunder nyhedstjenesten, betegnes radiofonichef. Radiostyrelsen er radiofonichefens nærmeste foresatte. Han er ansvarlig for gennemforeisen af de beslutninger, der træffes af radiostyrelsen eller de af styrelsen nedsatte udvalg.

§ 2. Radiøfoniehefen har, bortset fra de under Grønlands tekniske Organisation hørende radiofonisendestationer, ledelsen af og ansvaret for den daglige drift af Grønlands Radio, herunder for, at de godkendte budgetter ikke overskrides.

Stk. 2. Redaktøren for Den grønlandske Radioavis er direkte over for radiostyrelsen ansvarlig for radioavisens redaktion.

§ 3. Radiofonichefen afgiver til radiostyrelsen indstilling om:

a) Bidrag til finans- og tillægsbevillingslove.
b) Bevillingssager vedrorende udgiftsposter, der ikke er påregnet i de godkendte budgetter, men falder inden for disses rammer og forudsætninger, jfr. forretningsorden af 12. august 1971 for Grønlands Radios styrelse § 8, stk. 2, 2. pkt.
c) Regnskaber for Grønlands Radio i overensstemmelse med de regler, der fastsættes i medfør af § 3, stk. 2, i forretningsorden for Grønlands Radios styrelse.
d) Årsberetning vedrørende Grønlands Radios virksomhed.
e) Sæsonplaner, ændring af vedtagne sæsonplaner samt udsendelser uden for sæsonplanerne.
f) Ansættelse og afskedigelse af Grønlands Radios faste personale samt dettes ansættelses- og lønvilkår.
g) Alle andre sager, som af radiofonichefen skonnes at være af en sådan betydning, at de bør afgøres af radiostyrelsen eller af det pågældende udvalg.

Stk. 2. Hvis radiostyrelsen har nedsat udvalg i henhold til §§ 7 og 8 i forretningsordenen for Grønlands Radios styrelse, afgiver radiofonichefen indstilling om de i stk. 1 nævnte sager gennem det udvalg, sagen angår.

§ 4. Denne instruks træder i stedet for den af Ministeriet for Grønland den 22. januar 1958 udstedte instruks for chefen for Den grønlandske Radiofoni og har virkning fra 1. september 1971.

Ministeriet for kulturelle anliggender, den 12. august 1971.

K. Helveg Petersen.

K. Oroo8.

Bilag 10

GENERALDIREKTORATET
FOR POST- OG TELEGRAFVÆSENET

TELETJENESTE

Foreningen....
Postboks....

Tilladelse til oprettelse og drift
af et kabelnet for fjernsyn i ....

Under henvisning til foreningens ansøgning, brev nr. ... af ... 1973, til landshøvdingen over Grønland, skal man herved efter anbefaling fra ministeriet for Grønland meddele foreningen tilladelse til at etablere og drive et kabelnet i ..., til fordeling af et fjernsynsprogram, d.v.s. billed- og lydsignal på følgende vilkår:

1) Nettet skal indrettes og benyttes i henhold til de tekniske bestemmelser, som Grønlands Tekniske Organisation fastsætter for nettet.

2) I tilfælde af, at et staten tilhørende fællesantenneanlæg tilsluttes nettet, skal tilslutningen ske ved hjælp af standardmateriel af en sådan type, at tilslutningen ikke hindrer, at fællesantenneanlægget i givet fald vil kunne godkendes i henhold til post- og telegrafvæsenets regler for sådanne anlæg.
Samme vilkår gælder i tilfælde, hvor der sker ændringer af eller tilføjelser til et staten tilhørende fællesantenneanlæg for at gøre det egnet til fordeling af fjernsynssignaler.
Der må iøvrigt kun foretages en enkelt tilslutning mellem det private net og hver enkelt af statens fællesantenneanlæg, og denne ene tilslutning må alene anvendes til indfødning af det private program.

3) Udsendelserne over nettet må ikke give anledning til forstyrrelser af andre teletjenester.
4) Man kan ikke påtage sig noget ansvar for forstyrrelser i nettet eller i de dertil sluttede fjernsynsmodtagere hidrørende fra andre lovligt bestående teletjenester.
5) Foreningen må uafhængig af denne tilladelse indhente tilladelse hos berørte lokale myndigheder til fremføring og oplægning af kabler.
6) Der skal anvendes CCIR's .625 liniers standard B, således at normale fjernsynsmodtagere uden videre kan tilsluttes nettet.
7) Foreningen må under ansvar for ministeren for Grønland drage omsorg for, at udsendelserne er af alsidig, kulturel og oplysende art, hvorved navnlig skal undgås, at udsendelserne kommer til at give udtrjrk for ensidige synspunkter på kulturelle, politiske og andre områder.
8) Nettet må ikke udnyttes til reklamemæssige eller andre kommercielle formål.
9) Ministeren for Grønland skal når som helst have adgang til at kontrollere nettet og overvåge udsendelserne, og foreningen er forpligtet til på enhver måde at medvirke ved en sådan kontrol.
10) Tilladelsen er gældende 3 år fra dato, men vil kunne indrages inden udløbet af denne periode, såfremt det måtte vise sig, at udsendelserne over nettet ikke kan gennemføres i rimeligt omfang eller med rimelig teknisk kvalitet, eller såfremt de ovenfor anførte vilkår tilsidesættes.

Man skal henlede opmærksomheden på, at de **for** tiden i ministeriet for kulturelle anliggender igangværende overvejelser vedrørende bl.a. programforsyningen til fjernsynsforeningerne i Grønland sandsynligvis vil kunne give anledning til, at der vil blive fastsat yderligere vilkår for benyttelse af anlægget.

Der vil ikke blive opkrævet afgift for denne tilladelse.

Man imødeser meddelelse,, når udsendelserne påbegyndes.

P. G. V.

Lov nr. 158 af 31. maj 1961 om ophavsretten til litterære og kunstneriske værker, § 2 og § 22, som ændret ved lov nr. 174 af 21. marts 1973.

§ 2. Ophavsretten medfører, med de i denne lov angivne indskrænkninger, eneret til at råde over værket ved at fremstille eksemplarer af det og ved at gore det tilgængeligt for almenheden, i oprindelig eller ændret skikkelse, i oversættelse, omarbejdelse i anden litteratur- eller kunstart eller i anden teknik.

Som fremstilling af eksemplarer anses også det forhold, at værket overføres på indretninger, som kan gengive det.

Værket gores tilgængeligt for almenheden, når det fremføres offentligt, eller når eksemplarer af det udbydes til salg, leje eller lån eller på anden made spredes til almenheden eller vises offentligt. Som offentlig fremførelse anses også fremforelse i en erhvervsvirksomhed, der finder sted for en større kreds, som ellers måtte anses som ikke-offentlig.

§ 22. Har Danmarks radio eller radiofonierne på Færøerne og i Grønland i medfør af aftale med en organisation, som omfatter en væsentlig del af danske ophavsmænd til en bestemt art af værker, ret til at udsende de af organisationen repræsenterede værker, må radiofonien mod ydelse af vederlag tillige udsende udgivne værker af tilsvarende art af ophavsmænd, som ikke repræsenteres af organisationen. Denne bestemmelse gælder ikke for sceneværker og heller ikke for andre værker, hvis ophavsmanden har nedlagt forbud mod værkets udsendelse.

Bestemmelsen i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse, når ophavsmanden til et kunstværk hnr overdraget et eller flere eksemplarer af værket til andre.

.Radio- eller fjernsynsforetagender kan til brug i deres udsendelser optage værker på bånd, film eller andre indretninger, der kan gengive dem, under forudsætning af, at de hair ret til at udsende de pågældende værker. Retten til at gøre således optagne værker tilgængelige for almenheden afhænger af de i øvrigt gældende regler.

Ved kgl. anordning kan der gives nærmere forskrifter om vilkårene for at foretage sådanne optagelser og om brugen og opbevaringen af disse.

Bilas 12

Godthåb lukkede Telenets egne optagelser,
1. halvår 1973.

Titel	Sprog	Varighed
Landsrådsformandens nytårstale	grønlandsk	25 min.
Landsrådsformandens nytårstale	dansk	20 min.
Lokal TV-avis	dansk	15 min.
Mesterkokken	grønlandsk	20 min.
Miki - for børn	grønlandsk	25 min.
Hans Johnsen fortæller	grønlandsk	25 min.
Kristian Egede, EP	grønlandsk	15 min.
Kristian Egede, sportshjørnet	grønlandsk	20 min.
Jonathan Petersen debat indslag	grønlandsk	20 min.
Jonathan Petersen debat indslag	grønlandsk	25 min.
Interview ar? Lars Emil Johansen	grønlandsk	25 min.
Interview af Lars Emil Johansen	dansk	20 min.
Før kommunalbestyrelsesmødet	grønlandsk	25 min.
Før kommunalbestyrelsesmødet	dansk	20 min.
Skal 4. klasserne til Danmark?	grl/d	25 min.
Efter kommunalbestyrelsesmødet	grønlandsk	30 min.
Efter kommunalbestyrelsesmødet	dansk	25 min.
Luftpudefartøjer i Grønland?	grl/d	25 min.
Pengeøkonomi/Jørgen Hertling	grønlandsk	15 min.
Skattehøring, direkte transm,	grl/d	2 t. 35 min,
Grønlandsk kultur, Peter Egede	grønlandsk	20 min.
Sommerlejr LI. Narssaq	grl/d	25 min.
Grønlandsk kultur, Peter Egede	grønlandsk	20 min.
1. maj i Godthåb	grl/d	24 min.
Sang & Musik på Hotel Grønland	grl/d	59 min.
Godthåb rundt	grl/d	8 min.
Godthåb Nyt - Bjørn Tidmand	grl/d	5 min.
Godthåb Nyt - hærværk og lille hest	grl/d	8 min.
Godthåb Nyt - fransk mad Hotel Godthåb	grl/d	23 min.

Titel	Sprog	Varighed
Miki & Mina - for børn	grønlandsk	25 min.
Mina i Danmark - for børn	grønlandsk	25 min.
Miki & Emilie på ferie - for børn	grønlandsk	25 min.
Aputsiak - for børn	grønlandsk	25 min.
Karius & Baktus - for børn	grønlandsk	30 min.
Børnetrafik	grønlandsk	25 min.

Bilag 13

Programskitse - 1 uges programmer

		Antal minutter: egen produktion	versioneret	ikke versioneret
1. dag				
kl. 19.10	Godnat		15	
19.30	TV-Avisen	5		
19.35	Familien Ashton		50	
20.25	En safaritur til Afrika		25	
20.50	Grønlandsk fortælling	35		
21.15	Dukketeater		45	
2. dag				
kl. 19.00	Voksenundervisning	25		
19.30	TV-Avis og sport	15		
19.45	De uheldige helte		50	
20.35	Hvor olien springer		40	
21.15	Danske sange			15
21.30	Kampen om Kina		25	
3. dag				
kl. 19.10	For de små	15		
19.30	TV-Avisen	5		
19.35	Dærling - hvordan		50	
20.25	Den skjulte stamme		70	
21.35	Palle Lauring fortæller		25	
4. dag				
kl. 18.45	Program for børn		40	
19.30	TV-Avisen	5		
19.35	Jazz-Beat			30
20.05	Western		95	
21.40	Ballet			20

		Antal minutter: egen produktion	versioneret	ikke versioneret
5. dag				
kl. 19.00	Kikkassen			25
19.30	TV-Avisen	5		
19.35	Lærlingesituationen i Grønland	15		
19.50	Kortfilm		5	
19.55	Nabohuset(dokumentarprogram)		125	
6. dag				
kl. 19.00	Godnat		15	
19.30	TV-Avisen	5		
19.35	Fup eller fakta			35
20.10	Engelsk tegnefilm			5
20.15	Singin' in the Rain		105	
7. dag				
kl. 18.50	Legestue			35
19.30	TV-Avisen	5		
19.35	Huset på Christianshavn		35	
20.10	Grønlandske Viser	15		
20.25	Mc. Cloùd		75	
21.40	Amagerdigte			20
	ialt minutter	140	890	185
	ialt ca. minutter	20 pr. dag	125 pr. dag	30 pr. dag

Bilag 14

Forhold i andre lande.

Der må generelt tages et vist forbehold vedrørende indholdet af dette bilag. Dels har de modtagne oplysninger været af forskellig brugbarhed, dels går udviklingen hurtigt på fjernsynsområdet.

Norge

Siden 1969 har der været en fjernsynstjeneste i Longyearbyen på Svailbard.

Norsk Rikskringkasting optager programmerne på videobånd i Tromsø, hvorefter de med skib (om sommeren) eller fly (om vinteren) transporteres til øen. Programmerne udsendes 2 gange af hensyn til skifteholdsarbejderne, hvorved den daglige sendetid bliver ca. 6 timer. Forsinkelsen i forhold til udsendelsen i Norge er ca. 4 uger. Udsendelsen sker trådløst og når kun Longyearbyen. Befolkningen er ca. l.ooo personer (voksne og børn).

I løbet af ca. 4 år - fra 14. september 1969 til udgangen af 1973 - var der taget 1.45o bånd i brug. Transportudgifterne udgjorde i 1973 ca. 79.ooo n.kr. og de totale driftsudgifter ca. 500.000 n.kr.

I det egentlige Norge føres programmerne via radiokæder til hovedsendere, der i de tættere befolkede egne når de fleste modtagere ved direkte udsendelse; i de tyndere befolkede egne står hovedsenderne hovedsagelig som fødesendere for et net af mindre sendere, der dækker de mindre, geografisk vanskeligt beliggende lokaliteter.

Canada

Til betjening af en række små samfund blev der fra 1967 og i de følgende år oprettet et antal små lokale sendere i de

nordlige dele af Canada (Yukon, Northwest Territories, til dels British Columbia og Saskatchewan), bl.a. i Whitehorse, Dawson,Yellowknife, Inuvik og Port Nelson.

Stationerne forsynedes pr. fly med 4 timers daglige programmer optaget i Calgary fra de nationale fjernsynsnet. Programmerne var uversionerede og udsendtes lokalt med en forsinkelse på 1-3 uger fra optagelsen, idet samme bånd anvendtes ved 2 eller 3 sendere.

Efter opsendelsen i 1972 af satellitten "Anik" har denne overtaget transmissionen af programmer fra de nationale net (d.v.s. engelsk- eller fransksprogede programmer) til nu i alt 19 relæstationer i det nordlige Canada og således afløst den nævnte båndforsyningsordning.

Medens radioudsendelser på lokale sprog er velkendte i det nordlige Canada, har der ikke hidtil været muligheder for lokal TV-produktion. (En udvikling synes at være i gang på dette område).

U.S.A.

I De forenede stater er fjernsynsdækningen baseret på private forretningsmæssigt drevne stationer og hviler derfor på en vurdering af, hvilket økonomisk potentiel befolkningsunderlaget repræsenterer.

Tyndt befolkede egne med vanskelige geografiske forhold, f.eks. Alaska, forsynes med programmer af sendere i byerne og dertil knyttede relæstationer. Den helt overvejende del af alle udsendelser vil være bestemt for amerikansksprogede seere, idet de hidrører fra de store fjernsynsselskaber, selv om enkelte stationer vides at sende programmer for sproglige mindretal. Om dette forekommer i Alaska er ikke udvalget bekendt.

I 1974-75 gennemføres et storstilet satellitforsøg, der bl.a. går ud på at forsyne afsides egne i 3 dele af U.S.A, deriblandt 18 samfund i Alaska, der har en blandet befolkning, med en række undervisningsprogrammer, der omfatter sprog, sundhedsforhold m.m., samt programmer af alment oplysende karakter, dels beregnet specielt for Alaskas oprindelige indbyggere, dels be-

stående af programmer, som samtidig sendes i det øvrige U.S.A.

Programmerne omfatter i visse tilfælde **2-vejs** radiokommunikation under udsendelserne, hvilket giver publikum lejlighed til at fremkomme med kommentarer og spørgsmål, samt en lydside sendt på flere sprog.

Det nødvendige modtage-udstyr består bl.a. af en relativt simpel antenne, der kan forbindes med en tilpasset TV-modtager, hvor fjernsyn iøvrigt ikke forefindes, eller kan forbindes med det lokale trådløse system eller kabel-anlæg, hvor der eventuelt er et sådant.

Der er som nævnt tale om et forsøg, og det er ikke planlagt at drive et TV-system af denne art i fremtiden. Den pågældende satellit ("ATS-6") vil iøvrigt i løbet af 1975 blive flyttet til en ny position for at indgå i et uddannelsesprojekt i Indien.

Færøerne

På Færøerne er der endnu ikke etableret fjernsyn, men dette skyldes ikke de geografiske forhold, som er relativt gunstige.

I en betænkning afgivet i 1972 af et udvalg, som landsstyret havde nedsat, er det foreslået at bygge de nødvendige sendere og at oprette et fjernsyn indenfor Færøernes radio (Utvarp Føroya).

Sendetiden skulle efter forslaget være IOT time ugentlig og programmerne i vidt omfang hentes fra de andre nordiske landes fjernsyn. Omkring halvdelen af sendetiden tænktes udfyldt med færøsk egenproduktion og færøsk versionerede programmer.

Så vidt GTV bekendt er der ikke truffet beslutning om at indføre fjernsyn på øerne.

Island

Det islandske fjernsyn **råder over** 9 sendere og 62 relæsta-

tioner, og dækningen skulle være henimod loo pct. På grund af de geografiske forhold og de store afstande mellem stationerne er det dog mange steder endnu ikke muligt at sikre tilfredsstillende billedkvalitet.

I løbet af 3-4 år ventes etableret en god radiokæde mellem stationerne med henblik på farve-TV. Den ugentlige sendetid er ca. 23 timer.

Bilag 15

Overslag vedrørende anlægs- og driftsudgifter for et kabel-TV-net med 35 abonnenter.

(Overslaget er udarbejdet på grundlag af oplysninger fra radioforhandler 0. Winstedt i forbindelse med indretningen af kabel-TV i Fiskenæsset).

Prisniveau: april 1974.

Anlægsudgifter:

Kabelanlæg til 35 huse	10.000 kr.
Forstærker til kablet	2.000 kr.
Dåser på og i huse	2.700 kr.
Billedbåndoptager	9.250 kr.
50 stk. bånd å 60 minutter	23.000 kr.
Diverse, uforudsete udgifter	3.050 kr.
ialt	50.000 kr.

Driftsudgifter;

Bånd (optagelse 35 kr. + porto 9 kr.) 44 kr. pr. time, beregnet 12 timer pr. uge å 528 kr. = årligt	27.460 kr.
Vedligeholdelse af kabelnet og teknisk udstyr	3.500 kr.
Genanskaffelser og nyanskaffelser	5.000 kr.
Forrentning og afdrag af lån (til anlægsudgifter)	6.440 kr.
ialt	42.400 kr.

Finansiering:

Hvis tilslutningsafgiften sættes til 600 kr., skal foreningen optage et lån på 29.000 kr. Tilslutningen betales altså delvis gennem medlemskontingentet, der bliver:

$$\frac{42.400}{35} \text{ kr. } \times \frac{1}{12} = 100 \text{ kr. om måneden.}$$

Hvis tilslutningsafgiften skal betale samtlige anlægsudgifter på én gang, bliver den $\frac{50.000}{35}$ kr. = 1.430 kr.

Anlægs- og driftsudgifter stiger ikke proportionalt med antallet af tilsluttede.

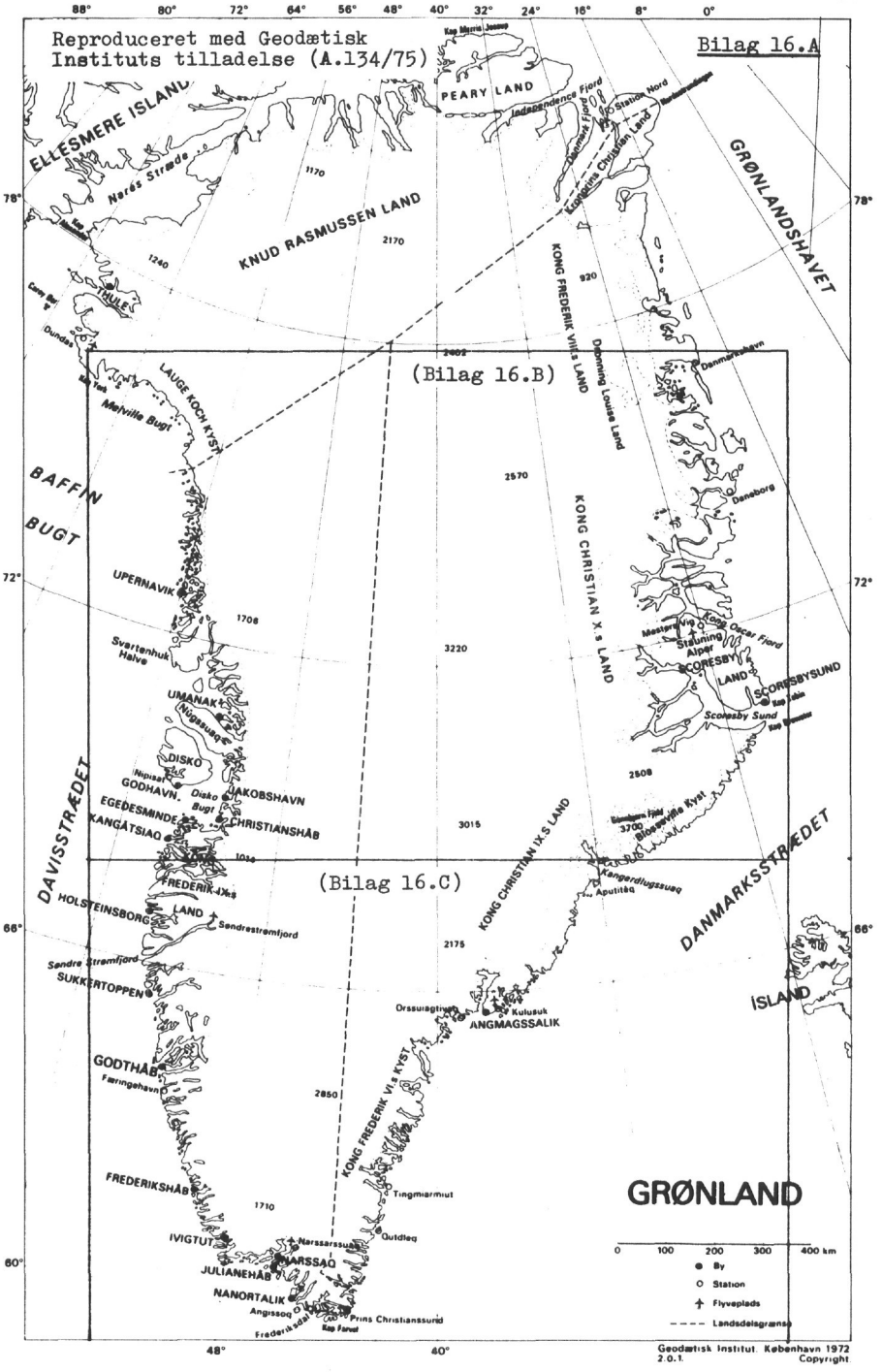
Reproduceret med Geodætisk
Instituts tilladelse (A.134/75)
Bilag 16.A
(Bilag 16.B)
(Bilag 16.C)
ELLESMERE ISLAND
PEARY LAND
KNUD RASMUSSEN LAND
GRØNLANDSHAVET
KONG FREDERIK VIII.s LAND
Dronning Louise Land
KONG CHRISTIAN X.s LAND
KONG CHRISTIAN IX.S LAND
KONG FREDERIK VI.s KYST
DANMARKSSTRÆDET
DAVISSTRÆDET
BAFFIN BUGT
LAUGE KOCH KYST
THULE
UPERNAVIK
UMANAK
DISKO
GODHAVN
JAKOBSHAVN
EGEDESMINDE
KANGÅTSIAQ
CHRISTIANSHÅB
FREDERIK IX.s LAND
HOLSTEINSBORG
SUKKERTOPPEN
GODTHÅB
FREDERIKSHÅB
IVIGTUT
JULIANEHÅB
NARSSAQ
NANORTALIK
ANGMAGSSALIK
SCORESBY LAND
SCORESBYSUND
ÍSLAND
GRØNLAND
By
Station
Flyveplads
Landsdelsgrænse
Geodætisk Institut. København 1972
2.0.1.
Copyright

Bilag 16.B

Reproduceret med Geodætisk Instituts tilladelse (A.134/75)

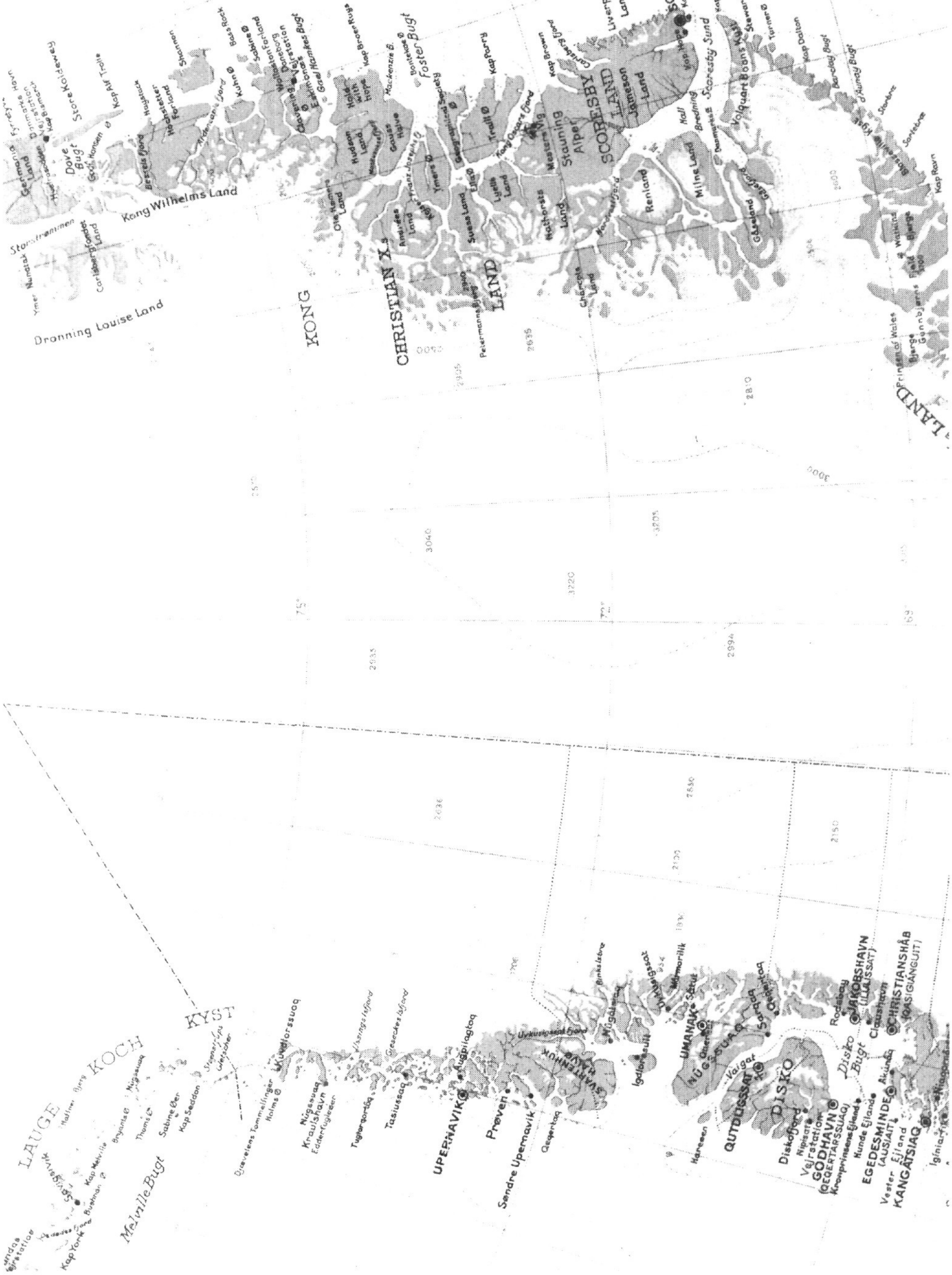

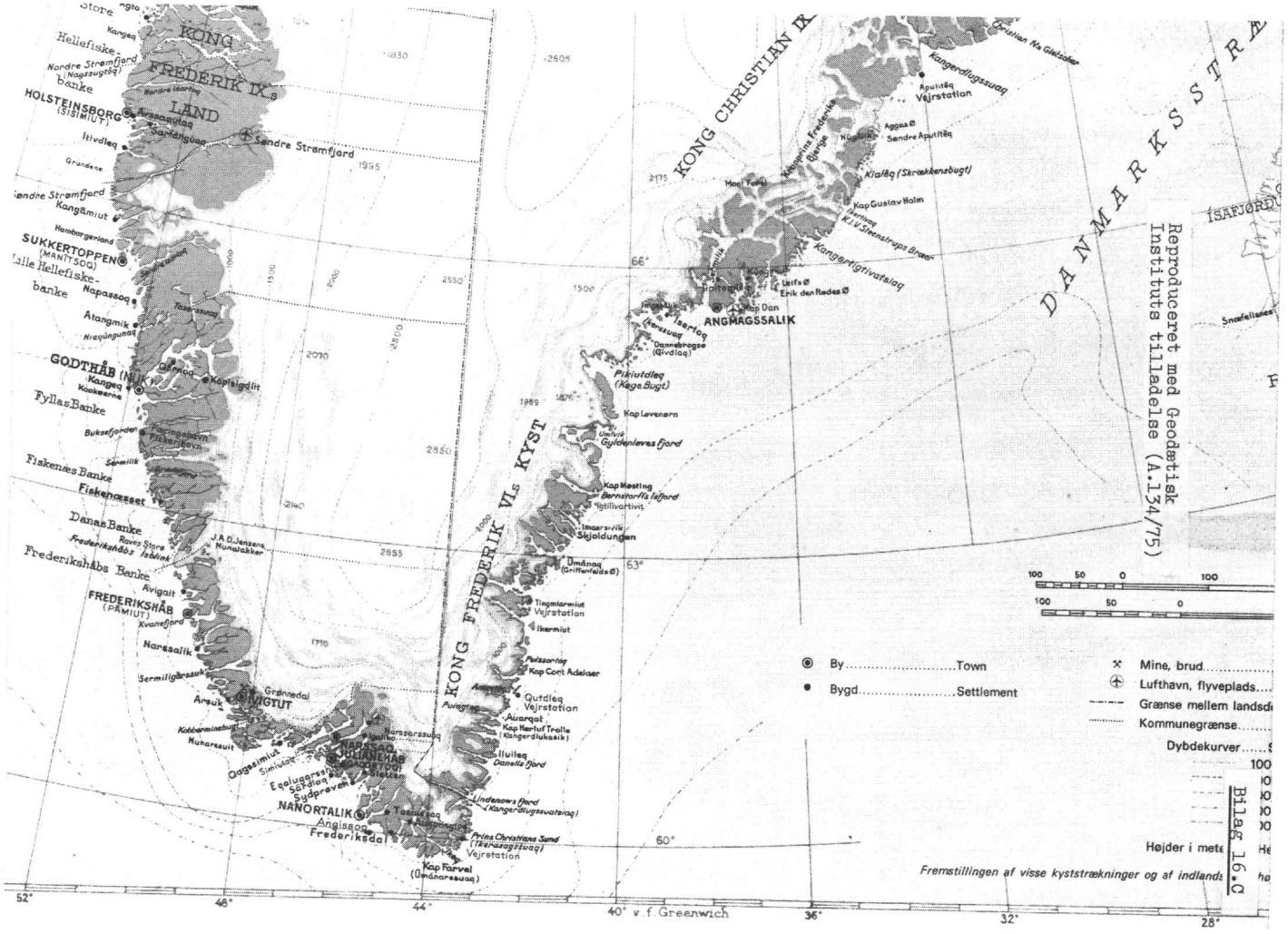

Reproduceret med Geodætisk Instituts tilladelse (A.134/75)

Bilag 16.0